

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલત, અમદાવાદ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૫૮/૨૦૧૭ માં આર/સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૪/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૫૮/૨૦૧૭ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૫૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૧૪૯૫૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૧/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૫૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૪૯૫૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન
નં. ૧૫૦૫૨/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૧/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ
નં. ૮૧૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૦૫૨/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૩૫૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ
એપ્લીકેશન નં. ૧૫૩૩૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૧/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ
નં. ૧૩૫૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૩૩૮/૧૦૭૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ
એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૨/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ
નં. ૨૨૬૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૨/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૧/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં.

૫૦૦૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૬૧/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૫૦૦૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૩/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં.

૧૨૩૭૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૬૩/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૧૨૩૭૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૪/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં.

૮૭૬૧/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૬૪/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૮૭૬૧/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૫/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં.

૫૦૦૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૬૫/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૫૦૦૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૬/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં.

૮૬૨૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૬૬/૨૦૧૭ માં વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૮૬૨૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૫૦૦૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૬૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૫૦૦૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૫૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૬૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૭૫૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૯/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૦/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૬૯/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૦/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૬૦૩/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૭૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૬૦૩/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૫૦૦૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૫૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૫૦૦૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૭૫૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૬૦૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૦૪૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૫/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૬૩/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૬/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૧૦૮૨૨/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૬૦૫/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૮૭૫૮/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૬૦૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૦૪૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૫/૨૦૧૭

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૮૭૬૩/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં, આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૬/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૦૮૨૨/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં, આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૭/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૯૬૦૫/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં, આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૮/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૮૭૫૮/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૭૯/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં.

૯૬૦૨/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૦/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં.

૯૬૦૯/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૧/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં.

૯૬૨૭/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૨/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં.

૯૬૦૪/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં, આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૭૯/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૯૬૦૨/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં, આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૮૦/૨૦૧૭ માં, વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૯૬૦૯/૨૦૧૬ માં, તેની

સાથે

દીવાની અરજી (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલિકેશન નં. ૯૬૨૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપિલિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૮૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૬૦૪/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલિકેશન નં. ૮૭૬૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલિકેશન નં. ૯૬૦૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૪૧૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલિકેશન નં. ૬૩૧૭/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપિલિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૮૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૮૭૬૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપિલિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૨૮૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૯૬૦૬/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપિલિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૪૧૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૬૩૧૭/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૪/૨૦૧૮ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન

નં. ૩૨૫૦/૨૦૦૯ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૧૮૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ

એપિલિકેશન નં. ૮૧૧૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૧/૨૦૧૭

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૩૫૬/૨૦૧૩ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૨/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૧૦૨૯૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૧/૨૦૧૮ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૯૪/૨૦૧૮ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૩૨૫૦/૨૦૦૯ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૧૮૦/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૮૧૧૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૧/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૩૫૬/૨૦૧૩ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૨/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૨૯૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૩/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૬૪૬૫/૭૦૭૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૪/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૧૫૩૦૧/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૫/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૧૦૩૭૬/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૬/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૭૨૧૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૭/૨૦૧૭ માં

સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૧૯૮/૨૦૧૫

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૮/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૨૧૮૩/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૯૯/૨૦૧૭ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન

નં. ૯૦૭૬/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૬૪૬૫/૨૦૧૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૩૦૧/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૫/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૩૭૬/૧૦૭૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૬/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૭૨૧૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૧૯૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૨૧૮૩/૧૦૭૬ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં.

૨૨૯૯/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૯૦૭૬/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૦/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૭૫૭૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૧/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૭૫૫૭/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૨/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૧૦૩૦૯/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ ની આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૦/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૭૫૭૩/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ ની આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૧/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૭૫૫૭/૨૦૧૫ માં

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ ની આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ
નં. ૨૩૦૨/૨૦૧૭ માં સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૦૩૦૯/૨૦૧૫

માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૩/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૧૦૦૯૯/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૪/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૯૨૨૮/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૫/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૩૦૪૭/૨૦૧૬ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૬/૨૦૧૭ ની સ્પેશિયલ સિવિલ

એપ્લિકેશન નં. ૧૦૧૫૦/૨૦૧૫ માં

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૭/૨૦૧૭ માં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૨૦૧/૨૦૧૫

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૩૦૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ

એપ્લીકેશન નં. ૭૦૨૬/૨૦૧૫

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૩/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૦૯૯/૨૦૧૫

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૪/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૯૨૨૮/૨૦૧૫

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૫/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૩૦૪૭/૨૦૧૬

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૬/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૧૫૦/૨૦૧૫

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૭/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૧૨૦૧/૨૦૧૫

સાથે

સિવિલ એપ્લીકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૨/૨૦૧૭ માં આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ

નં. ૨૩૦૮/૨૦૧૭ માં સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૭૦૨૬/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બિરેન વૈષ્ણવ

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે?	
૨.	રિપોર્ટ્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ ના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમ સબબ કોઈ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	

=====

ગુજરાત રાજ્ય અને જ અન્ય

વિરુદ્ધ

કલહંસ હરિયલ પટેલ અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહ, સરકારી વકીલ સાથે શ્રી રાશેશ રિન્દાણી,
અતિરિક્ત સરકારી વકીલ અપીલકર્તા(ઓ) માટે નં.૧,૨,૩,૪,૫

શ્રી એસ.એન. શેલત, સિનિયર એડવોકેટ સાથે શ્રી એસ.જે. ગાયકવાડ, વકીલ,
શ્રી ભાસ્કર તન્ના, સિનિયર એડવોકેટ સાથે શ્રી ધર્મેશ શાહ, વકીલ, શ્રી જયરાજ
ચૌહાણ, શ્રી મુકુંદ એમ. દેસાઈ માટે વકીલ, શ્રી ભૂષણ ઓઝા, શ્રી ઉત્પલ
પંચાલ, સુશ્રી અવની પંડ્યા અને શ્રી મિતુલ શેલત, શ્રી સિદ્ધાર્થ દવે અને શ્રી

પી.એ. મેહદ, સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે વકીલો શ્રી એ.ડી. ઓઝા, સુશ્રી
વી.ડી. નાણાવટી, સામાવાળા નં. ૨ માટે વકીલો

=====

કોરમ: માનનીય કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ અનંત એસ. દવે

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ બિરેન વૈષ્ણવ

તારીખ : ૦૨/૦૫/૨૦૧૯

સીએવી ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બિરેન વૈષ્ણવ)

૧. પેન્શન કોઈ ‘અનુદાન’ નથી. અનેક ચરણોની વાદવિવાદી કાર્યવાહી હોવા છતાં હસ્તગત મુદ્દો નિષ્પન્ન થઈ ચૂક્યો છે, તેમ છતાં સામાવાળાઓ – વરિષ્ઠ નાગરિકો, જેમણે શિક્ષણક્ષેત્રમાં શિક્ષક અને ગૈર-શિક્ષક સ્ટાફના સભ્યો તરીકે નિઃસ્વાર્થ સેવા આપી છે, તેઓને પેન્શન મેળવવાનો તેમના હક્કથી વંચિત રાખવામાં આવ્યા છે. સર્વોચ્ચ અદાલત તથા આ અદાલતના નિર્ણયો ની શ્રેણી દ્વારા, જે બાબત આ ચુકાદો માત્ર પુનરોચ્ચાર કરે છે, નિઃસંદિગ્ધ રીતે ઠરાવાયેલ હોવા છતાં, સામાવાળાઓ – મૂળ અરજદારો પાસે પોતાના હકો માટે વાદવિવાદી કાર્યવાહી કરવા માટે મજબૂર થવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ રહ્યો નહોતો, કારણ કે આદર્શ નિયોજક માનવામાં આવતું રાજ્ય હજુ પણ આ આધાર પર તેમના પેન્શનના દાવાને પ્રતિરોધે છે કે આવા સભ્યોએ પેન્શન માટેનો પોતાનો વિકલ્પ ઉપયોગમાં લીધો ન હતો.

૨. અમારી સમક્ષ આવેલી આ અપીલોની આ ટુકડીઓમાં, મૂળ અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ચાર અલગ અલગ અરજીઓની ટુકડીઓમાં આપવામાં

આવેલા ચુકાદાઓને પડકારવામાં આવ્યા છે; મૂળ અરજદારો વિવિધ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના શિક્ષક/બિનશિક્ષક કર્મચારી છે. તે નીચે મુજબ છે :

(૧) તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૧૬ના માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ સોનિયા ગોકાણી (કોરમ : માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ સોનિયા ગોકાણી) દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવેલ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૫૮ ઓફ ૨૦૧૭, ૮૧૧ ઓફ ૨૦૧૭ અને ૧૩૫૭ ઓફ ૨૦૧૭.

(૨) વર્ષ ૨૦૧૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૪૧૨, જે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ (કોરમ : માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એન.વી. અંજારિયા) ના તા. ૦૧.૦૮.૨૦૧૬ ના ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવેલી છે.

(૩) લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો નં. ૯૪ સન ૨૦૧૮ની, ૨૧૮૦ સન ૨૦૧૭ની, ૨૨૯૧ થી ૨૩૦૮ સન ૨૦૧૭ની, જે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ (કોરમ : માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે.બી. પારડીવાળા) ના તા. ૨૯.૦૬.૨૦૧૭ના ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવેલી છે.

(૪) વર્ષ ૨૦૧૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૫૯ અને વર્ષ ૨૦૧૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો નં. ૨૨૬૦ તથા ૨૨૬૧ સાથે વર્ષ ૨૦૧૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૩ થી વર્ષ ૨૦૧૭ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૮૪ સુધી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવેલ (કોરમ : માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ સોનિયા

ગોકાણી) તા. ૧૧.૦૭.૨૦૧૭.

૩. સંબંધિત આગેવાન અરજીઓના તથ્યો, જે તેમનાં સંબંધિત ચુકાદાઓમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશો દ્વારા દર્શાવવામાં આવ્યા છે, પુનરાવર્તન ટાળવા હેતુસર નીચે પુનઃરજૂ કરવામાં આવે છે.

૩.૧ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલોમાં, જેમાં તા. ૦૩.૦૨.૨૦૧૬ નો હુકમ પડકાર હેઠળ છે, તેમાં મુખ્ય અરજી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૪૯૫૩ ઓફ ૨૦૧૫ હતી, જેના તથ્યો નીચે મુજબ છે:

“૩. અરજદારે પસંદગીની નિયમિત પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા બાદ ૧૦ એપ્રિલ, ૧૯૭૦ના રોજ સાયન્સ કોલેજમાં ટ્યુટર ડેમોન્સ્ટ્રેટર તરીકે પોતાની સેવા જોડાઈ હતી. તેણે ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા જાહેર કરાયેલ વ્યાખ્યાતા પદ માટે અરજી કરી હતી અને તે અનુસાર ૧૫ જૂન, ૧૯૮૨ના રોજ તેની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સાયન્સ સ્કૂલમાં રીડરોનાં ખાલી પડેલ પદો ભરવા માટે ગુજરાત જ. યુનિવર્સિટીએ આપેલી જાહેરાતના અનુસંધાને, તેને ફરી એકવાર સંપૂર્ણ પસંદગી પ્રક્રિયા હાથ ધરવી જરૂરી બની હતી. ઉક્ત નવી સિરેથી હાથ ધરાયેલી પસંદગી પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા બાદ, ૦૭ જુલાઈ, ૧૯૯૦ના હુકમ દ્વારા શરૂઆતમાં તેને બે વર્ષની પરખમુદત માટે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી. તેને નિમણૂક આપતી વખતે ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે જી.પી.એફ., પેન્શન અને અન્ય લાભો સ્વીકાર્ય છે.

પ. અરજદાર દ્વારા એવું અવરિત કરવામાં આવ્યું છે કે ૦૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૮ના રોજ જ્યારે તેમની પ્રોફેસર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી, ત્યારે તેમણે ફરી એકવાર પસંદગી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરી હતી. તેથી, અરજદારનું કહેવું છે કે તેમણે ૦૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછી યોગ્ય પસંદગી પ્રક્રિયા અનુસરીને સેવામાં પ્રવેશ કર્યો હતો. તેથી, ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના શાસકીય ઠરાવની જોગવાઈઓ ૪ અને ૬ હેઠળ અરજદાર આવરી લેવાશે, જે ૦૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨થી અમલમાં લાવવામાં આવેલ છે. તેમનું વધુમાં એવું પણ કહેવું છે કે સામાવાળા-કોલેજમાં રીડર અને પ્રોફેસર તરીકે તેમની નિમણૂક રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર કરાયેલ નવી અને તાજી નિમણૂક છે અને તેથી, અનુક્રમે રીડર અને પ્રોફેસરના પદ પર, કારણ કે નિમણૂક ૦૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલાં કરવામાં આવી હતી, તેને 'ભરતી' ગણવામાં આવશે અને અરજદારના કેસમાં પેન્શન યોજના આપોઆપ અમલમાં આવશે.

૬. ઉક્ત સરકારી ઠરાવ, તારીખ ઓક્ટોબર ૧૫, ૧૯૮૪ દ્વારા સંલગ્ન કોલેજોના શિક્ષક તથા બિન-શિક્ષક સ્ટાફ માટે એક યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવી હતી. અરજદાર દ્વારા વધુમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે આ મુદ્દાનો નિર્ણય આ અદાલતે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૯૪૬૧ ઓફ ૨૦૦૭માં, તારીખ જૂન ૧૬, ૨૦૦૮ના રોજ, કરતા કર્યો હતો અને તેથી પણ અરજદારને તે જ અરજીના અરજદારોને જેવો વ્યવહાર આપવામાં આવ્યો છે તેવો જ વ્યવહાર આપવામાં આવવો જરૂરી છે.

૬.૧ અરજદારે પોતાના વલણને સમર્થન આપવા માટે વિવિધ સત્તાધિકૃત નિર્ણયો પર આધાર મૂકવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને અંતે નીચે દર્શાવેલ મુખ્ય રાહતો માંગી છે : “૧૧(બી) સામાવાળા દ્વારા અરજદારના પેન્શનના કેસ પર વિચારણા ન કરવામાં આવેલ ક્રિયા અને નિષ્ક્રિયતાને રદ કરવામાં આવે અને યોગ્ય આદેશો કરીને અરજદાર પેન્શન પ્રાપ્ત કરવાનો હકદાર છે એવી જાહેરાત કરવામાં આવે તથા વધુમાં એ જાહેર કરવામાં આવે કે અરજદારની રીડર અને પ્રોફેસર તરીકે ૭.૭.૯૦ તથા ૭.૯.૯૮થી થયેલી ભરતી અને નિમણૂક નવી ભરતી છે, તેથી તે જી.આર.ની જોગવાઈઓ મુજબ પેન્શનનો હકદાર છે, અને વધુમાં સામાવાળાને યોગ્ય અને વાજબી માનવામાં આવે તેવા મંડેમસ અથવા સર્ટિયોરારી સ્વરૂપના રિટ અથવા અન્ય યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરીને અરજદારે બજાવેલી સેવા ધ્યાનમાં લઈ તાત્કાલિક પેન્શન મંજૂર કરવા માટે નિર્દેશ કરવામાં આવે.

(સી) સામાવાળા સત્તાધિકારીઓને અરજદારનું ખાતું જી.પી.એફ.માં સ્થાનાંતરિત કરીને જી.પી.એફ. યોજનાના લાભો આપવાનો અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવ હેઠળ પેન્શન યોજનાના લાભો હુકમની તારીખથી ૩ મહિનાની અંદર આપવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવે તથા વધુમાં ન્યાયના હેતુની સિદ્ધિ માટે સામાવાળા સત્તાધિકારીઓને માસિક પેન્શન તાત્કાલિક શરૂ કરવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવે તેવી કૃપા કરવામાં આવે.

(ડી) પરમાદેશના સ્વરૂપમાં રિટ અથવા અન્ય યોગ્ય રિટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ બહાર પાડી, સામાવાળાને અરજદારને તેઓ નિવૃત્ત થયા તે તારીખથી અમલમાં આવતી રીતે વાર્ષિક ૧૮% વ્યાજ સાથે તમામ પેન્શન સંબંધિત લાભો ચૂકવવા નિર્દેશ કરવા.

૭. આ તબક્કે, તમામ અરજદારો સંબંધિત વિગતો નોંધ પર મૂકવી ઉચિત રહેશે, જે નીચે મુજબ કોષ્ટકાકારમાં છે :

ક્રમ સંખ્યા	સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં.	અરજદારનું નામ	પ્રથમ નિયુક્તિની તારીખ	પ્રથમ નિમણૂક સમયે હોદ્દો	બઢતીની તારીખ
૧.	૧૪૯૫૩ / ૨૦૧૫	શ્રી ચંદ્રવદન રમણલાલ વોરા	૧૦.૦૭.૧૯ ૭૦	શિક્ષક- પ્રદર્શક	(૧) વ્યાખ્યાતા તરીકે ૧૫.૦૬.૧૯ ૮૨ના રોજ (૨) રીડર તરીકે ૦૭.૦૭.૧૯ ૮૦ના રોજ

					(૩) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૨.	૧૫૦૫૨ / ૨૦૧૫	પ્રોફ. શ્રી અમરદત્ત બ્રહ્મદત્ત વ્યાસ	૨૬.૧૨.૧૯ ૭૮	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૨૫.૦૮.૧૯ ૮૫ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૨.૨૦ ૦૦ના રોજ
૩.	૧૩૮૨૦ / ૨૦૧૫	શ્રી ભગવતીપ્રસ ાદ મૂળજીભાઈ બ્રહ્મભટ્ટ	૧૭.૦૬.૧૯ ૭૫	વ્યાખ્યાતા	(૧) ફરીથી લેક્ચરર તરીકે ૧૩.૦૬.૧૯ ૮૦ના રોજ

					(૨) રીડર તરીકે ૧૬.૦૯.૧૯ ૯૧ના રોજ (૩) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૨.૨૦ ૦૦ના રોજ
જ.	૧૪૪૮૩ / ૨૦૧૫	શ્રી છોટુભાઈ દેવજીભાઈ પટેલ	૧૫.૦૬.૧૯ ૬૭	વ્યાખ્યાતા	(૧) પ્રિન્સિપાલ ના રોજ ૦૧.૧૧.૧૯ ૯૪
પ.	૧૫૧૭૮ / ૨૦૧૫	શ્રી પવનકુમાર બૈજનાથ સહાય	૨૨.૦૫.૧૯ ૮૦	વ્યાખ્યાતા	(૧) ૩૦.૧૨.૧૯ ૮૫ના રોજ રીડર (૨) પ્રોફેસર

					તરીકે
					૧૩.૦૭.૨૦ ૦૦
૬.	૧૫૩૦૮ / ૨૦૧૫	શ્રી હસમુખચન્દ્ર શાનુભાઈ પટેલ	૦૩.૦૩.૧૯ ૮૧	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૩૦.૧૨.૧૯ ૮૫ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૭.	૧૫૩૧૬ / ૨૦૧૫	શ્રી અશ્વિનકુમાર રામનિકલા લ જાની	૧૮.૦૮.૧૯ ૭૩	વ્યાખ્યાતા	(૧) ફરીથી વ્યાખ્યાતા તરીકે ૦૪.૧૦.૧૯ ૭૯ના રોજ (૨) રીડર

					તરીકે ૨૭.૦૬.૧૯ ૮૪ના રોજ (૩) પ્રોફેસર તરીકે ૦૮.૦૭.૧૯ ૯૧ના રોજ
૮.	૧૫૩૧૭ / ૨૦૧૫	શ્રી નાથાભાઈ રામાભાઈ પટેલ	સપ્ટેમ્બર , ૧૯૮૧	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડરના પદ પર ૨૦.૦૭.૧૯ ૯૬ના રોજ (૨) પ્રિન્સિપાલ ના પદ પર ૩૦.૦૫.૧૯ ૯૮ના રોજ

૯.	૧૫૩૧૮ / ૨૦૧૫	શ્રી સુભાષયા જયંતિલાલ ભટ્ટ	૨૩.૦૧.૧૯ ૮૦	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૨૫.૦૩.૧૯ ૮૬ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૨૯.૦૧.૧૯ ૮૭ના રોજ
૧૦	૧૫૩૧૯ / ૨૦૧૫	શ્રી ઈન્દ્રવદન લીલાચંદ કોઠારી	૦૭.૦૭.૧૯ ૮૪	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૨૧.૦૭.૧૯ ૮૬ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૧૭.૧૨.૧૯ ૮૭ના રોજ

૧૧	૧૫૩૩૦ / ૨૦૧૫	શ્રી હરિ કૃષ્ણ ચંદુલાલ ત્રિવેદી	૦૮.૧૨.૧૯ ૭૨	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૩૧.૧૨.૧૯ જીના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે
					૨૨.૦૮.૧૯ ૮૮
૧૨	૧૫૩૩૧ / ૨૦૧૫	શ્રી કન્હૈયાલાલ કિશનચંદ મખીજા	૩૦.૦૭.૧૯ ૭૯	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર સમક્ષ તા. ૧૭.૦૪.૧૯ દેવના રોજ
૧૩	૧૫૩૩૨ / ૨૦૧૫	શ્રી રજનીકાંત મૂળજીભાઈ પટેલ	૦૧.૦૨.૧૯ ૭૮	વ્યાખ્યાતા	(૧) રીડર તરીકે ૧૩.૦૪.૧૯ દપના રોજ (૨)

					પ્રોફેસર તરીકે ૦૫.૦૬.૧૯ ૯૫ના રોજ
૧૪	૧૫૩૩૩ / ૨૦૧૫	રંજનબેન ગોરધાનભા ઈ પટેલ	૨૦.૦૨.૧૯ ૭૮	પ્રાધ્યાપક	(૧) રીડર તરીકે ૨૪.૦૬.૧૯ ૮૬ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૨૯.૦૧.૧૯ ૯૭ના રોજ
૧૫	૧૫૩૩૫ / ૨૦૧૫	કુસુંબેન છોટુભાઈ દેસાઈ	૧૫.૦૬.૧૯ ૬૪	વ્યાખ્યાતા	(૧) પ્રિન્સિપાલે ૩૦.૦૫.૧૯ ૮૯ના રોજ
૧૬	૧૫૩૩૬ /	શ્રી	૧૧.૦૬.૧૯	વ્યાખ્યાતા	(૧)

	૨૦૧૫	ઘનશ્યામપ્ર શાહ છોટુલાલ સનાહ્યા	૭૨		૨૩.૦૯.૧૯ ૯૬ના રોજ પ્રિન્સિપલ
૧૭	૧૫૩૩૭ / ૨૦૧૫	શ્રી શિરીષકુમાર રમણલાલ દવે	૧૫.૦૬.૧૯ ૬૪	વ્યાખ્યાતા	(૧) પ્રિન્સિપાલ તા. ૨૨.૦૬.૧૯ ૯૫
૧૮	૧૫૩૩૮ / ૨૦૧૫	શ્રી ઈશ્વરભાઈ લક્ષ્મભાઈ પટેલ	૧૫.૦૬.૧૯ ૬૭	વ્યાખ્યાતા	(૧) મૂડી રકમ તા. ૦૧.૦૨.૧૯ ૯૫ના રોજ
૧૯	૧૫૩૩૯	જ્યોતિબેન મગનલાલ	૧૬.૦૮.૧૯ ૮૦	વ્યાખ્યાતા	(૧) મુખ્ય મુદ્દા પર
	/ ૨૦૧૫	નાયક			૧૮.૦૮.૨૦ ૦૩

૨૦	૧૫૩૪૦ / ૨૦૧૫	શ્રી જયંતિ મગનલાલ નાયક	૧૫.૦૬.૧૯ ૭૧	વ્યાખ્યાતા	(૧) ૦૧.૦૬.૧૯ ૯૮ ના રોજ પ્રિન્સિપાલ
૨૧	૧૫૩૪૧ / ૨૦૧૫	મિનૂ હિરાજી પેરામિયા	૦૧.૧૦.૧૯ ૭૭	વ્યાખ્યાતા	(૧) પ્રિન્સિપાલ તારીખ ૧૪.૦૨.૧૯ ૮૩
૨૨	૧૫૩૪૨ / ૨૦૧૫	શ્રી પ્રવીણચંદ રા હિંમતલાલ ભાથાવાળા	૧૬.૦૬.૧૯ ૮૦	અધ્યાપક	(૧) મૂડી રકમ ૦૧.૧૦.૧૯ ૮૭ના રોજ
૨૩	૧૫૩૪૩ / ૨૦૧૫	શ્રી અરવિંદકુમા ર ગોવિંદજી મહેતા	૦૧.૦૬.૧૯ ૮૦	અધ્યાપક	(૧) મૂળધન અંગે ૧૮.૦૨.૨૦

					૦૫ના રોજ
૨૪	૧૫૩૪૪ / ૨૦૧૫	શ્રી ગોવિંદલાલ બંસીલાલ શાહ	૧૯.૦૬.૧૯ ૬૩	વ્યાખ્યાતા	(૧) ૦૬.૦૮.૧૯ ૮૨ના રોજ પ્રિન્સિપલ
૨૫	૧૫૩૪૫ / ૨૦૧૫	શ્રી ગિરીશચંદ્ર હીરાલાલ ભટ્ટ	૦૧.૦૭.૧૯ ૭૧	વ્યાખ્યાતા	(૧) પ્રિન્સિપાલે ૩૦.૧૦.૨૦ ૦૨ના રોજ
૨૬	૧૯૧૧૮ / ૨૦૧૫	શ્રીમતી.બેહ રોઝ હોસી એલાવિયા	૦૧.૦૫.૧૯ ૬૧	પ્રવક્તા	(૧) રીડર તરીકે ૨૦.૦૬.૧૯ ૭૯ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૨૭.૦૫.૧૯ ૮૧ના રોજ

૩.૨ વર્ષ ૨૦૧૭ ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૪૧૨ માં, જે વર્ષ ૨૦૧૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૩૧૭ માં તા. ૦૧.૦૮.૨૦૧૬ ના રોજ આપવામાં આવેલ નિર્ણયને પડકારતાં દાખલ કરવામાં આવી હતી, હકીકતો નીચે મુજબ હતી:

“૨. હાલની અરજી દાખલ કરીને અરજદારે અરજ કરી છે કે-(૧) પેન્શન મંજૂર કરવામાં આવે અને એવો જાહેરનામો કરવામાં આવે કે અરજદારની પ્રિન્સિપાલ તરીકેની નિમણૂક ૦૩મી મે, ૧૯૯૭થી અમલમાં આવેલી હોવાથી તે ૦૧લી એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછીની છે, તેથી તે જી.આર.ની જોગવાઈઓ મુજબ પેન્શન મેળવવા હકદાર છે, તથા આગળ સામાવાળાને હુકમ કરવામાં આવે કે અરજદારે વિવિધ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં આપેલી સમગ્ર સેવા પેન્શન મેળવવા માટેની લાયકાતપૂર્ણ સેવા તરીકે ગણતરીમાં લઈ અરજદારને તાત્કાલિક પેન્શન મંજૂર કરે અને (૨) અરજદારને તે નિવૃત્ત થયો તે તારીખથી દરવર્ષે ૧૮% વ્યાજ સાથે પેન્શન સંબંધિત તમામ લાભો ચૂકવવામાં આવે.

૩. અરજદારની સેવાકીય કારકિર્દીની વિગતો એવી છે કે તેણે પોતાની કારકિર્દીની શરૂઆત ટ્યૂટર તરીકે કરી હતી, ત્યારબાદ તેને વ્યાખ્યાતા તરીકે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી અને તેણે વિવિધ કોલેજોમાં કાર્ય કર્યું હતું, અને અંતે અમદાવાદની નવગુજરાત કોમર્સ કોલેજમાં તથા ત્યારપછી ૦૯મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૭થી અમદાવાદની સરદાર વલ્લભભાઈ કોમર્સ કોલેજમાં કાર્ય કર્યું હતું. આ જ એસ.વી. કોમર્સ કોલેજ, અમદાવાદમાં અરજદારને પ્રિન્સિપાલ તરીકે

નિમણૂક આપવામાં આવી હતી અને તેણે ૦૩મી મે, ૧૯૯૭થી ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૦૧ના રોજ નિવૃત્ત થાય ત્યાં સુધી પ્રિન્સિપાલના પદ પર કાર્ય કર્યું હતું.

૩.૧ અરજદારની પ્રિન્સિપાલના પદ પર નિમણૂક નિયમિત પસંદગી દ્વારા કરવામાં આવી હતી. રાજ્ય સરકારે શિક્ષણ નિયામક મારફતે તા. ૧૪મી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ના હુકમ દ્વારા આ નિમણૂકને મંજૂરી આપી હતી. અરજદારે જણાવ્યું છે કે એસ.વી. કોમર્સ કોલેજમાં પ્રિન્સિપાલ તરીકે જોડાયા પહેલાં તેમણે યુનિવર્સિટીના અધિનિયમ મુજબ રાજીનામું આપ્યું હતું, તેથી તેમની નિમણૂક કોલેજના પ્રિન્સિપાલ તરીકે નવી નિમણૂક હતી. અરજદારનો મામલો એવો છે કે શિક્ષણ વિભાગના તા. ૧૫મી ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના ઠરાવના પ્રકાશમાં, પેન્શન મંજૂર કરવા માટે અરજદારનો મામલો સીધો આવરી લેવાયેલો છે.

૩.૩ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૪ ઓફ ૨૦૧૮ અને અનુસંગી બાબતોમાં, મુખ્ય સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન મુજબના તથ્યો એ છે કે અરજદારો/સામાવાળાઓ ગુજરાત રાજ્યની વિવિધ યુનિવર્સિટીઓ તથા ગુજરાત રાજ્યની યુનિવર્સિટીઓ સાથે સંકળાયેલી કોલેજોના પૂર્ણકાલીન શૈક્ષણિક અને અશૈક્ષણિક કર્મચારીઓ હતા. પેન્શન યોજનાનો લાભ તેમને આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તે બાબતે વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની તક નાણાકીય અસરોના આધારે નકારી કાઢવામાં આવી હતી, તેથી અરજદારો અદાલતનો આશરો લેવા માટે મજબૂર બન્યા હતા. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ અદર્સ વિ. ડી.આર.આર. શાસ્ત્રી [(૧૯૯૭) ૧ એસ.સી.સી.

૫૧૪] કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના શાસકીય ઠરાવને ધ્યાને લઈ રાજ્ય સરકારને અરજદારોને વિંકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની મ જૂરી આપવા અને પેન્શનનો લાભ મંજૂર કરવા દિશાનિર્દેશ આપ્યો હતો.

૩.૪ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૫૯ ઓફ ૨૦૧૭ અને તેના સમૂહ સંબંધિત બાબતોમાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૦૦૬ ઓફ ૨૦૧૬ (લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૨૬૧ ઓફ ૨૦૧૭) ના તથ્યોનો ઉદ્દેખ કર્યો હતો. આ રીતે ચર્ચાયેલા તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૩. તમામ અરજીઓ સ્વરૂપે સમાન હોવાથી, સુવિધા અને સંક્ષિપ્તતા હેતુસર તેમજ અરજીઓના આ સમૂહમાં રજૂ કરાયેલ પરસ્પર વિરોધી કાનૂની દલીલોનું પરીક્ષણ કરવા માટે, આ અદાલત સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૦૦૬ ઓફ ૨૦૧૬માંથી ઊભા થયેલા કેસના તથ્યોનો સંદર્ભ લેશે.

૩.૧ અરજદાર ગુજરાતી વિષયમાં માસ્ટર ઓફ આર્ટ્સ (એમ.એ.) તથા ડોક્ટર ઓફ ફિલોસોફી (પી.એચ.ડી.) ની લાયકાત ધરાવે છે. તેઓ ઈડર અંજણા પાટીદાર આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, ઈડર ખાતે પ્રાધ્યાપક તરીકે સેવામાં જોડાયા હતા અને ત્યાં ૦૪ માર્ચ, ૧૯૮૭ સુધી ફરજ બજાવી હતી.

૩.૨ તે પછી, અરજદારને સાર્દાર પટેલ યુનિવર્સિટીના ગુજરાતના અનુસ્નાતક વિભાગમાં તા. સપ્ટેમ્બર ૦૭, ૧૯૮૬ ના હુકમ દ્વારા વ્યાખ્યાતા તરીકે નિમણૂક

આપવામાં આવી હતી અને તેમણે તે પદ પર તા. માર્ચ ૦૫, ૧૯૮૭ ના રોજ કાર્યભાર સંભાળ્યો.

૩.૩ અરજદારને ત્યારબાદ ૦૧ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૦ના રોજ રીડર તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી અને ત્યારપછી, સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીમાં જ ગુજરાતના અનુસ્નાતક વિભાગમાં સી.એ.એસ. યોજનાના અંતર્ગત ૧૩/૧૪ જુલાઈ, ૨૦૦૦ના તારીખના હુકમથી ૦૧ જુલાઈ, ૨૦૦૦થી અમલમાં આવે તેવી રીતે પ્રોફેસર તરીકે તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી; અને તેઓ ત્યાં તેમની અતિનિવૃત્તિની તારીખ એટલે કે ૧૪ જૂન, ૨૦૧૨ સુધી સેવા બજાવતા રહ્યા.

૩.૪ બિન-સરકારી સંલગ્ન કોલેજોમાં તથા યુનિવર્સિટીમાં શિક્ષણ સ્ટાફ માટેની પેન્શન યોજના સરકારશ્રીના તા. ઓક્ટોબર ૧૫, ૧૯૮૪ના ઠરાવ દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવી હતી. અરજદારે કોઈ વિકલ્પ આપ્યો ન હોય તોય, તેની નિમણૂક તા. માર્ચ ૦૫, ૧૯૮૭ની, અર્થાત્ એપ્રિલ ૦૧, ૧૯૮૨ પછીની હોવાથી, તે પેન્શન મેળવવા હકદાર છે. તેથી, અરજદારે તા. ઓક્ટોબર ૧૫, ૧૯૮૪ના સરકારશ્રીના ઠરાવ મુજબ તેને પેન્શન માટે હકદાર ઠરાવી અને તેણે બજાવેલી સેવાઓનો વિચાર કરીને તેને તાત્કાલિક પેન્શન મંજૂર કરવા માટે આ અદાલતનો આશરો લીધો છે.

૪. આ તબક્કે, સંબંધિત અરજીના અરજદારો અંગેની વિગત નોંધપોથીમાં મુકવી યોગ્ય રહેશે, જે કોષ્ટક સ્વરૂપે નીચે મુજબ છે :

એસ ર. એન ઓ	વિશેષ સિવિલ અરજી નં.	અરજદારનું નામ	પ્રથમ નિમણૂકની તારીખ	પ્રથમ નિમણૂકના સમયે હોદ્દાનું નામનિર્દેશન	બઢતીની તારીખ
૧.	૫૦૦૬/ ૨૦૧૬	શ્રી મણિલાલ હરિદાસ પટેલ	૦૭.૧૧.૧૯ ૮૬	વ્યાખ્યાન આર	(૧) રીડર તરીકે ૦૧.૦૨.૧૯ ૮૦ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૧.૦૭.૨૦ ૦૦ના રોજ
૨.	૫૦૦૭/ ૨૦૧૬	શ્રી શંકરભાઈ દાદ્યાભાઈ ત્રિવેદી	૧૫.૦૬.૧૯ ૬૨	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) પ્રિન્સિપાલ દ્વારા ૧૮.૦૬.૧૯

					દફના રોજ
૩.	૫૦૦૮/ ૨૦૧૬	શ્રી મંગળદાસ કાલીદાસ પટેલ	૧૫.૦૬.૧૯ ૭૩	વ્યાખ્યાન આર	(૧) પુનઃ વ્યાખ્યાતા તરીકે ૩૧.૧૨.૧૯ ૮૫ના રોજ (૨) રીડર તરીકે ૦૬.૦૯.૧૯ ૯૦ના રોજ (૩) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ

જ.	૫૦૦૯/ ૨૦૧૬	શ્રી અરવિંદકુમા ર દેવચંદ શાહ	૨૪.૦૬.૧૯ ૭૧	વ્યાખ્યાન આર	(૧) ૧૧.૦૧.૧૯ ૮૫ના રોજ મુખ્ય
પ.	૯૬૦૬/ ૨૦૧૬	લાલચંદ રામચંદ	૧૭.૦૫.૧૯ ૭૧	વ્યાખ્યાન આર	(૧) મુદ્દલ પર
		ડી મહેતા			૨૩.૦૮.૨૦ ૦૨
ક.	૯૬૨૯/ ૨૦૧૬	શ્રી પ્રવીણચંદ્ર એલ. ફરાસરામ	૧૩.૦૭.૧૯ ૬૪	પ્રદર્શક	(૧) જુનિયર લેક્ચરર તરીકે ૦૧.૦૧.૧૯ ૭૩ના રોજ (૨) લેક્ચરર તરીકે ૦૧.૦૪.૧૯

					૭૭ના રોજ (૩) પ્રિન્સિપાલ તરીકે ૨૨.૦૯.૨૦ ૦૪ના રોજ
૭.	૧૦૮૨૨/ ૨૦૧૬	શ્રી ગુલામહુ સેન અહમદ પાન્ડોર	૦૧.૧૨.૧૯ ૮૦	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) રીડર તરીકે ૦૯.૦૩.૧૯ ૯૦ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૮.	૧૨૩૭૮/ ૨૦૧૫	શ્રી સતીશચંદ્ર બળશંકર વોરા	૧૯૬૩	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) પ્રાચાર્ય દ્વારા ૧૮.,૦૭.૧

					લેલકના રોજ (૨) ઉપકુલપતિ દ્વારા ૨૪.૧૨.૧૯ લેલકના રોજ
૯.	૮૭૫૬ / ૨૦૧૬	શ્રી ગોરૂર શ્રીનિવાસ અન પાર્થસા રથ્ય	૦૨.૦૯.૧૯ ૭૦	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) રીડર તરીકે ૨૩.૧૧.૧૯ ૮૦ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૧૯.૦૭.૧૯ ૮૮ના રોજ
૧૦	૮૭૫૭ / ૨૦૧૬	શ્રી વિશ્વન અથ અનંત્ર	૦૨.૦૭.૧૯ ૭૫	અસ્થાયી વ્યાખ્યાન	(૧) ૦૫.૧૨.૧૯ ૭૫ના રોજ

					વ્યાખ્યાતા
		મિયાહ બંગાલોર ઇ		૨	(૨) રીડર તરીકે ૨૦.૦૬.૧૯ ૮૪ના રોજ (૩) પ્રોફેસર તરીકે ૨૦.૦૩.૧૯ ૯૨ના રોજ
૧૧	૮૭૫૮/ ૨૦૧૬	શ્રી પુનમચંદ અને નટવરલાલ સુતરિયા	૦૪.૦૧.૧૯ ૬૮	વરીષ્ઠ પ્રશિક્ષક	(૧) વ્યાખ્યાતા તરીકે ૧૭.૦૭.૧૯ ૭૨ના રોજ (૨) રીડર તરીકે ૨૨.૦૨.૧૯ ૮૪ના રોજ

					(૩) પ્રોફેસર તરીકે ૧૧.૦૩.૧૯ ૯૬ના રોજ
૧૨	૮૭૬૦/ ૨૦૧૬	શ્રી સતીષ કાંતિભાઈ શાહ	૦૫.૦૭.૧૯ ૮૦	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) રીડર તરીકે ૦૧.૦૨.૧૯ ૮૪ ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૨૩.૦૪.૧૯ ૯૮ ના રોજ

૧૩	૮૭૬૧/ ૨૦૧૬	શ્રી અરવિંદકુમાર રણછોડલા લ શાહ	૦૮.૦૯.૧૯ ૮૧	વ્યાખ્યાન આર	(૧) રીડરના સમક્ષ તા. ૦૯.૦૫.૧૯ ૯૪
૧૪	૮૭૬૨/ ૨૦૧૬	શ્રી શંકર ગણપત હી	૨૬.૧૧.૧૯ ૮૧	વ્યાખ્યાન આર	(૧) રીડર તરીકે ૦૨.૦૭.૧૯ ૯૦ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૧	૮૭૬૩/ ૨૦૧૬	શ્રી જમનાદ તરીકે રતિલાલ	૨૫.૦૭.૧૯ ૭૮	વ્યાખ્યાન ૨	(૧) વાચક તા. ૦૩.૧૦.૧૯ ૮૮ના રોજ

		પટડિયા			(૨) પ્રોફેસર તા. ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૧ ક	૮૭૬૪/ ૨૦૧૬	શ્રી કલહંસ હરિલાલ પટેલ	૦૩.૦૧.૧૯ ૬૬	ક્યુરેટર	(૧) ૦૧.૦૭.૧૯ ૬૭ના રોજ સહાયક પ્રાધ્યાપક (૨) ૦૧૫.૦૬.૧ ૯૭૨ના રોજ પ્રાધ્યાપક (૩) ૩૧.૦૩.૧૯ ૮૫ના રોજ રીડર (૪) ૧૭.૧૧.૧૯

					દરના રોજ પ્રોફેસર
૧૭	૮૭૬૬/ ૨૦૧૬	શ્રી વિજયકુમ અર કરશનબ હાઈ મહ્યાવ ન્શી	૧૪.૦૮.૧૯ ૭૦	વરિષ્ઠ પ્રશિક્ષક	(૧) ૨૪.૦૧.૧૯ ૭૪ના રોજ વ્યાખ્યાતા (૨) ૨૦.૦૨.૧૯ ૮૦ના રોજ રીડર (૩) ૧૪.૦૭.૧૯ ૯૭ના રોજ પ્રોફેસર
૧૮	૯૬૦૨/ ૨૦૧૬	શ્રી નરોત્તમદાસ બાવાભાઈ પરમાર	૨૮.૦૭.૧૯ ૬૬	વરિષ્ઠ પ્રશિક્ષક	(૧) ૨૭.૦૭.૧૯ ૭૨ ના રોજ વ્યાખ્યાતા (૨) ૨૨.૦૨.૧૯

					૮૪ ના રોજ રીડર
					(૩) પ્રોફેસર તારીખ ૧૧.૦૩.૧૯ ૯૬ના રોજ
૧૯	૯૬૦૪/ ૨૦૧૬	શ્રી જયશ્રી બાસુ દે	૧૩.૧૨.૧૯ ૭૮	વ્યાખ્યાન આર	(૧) રીડર તરીકે ૦૫.૦૨.૧૯ ૮૬ના રોજ (૨) પ્રોફેસર તરીકે ૦૭.૦૯.૧૯ ૯૮ના રોજ
૨૦	૯૬૦૭/ ૨૦૧૬	શ્રી વિશ્વન અથા રામ	૦૩.૧૦.૧૯ ૭૭	વ્યાખ્યાન આર	(૧) રીડર તરીકે

		કરંથ			૦૧.૧૦.૧૯ ૮૮ના રોજ (૩) પ્રોફેસર તરીકે ૦૨.૦૮.૨૦ ૦૧ના રોજ
૨ ૧	૯૬૦૯/ ૨૦૧૬	શ્રી સુરેશચંદ્ર માણેકલાલ દેસાઈ	૦૭.૦૯.૧૯ ૬૭	અસિસ્ટાન્ટ લેકચર ૨	(૧) ૨૧.૦૭.૧૯ ૭૩ના રોજ વ્યાખ્યાતા (૨) ૩૦.૦૧.૧૯ ૮૫ના રોજ રીડર (૩) ૦૭.૦૮.૨૦ ૦૧ના રોજ પ્રોફેસર
૨ ૨	૯૬૨૭/	શ્રી વિનુ	૧૦.૦૧.૧૯	વરીષ્ઠ	(૧)

	૨૦૧૬	હસમુખ લાલ કાપડિયા	૬૪	પ્રશિક્ષક	૦૧.૦૪.૧૯ ૭૨ના રોજ વ્યાખ્યાતા (૨) ૧૮.૦૩.૧૯ ૮૧ના રોજ રીડર (૩) ૨૩.૦૩.૧૯ ૯૨ના રોજ પ્રોફેસર
૨ ૩	૮૦૪૩/ ૨૦૧૬	શ્રીમતી વિમલા રંગસ્વ એમી	૦૮.૦૭.૧૯ ૫૮	શિક્ષક	(૧) વ્યાખ્યાતા તરીકે ૦૨.૦૭.૧૯ ૬૩ના રોજ (૨) રીડર તરીકે ૦૬.૦૬.૧૯ ૮૩ના રોજ

					(૩) પ્રોફેસર તરીકે ૩૦.૦૬.૧૯ ૯૩ના રોજ
--	--	--	--	--	--

૩.૫ ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલ આ તમામ અપીલોમાં, મૂળ અરજદારો રહેલા સામાવાળાઓએ એવો દાવો કર્યો હતો કે તેઓને તેમના સંબંધિત કોલેજમાં ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી કરવામાં આવ્યા હોવાથી, ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના તારીખના સરકારી ઠરાવ દ્વારા શિક્ષકવર્ગ માટે રચાયેલી પેન્શન યોજના આપમેળે તેમને લાગુ પડતી હતી અને ત્યારબાદ તે જ યોજના જરૂરી ફેરફારો સાથે સંબંધિત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના બિન-શિક્ષકવર્ગ પર પણ વિસ્તૃત કરવામાં આવી હતી.

૪. આ રીતે દાખલ કરાયેલ અરજીમાં, સંબંધિત શિક્ષકવર્ગના બે વર્ગો હતા – (એ) સીધી ભરતીથી નિયુક્ત થયેલા તેઓ, જેઓની સેવા બે ભાગોમાં વહેંચાયેલી હતી (૧) ખાનગી કોલેજોમાં ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પૂર્વની સેવા અને (૨) અન્ય કોલેજોમાં રાજીનામું આપી સીધી પસંદગી દ્વારા ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછીની સેવા (બી) શિક્ષકવર્ગનો બીજો વર્ગ, જેઓ સંભવતઃ તે જ સંસ્થામાં ચાલુ રહ્યા હતા, પરંતુ પસંદગીની વિધિસર પ્રક્રિયા દ્વારા, કાં તો બઢતીથી અથવા કારકિર્દી

પ્રગતિ યોજનાના હેઠળ, ટ્યુટરથી રીડર અને ત્યારબાદ પ્રોફેસર સુધી ક્રમસોપાનમાં ઊંચા ચડ્યા હતા – એવી કારકિર્દી, જે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પૂર્વકાળ અને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછીના કાળ બંનેને આવરી લેતી હતી. આ બંને પ્રકારના કેસોમાં, રાજ્ય સરકારનો અભિપ્રાય એવો હતો કે, તેમની પ્રારંભિક નિમણૂક ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં થયેલી હોવાથી, તેમને સી.પી.એફ.માંથી પેન્શન વિકલ્પમાં પરિવર્તન કરવા માટે પેન્શન વિકલ્પ પસંદ કરવો આવશ્યક હતો, જે તેમણે કર્યો નહોતો; તેથી તેઓ પેન્શનના હકદાર નહોતા.

જ.૧ અરજદારોનો મામલો એવો હતો કે નવી પસંદગી થવા-ન થવા બાબતથી પરે, ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી, સીધી રીતે કોઈ સંસ્થામાં જોડાઈને અથવા બઢતી કે કારકિર્દી ઉન્નતિ દ્વારા પદસોપાનમાં ઉપર જઈને, તેઓ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી “ભરતી કરાયેલા” હતા અને તેથી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવની કલમ (જ) મુજબ તેઓ પેન્શન યોજનાથી “આપમેળે” શાસિત થતા હતા અને તે માટે તેમને કોઈ વિકલ્પ આપવાની જરૂર નહોતી. આ સંદર્ભમાં, એક ચુકાદામાં (જેનો ઉલ્લેખ પડકાર હેઠળના તમામ ચુકાદાઓમાં કરવામાં આવ્યો હતો) અર્થે, સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત થ્રો સેક્રેટરી વિ. ભૂપેન્દ્ર વલ્લભદાસ ચૂડાસમા અને અન્યો, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૮૧ ઓફ ૨૦૧૫ ના મામલામાં, અદાલતે આ રીતે ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર પેન્શનધારકના પક્ષમાં આપ્યા હતા. આ રીતે ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નો નીચે મુજબ વાંચાય છે:

૧. શું મૂળ અરજીકર્તા જેવા એવા કર્મચારીને, જેની નિમણૂક તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. પછી કરવામાં આવી હોય, તેને જીપીએફ માટે વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો ન હતો એ આધાર પર તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. હેઠળ પેન્શન / પેન્શનલાભોથી વંચિત રાખી શકાય? ૨. શું આવા કર્મચારીની ભૂતકાળની સેવાઓ પેન્શન માટેની અર્હક સેવા ગણવામાં આવવી આવશ્યક છે? ૩. શું ભૂતકાળની સેવાઓની ગણતરી / વિચારણા પેન્શનનું નિર્ધારણ કરવા માટે કરવી આવશ્યક છે કે ફક્ત પેન્શન માટેની અર્હક સેવા માટે જ?

જ.૨ ઉપરોક્ત પ્રશ્ન પર વિચાર કરતાં, તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવનું પુનરુત્પાદન કરવામાં આવ્યું હતું. ઉક્ત સરકારી ઠરાવ નીચે મુજબ છે:

બિન-સરકારી સંલગ્ન મહાવિદ્યાલયોના શિક્ષણ સ્ટાફ અને વિશ્વવિદ્યાલયોમાં પેન્શન યોજના

ગુજરાત સરકાર, શિક્ષણ વિભાગનો ઠરાવ નં. એન.જી.સી.-૧૫૮૨/૮૫૦૫(૮૪)-કે.એચ., સચિવાલય, ગાંધીનગર, તારીખ ૧૫મી ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪

ઠરાવ:- શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના શિક્ષકવર્ગના સભ્યો તેમજ ગુજરાત સ્થિત સંલગ્ન અને અનુદાનિત બિન-સરકારી કોલેજોમાં પેન્શન, ગ્રેયુદ્ધટી અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભોની લાગુ પડતાશ અંગેનો પ્રશ્ન સરકારના

વિચારાધીન છેલ્લા કેટલાંક સમયથી હતો. સાવચેત વિચારણા કર્યા પછી, સરકાર હવે હુકમ આપે છે કે બીસીએસઆર નિયમો, ખંડ ૨ ના પરિશિષ્ટ ૧૪-સીમાં સમાવિષ્ટ અને સમયાંતરે સુધારાયેલ સુધારેલ પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦ હેઠળ ગુજરાત રાજ્ય સરકારના સેવકોને સ્વીકાર્ય પેન્શન, ગ્રેયુઇટી અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભો તથા સરકારના ઠરાવ, નાણાં વિભાગ નં. એફપીએસ-૧૦૭૧-જે તા. ૧.૧.૭૨ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ અને સમયાંતરે સુધારાયેલ કુટુંબ પેન્શન યોજના, આ રાજ્યમાં શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના પૂર્ણકાલીન શિક્ષકવર્ગ તથા સંલગ્ન અને અનુદાનિત બિન-સરકારી કલા, વિજ્ઞાન, વાણિજ્ય અને શિક્ષણ કોલેજોના પૂર્ણકાલીન શિક્ષકવર્ગને ૧.૪.૧૯૮૨થી લાગુ કરવામાં આવે

૧.અ) આ યોજનાના હેતુ માટે (૧) યુનિવર્સિટીનો અર્થ અધિનિયમો દ્વારા સ્થાપિત શિક્ષણ વિભાગો હેઠળની યુનિવર્સિટીઓ થાય છે. (૨) બિન-સરકારી કોલેજમાં અનુદાન-સહાય પ્રાપ્ત કરતી અને ખાનગી સંસ્થા દ્વારા સંચાલિત તથા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા રાજ્ય સરકાર પાસેથી અનુદાન-સહાય મેળવવાના હેતુસર યુનિવર્સિટીઓ સાથે સંલગ્ન બિન-સરકારી આર્ટ્સ, સાયન્સ, કોમર્સ અને બી.એડ. કોલેજોનો સમાવેશ થાય છે.

બ) પેન્શનપાત્ર પગારના હેતુ માટે, “પગાર” નો અર્થ નીચે મુજબ રહેશે અને તેમાં આનો સમાવેશ થશે: (૧) મંજૂર કરાયેલ નિયત પગારધોરણમાં મળતો પગાર, (૨) સરકાર દ્વારા સમયાંતરે બહાર પાડવામાં આવેલા આદેશો હેઠળ માન્ય વધારાની શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક લાયકાત માટે મળતો વધારાનો

પગાર, (૩) પગારધોરણના પુનર્નિર્ધારણના કારણે અથવા પગાર નિશ્ચિતીકરણના કારણે પગારમાં ઘટાડો ન થાય તે માટે મંજૂર કરાયેલ વ્યક્તિગત પગાર. નોંધ:- જો સ્ટાફનો કોઈ સભ્ય પોતાની સેવાના છેલ્લાં ત્રણ વર્ષ દરમિયાન ભથ્થાઓ સહિતની રજા પર ફરજથી ગેરહાજર રહ્યો હોય, તો તે અવધિ માટે તેનો પગાર એવો ગણવો જોઈએ કે જે તે રજાની અવધિના પ્રથમ છ મહિનામાં કોઈપણ સમયે જો તે ફરજ પર રહ્યો હોત તો મળ્યો હોત. પરંતુ, ઉચ્ચ કાર્યકારી અથવા કામચલાઉ પગારનો લાભ માત્ર ત્યારે જ આપવો જોઈએ જ્યારે તેવું પ્રમાણિત કરવામાં આવે કે સંબંધિત સ્ટાફ સભ્ય રજા પર ગયેલો ન હોત તો તે ઉચ્ચ કાર્યકારી હોદ્દો અથવા કામચલાઉ નિમણૂક પર ચથાવત્ રહ્યો હોત.

સી) શિક્ષકવર્ગનો અર્થ યુનિવર્સિટીઓમાં પૂર્ણકાલીન પ્રોફેસર, આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસર, રીડર, લેક્ટરરો અને બિન-સરકારી અનુદાનિત મહાવિદ્યાલયોમાં કાર્યરત પ્રિન્સિપાલ, લેક્ટરર, ટ્યુટર, ડેમોન્સ્ટ્રેટર તથા શારીરિક તાલીમ પ્રશિક્ષકો, ગ્રંથપાલ વગેરે એવો થાય છે, જેઓ યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશનના પગારધોરણો પ્રાપ્ત કરતા હોય.

૨. ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામક અથવા તેમના દ્વારા અધિકૃત અધિકારી પેન્શન, ગ્રેયુદ્ધટી, કુટુંબ પેન્શન અને યોજનાના અધિન સ્વીકાર્ય અન્ય નિવૃત્તિ લાભો મંજૂર કરવા માટે સક્ષમ સત્તાધિકારી રહેશે. ૩.(૧) હાલનો સ્ટાફ જે ૧.૪.૮૨ પૂર્વે નિવૃત્ત થયો છે અને સ્ટાફના તે સભ્યો જેઓ ૧.૪.૮૨ ના રોજ અથવા તે પછી તથા આ ઠરાવ જારી થયાની તારીખ પૂર્વે નિવૃત્ત થયા છે, તેઓએ આ ઠરાવ

જારી થયાની તારીખથી એક વર્ષની મુદતમાં યોગદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજનામાં ચાલુ રહેવું કે આ યોજનાના અધિન આવવું તે માટે પોતાનો વિકલ્પ આપવો રહેશે. એકવાર આપેલો વિકલ્પ અંતિમ ગણાશે. વિકલ્પ નિર્ધારિત નમૂનામાં (પરિશિષ્ટ-એ) લેખિતમાં આપવામાં આવી અને ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામકને જાણ કરવામાં આવવો જોઈએ. સ્ટાફના જે સભ્યો નિર્ધારિત મુદતમાં વિકલ્પ આપશે નહીં, તેઓએ ૧.૪.૮૨ પૂર્વે તેમને સ્વીકાર્ય રહેલા લાભને જાળવી રાખવા માટે વિકલ્પ આપ્યો છે એવું માનવામાં આવશે. જ્યાં સ્ટાફનો એવો સભ્ય, જેને આ ઠરાવ મુજબ વિકલ્પ આપવાનો અધિકાર હતો, તે ૧.૪.૮૨ ના રોજ અથવા તે પછીની કોઈ પણ તારીખે અને તે વિકલ્પ આપવાની અંતિમ તારીખ પૂરી થાય તે પહેલાં, વિકલ્પ આપ્યા વિના મૃત્યુ પામે, ત્યાં તેના કુટુંબને આ નિયમોના લાભો આપવામાં આવી શકે અથવા તેમને સી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ આપવામાં આવી શકે, જે તેમ માટે વધુ અનુકૂળ હોય તે. પેન્શન મંજૂર કરનાર સત્તાધિકારીએ બન્ને વિકલ્પો હેઠળ સ્વીકાર્ય લાભો (અર્થાત્ સી.પી.એફ. તથા આ સરકારી ઠરાવ હેઠળ સ્વીકાર્ય સુધારેલા પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦) કુટુંબ પેન્શન તથા સી.પી.એફ.ની રકમને ધ્યાનમાં લઈ ગણતરી કરવી અને જરૂરી મંજૂરીઓ સાથે તે અનુસાર પેન્શન કાગળો તૈયાર કરવા. (૨) સ્ટાફના જે સભ્યોએ પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપ્યો હોય તેઓ સરકારે કર્મચારીઓના કિસ્સામાં જેમ હોય તેમ સમકાલીન રીતે જી.પી.એફ. યોજનામાં જોડાશે અને જી.પી.એફ.માં તેમનો હિસ્સો તથા તેના ઉપરનું વ્યાજ તેમની જી.પી.એફ. ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે. સામાન્ય ભવિષ્ય નિધિ સરકાર

પાસે જ રાખવામાં આવશે અને નિવૃત્તિ સમયે નિયમો અનુસાર તે રકમ તેમને ચૂકવવામાં આવશે. (૩) આ ઠરાવના પરિચ્છેદ ૬ માં ઉલ્લેખિત ગેરસરકારી અનુદાનિત મહાવિદ્યાલયો અને સંસ્થાઓના યુનિવર્સિટી અથવા સંચાલન દ્વારા ચૂકવાયેલ ફાળાની રકમ તથા તેના ઉપરનું વ્યાજ, પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપનાર શિક્ષક સ્ટાફના સભ્યના ખાતામાં રહેલી જમા રકમ, તેઓએ પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપ્યા બાદ, રકમની ચોકસાઈ ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામક દ્વારા તપાસી અને પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા પછી, બે મહિનાની અંદર ખાતાના શીર્ષક ૪૮ યોગદાન અને પેન્શન તથા અન્ય નિવૃત્તિ લાભ માટેની વસૂલાત અંતર્ગત રાજ્ય સરકારને જમા કરાવવી જોઈએ. (૪) જ્યાં યોજનાના પાત્ર સ્ટાફ સભ્યો ૧.૪.૮૨ પછીથી આ સરકારી ઠરાવ જારી થયાની તારીખ સુધી નિવૃત્ત થયા હોય અથવા રાજીનામું આપ્યું હોય અને જેમણે પોતાના સી.પી.એફ.ની રકમ, જેમાં સંચાલન અથવા યુનિવર્સિટીના ફાળો તથા સરકારનો હિસ્સો અને તેના ઉપરનું વ્યાજ સામેલ હોય, મેળવી લીધું હોય, અને તેઓ આ સરકારી ઠરાવ હેઠળ સ્વીકાર્ય પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપવા ઈચ્છતા હોય, તેમણે આ યોજના હેઠળ નક્કી કરેલા વિકલ્પ સાથે પરિશિષ્ટ બી મુજબનું બાંહેધરીપત્ર આપવું જોઈએ. આવા કિસ્સાઓમાં, યુનિવર્સિટી/સંચાલનના ફાળા, સરકારના હિસ્સા તથા તેના ઉપર સભ્યે મેળવેલા વ્યાજ અંગે સભ્યને પ્રાપ્ત થયેલી રકમ આ યોજના હેઠળ સ્વીકાર્ય પેન્શનના બાકી હક અને ડી.સી.આર.જી.ની રકમ સામે સમાયોજિત કરવામાં આવશે. જો આ રીતે પ્રાપ્ત થયેલી રકમ તેને ચૂકવવાપાત્ર

બાકી પેન્શન/ડી.સી.આર.જી.ની રકમ કરતાં વધુ હોય, તો બાકીની રકમ તેણે તાત્કાલિક સરકારી તિજોરીમાં જમા કરાવવી પડશે.

જ. ૧લી એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી ભરતી કરાયેલ સ્ટાફનો સભ્ય આપમેળે આ યોજનાથી શાસિત રહેશે. આવા સ્ટાફને યોગદાનકારી ભવિષ્ય નિધિ યોજનાની પસંદગી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

પ. જેઓ શિક્ષકવર્ગના સભ્યોએ સતત પાંચ વર્ષોની સેવા પૂર્ણ કરી છે, તેઓને આ યોજનાના હેતુસર સ્થાયી પદ પર મૂલભૂત રીતે ધારણ કરતા ગણવામાં આવશે.

ડ. આ યોજનાના હેઠળ પેન્શન માટે લાયકાતસભર સેવાની અવધિની ગણતરી કરતી વખતે, સરકાર તરફથી અનુદાન-સહાય પ્રાપ્ત કરતાં એક અથવા એકથી વધુ બિન-સરકારી અનુદાનિત કોલેજો, યુનિવર્સિટી વિભાગ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા ખાતે કરવામાં આવેલી અગાઉની તમામ સેવા, ભલે તે કામચલાઉ હોદ્દાભરતી હોય કે કાયમી હોય, તેનો હિસાબમાં સમાવેશ કરવામાં આવશે. સેવામાં આવેલ ખંડિત સમયગાળો લાયકાતસભર સેવા તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં, એટલે કે વાસ્તવમાં બજાવેલી સેવા જ લાયકાતસભર સેવા તરીકે ગણવામાં આવશે.

૭. આ યોજનાના હેઠળના કર્મચારીવર્ગના સભ્યને નિવૃત્તિ લાભો મંજૂર કરતી વખતે, જ્યાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોય તે સિવાય, બીસીએસઆર નિયમો ભાગ ૧ ના અધ્યાય ૧૧ ની સામાન્ય જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.

૮. યોજનાના અંતર્ગત આવરી લેવામાં આવેલા વર્તમાન કર્મચારીઓ માટે અધિવય નિવૃત્તિની વય ૬૦ (સાઠ) વર્ષ રહેશે. ૧.૧૦.૧૯૮૪થી અને તે તારીખ પછી ભરતી કરવામાં આવનાર કર્મચારીઓ માટે અધિવય નિવૃત્તિની વય ૫૮ વર્ષ રહેશે, અને તે અનુસંધાને સંબંધિત વિધિઓ / નિયમો / વિનિયમોમાં યોગ્ય સુધારો કરવા માટે વિશ્વવિદ્યાલયોને આવશ્યક પગલાં લેવા વિનંતી કરવી જોઈએ.

૯. જી.આર.એફ.ડી. નં. એન.વી.એન.-૧૦૮૨-૧૦૭૪-પી તા. ૧.૪.૧૯૮૨ હેઠળ સરકારના પેન્શનરોને મંજૂર કરાયેલા પેન્શનમાં કામચલાઉ વધારાના સુધારેલા દરો અને લઘુત્તમ પેન્શનનો લાભ, જે સમયાંતરે સુધારવામાં આવેલો/વિસ્તૃત કરાયેલો/ફેરફાર કરાયેલો હોય, તે આ સરકારી ઠરાવ હેઠળ પેન્શન યોજના માટે પાત્ર હોય અને તેનો વિકલ્પ સ્વીકારતા સ્ટાફના સભ્યોને વિસ્તૃત કરવામાં આવશે.

૧૦. જે કર્મચારીને અન્ય સંસ્થામાં જોડાયા પહેલાંની અગાઉની સંસ્થાઓમાં તેના દ્વારા બજાવેલી સેવાઓ બદલ સી.પી.એફ. તથા ગ્રેયુઇટી વગેરે રૂપે નિવૃત્તિ લાભ પ્રાપ્ત થયો હોય, તે રકમ પરત કરી સરકારના જમા ખાતામાં જમા કરાવવાની રહેશે.

૧૧. યોજના હેઠળ પેન્શન, ઉપદાન વગેરે માટે હકદાર સ્ટાફના સભ્યોના પેન્શન દસ્તાવેજો, કોલેજના સ્ટાફના મામલે, સંબંધિત કોલેજ દ્વારા જાળવવામાં આવેલા સેવા અભિલેખના આધારે કોલેજના પ્રાચાર્ય દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવવા જોઈએ. યુનિવર્સિટીમાં આ યોજના માટે હકદાર સ્ટાફના સભ્યોના પેન્શન દસ્તાવેજો, યુનિવર્સિટી દ્વારા જાળવવામાં આવેલા અભિલેખના આધારે, યુનિવર્સિટીના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવવા જોઈએ. સ્ટાફની સેવા પુસ્તિકામાંની નોંધો કોલેજના પ્રાચાર્ય દ્વારા કરવામાં આવશે અને તેની સત્વ્યાપન કરવામાં આવશે, તથા પ્રાચાર્યના મામલે સંબંધિત કોલેજના સંચાલન દ્વારા અને યુનિવર્સિટી સ્ટાફના મામલે રજિસ્ટ્રાર દ્વારા કરવામાં આવશે, અને આવી નોંધોનું ચકાસણું ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામક અથવા તેમના દ્વારા અધિકૃત અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવવું જોઈએ તથા તેની ચકાસણીનું પ્રમાણપત્ર સેવા પુસ્તિકામાં નોંધવામાં આવવું જોઈએ. ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામકે પેન્શન, ઉપદાન વગેરે મંજૂર કરવું જોઈએ અને સંપૂર્ણ રીતે પૂર્ણ કરાયેલા પેન્શન દસ્તાવેજો હિસાબ અને ખજાના નિયામકને મોકલવા જોઈએ. આ રીતે મંજૂર કરવામાં આવેલા પેન્શન, ઉપદાન વગેરેનું ચુકવણી સરકારના ખજાનાઓમાંથી કરવામાં આવશે. હિસાબ અને ખજાના નિયામક દાવાની પૂર્વ-લેખાપરીક્ષા કરશે અને જે ખજાનામાંથી પેન્શનધારક પેન્શન, ઉપદાન વગેરે મેળવવા ઇચ્છે છે તે ખજાનાં પર, ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામકને જાણ કરતાં, પેન્શન ચુકવણી હુકમ અને/અથવા ઉપદાન ચુકવણી હુકમ બહાર પાડશે.

૧૨. એવી સ્ટાફના તેવા સભ્યોને, જેઓ આ યોજના દ્વારા શાસિત થાય છે, આગોતરી પેન્શન અથવા ઉપદાનની મંજૂરી નાણાં વિભાગના સરકારના ઠરાવ નં. પીઈએન-૧૦૬૯-૧૮૭૪-જે, તા. ૧૭મી જૂન, ૧૯૬૯ તથા બીસીએસઆર નિયમ ૨૧૪ મુજબ વિનિયમિત કરવામાં આવશે અને પેન્શન અને/અથવા ઉપદાન પેન્શન મંજૂરી આપનાર સત્તાધિકારીઓ દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવશે / ઉપાડવામાં આવશે અને મોકલવામાં આવશે અથવા ચૂકવવામાં આવશે.

૧૩. યોજનાના હેઠળ પેન્શનની ચુકવણીના ખર્ચને શીર્ષક ૨૬૬...પેન્શન અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભો" ના ખાતામાં ઉધારવામાં આવશે.

૫. કેટલાંક અપીલોમાં સામાવાળાઓ તરફથી શ્રી એસ.એન. શેલાત, જે શ્રી એસ.જે. ગાયકવાડના વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ છે, કેટલાંક અપીલોમાં સામાવાળાઓ તરફથી શ્રી ધર્મેશ શાહના વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી ભાસ્કર તન્ના તેમજ કેટલાંક અપીલોમાં સામાવાળાઓ તરફથી શ્રી મુકુંદ દેસાઈના વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જયરાજ ચૌહાણ, શ્રી ભૂષણ ઓઝા, શ્રી ઉત્પલ પંચાલ, સુશ્રી અવની પંડ્યા અને શ્રી મિતુલ શેલાતે સંબંધિત વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશો સમક્ષ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે. તેમની રજૂઆતોનો સંક્ષેપમાં ઉલ્લેખ નીચે મુજબ છે અને અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી સિદ્ધાર્થ દવે અને શ્રી પી.એ. મેઢે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલો દ્વારા રજૂ કરાયેલ આ દલીલો સ્વીકારી છે:

(૧) જ્યારે અત્રેના સામાવાળાઓ – મૂળ અરજદારો તેમની સેવાઓમાં જોડાયા, ત્યારે લાગુ પડતી કોઈ પેન્શન યોજના નહોતી. તેઓ યોગદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજના(સિપીએફ) હેઠળ આવરાયેલા હતા.

(૨) ૦૧.૦૧.૧૯૭૨ના રોજ, ગુજરાત સરકારે માટે કુટુંબ પેન્શન યોજના મંજૂર કરતો એક ઠરાવ પસાર કર્યો

ગુજરાત સરકારના કર્મચારીઓ. આ યોજના તમામ કર્મચારીઓ પર, તેઓ અસ્થાયી હોય કે કાયમી, લાગુ કરવામાં આવી હતી.

(૩) તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના રોજ રાજ્યએ એક ઠરાવ પસાર કરીને નિર્દેશ આપ્યો કે શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના અધ્યાપક સ્ટાફને સરકારી કર્મચારીઓને સ્વીકાર્ય પેન્શન, ગ્રેયુઇટી અને નિવૃત્તિ સંબંધિત અન્ય લાભો તા. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી લાગુ કરવામાં આવે. યોજનામાં નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી :

૧. કલમ ૩ (૧) – ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હાલના સ્ટાફના સભ્યો અને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી નિવૃત્ત થયેલા અને આ ઠરાવ બહાર પાડ્યાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયેલા એવા સ્ટાફે, આ ઠરાવ બહાર પાડ્યાની તારીખથી એક વર્ષની અવધિની અંદર, અંશદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજના ચાલુ રાખવા કે આ યોજના હેઠળ આવવા માટે, પોતાની પસંદગીનો વિકલ્પ અપાવવાનો રહેશે. ૨. કલમ ૪ – ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ

અથવા તે પછી ભરતી કરાયેલા તેમના સ્ટાફના સભ્યો પર આ યોજના આપમેળે લાગુ પડશે અને આવા સ્ટાફને અંશદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજના માટે વિકલ્પ પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

(૪) તા. ૧૪.૦૯.૧૯૮૮ના રોજ ગુજરાત સરકારે એક ઠરાવ પસાર કરીને એવો નિર્દેશ આપ્યો કે, સમયાંતરે કરવામાં આવેલા સુધારાઓ મુજબ બી.સી.એસ.આર. નિયમો, ખંડ ૨ ના પરિશિષ્ટ ૧૪-સીમાં સમાવિષ્ટ સુધારેલા પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦ હેઠળ ગુજરાત રાજ્ય સરકારના સેવકોને સ્વીકાર્ય પેન્શન, ગ્રેયુદ્ધતી તથા અન્ય નિવૃત્તિ લાભો અને સરકારના નાણાં વિભાગના ઠરાવ નં. એફ.પી.એસ.-૧૦૬૧-જે, તા. ૦૧.૦૧.૧૯૭૨ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી પરિવાર પેન્શન યોજના, જેમાં સમયાંતરે સુધારા કરવામાં આવ્યા હોય, તે શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના પૂર્ણકાળીન બિન-શૈક્ષણિક કર્મચારીવર્ગને તા. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી અમલમાં મુકવામાં આવે. તા. ૧૧.૧૦.૧૯૮૮ના રોજ ગુજરાત સરકારે વધુ એક ઠરાવ પસાર કરીને અંશદાયી ભવિષ્ય નિધિ માટે વિકલ્પ પસંદ કરનાર શિક્ષકવર્ગને પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થવાની મંજૂરી આપી.

(૫) ૧૧.૧૦.૧૯૮૮ના રોજ ગુજરાત સરકારે ગેરસરકારી સંલગ્ન મહાવિદ્યાલયો તથા યુનિવર્સિટીઓના શિક્ષક વર્ગ માટે પેન્શન યોજના બાબતે વધુ એક ઠરાવ પસાર કર્યો, જેમાં ફરીથી પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો કે ૦૧ ૦૪.૧૯૮૨ના

રોજ અથવા તે પછી ભરતી કરાયેલા કર્મચારીવર્ગના સભ્યો આપોઆપ આ યોજના દ્વારા શાસિત થશે.

(૬) ૦૬.૦૨.૨૦૧૨ ના રોજ, ઉચ્ચ શિક્ષણ વિભાગે એમ.એસ. યુનિવર્સિટીને એક પત્રવ્યવહાર મોકલીને જણાવ્યું હતું કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં નિયુક્ત કરવામાં આવેલા એવા કર્મચારીઓને, જેમને પેન્શન યોજનાના લાભો આપવામાં આવ્યા નથી, તેઓને એવા લાભો મંજૂર કરવામાં આવશે, જો તેઓ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા તે પછી સીધી પસંદગી દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હોય, કારણ કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા તે પછીની તેમની સેવા પેન્શનપાત્ર ગણાશે.

(૭) અરજદારોને ઉપરોક્ત સંદેશાવ્યવહાર અંગે જાણ થઈ અને તેમણે તે સંદર્ભે સરકાર પાસે પૂછપરછ કરી. તથાપિ, અરજદારોને જાણ કરવામાં આવી કે સરકાર દ્વારા કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી અને મામલો હજી વિચારાધીન છે અને અરજદારોને તે સંબંધમાં સરકારના અંતિમ નિર્ણયની રાહ જોવાની સલાહ આપવામાં આવી.

(૮) અરજદારોની નિમણૂક ખુદ્દી પસંદગી તથા બઢતીના માધ્યમથી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી વિવિધ પદો પર કરવામાં આવી છે, તેમ છતાં તેમને પેન્શન યોજનાનો લાભ આપવામાં આવ્યો નથી.

(૯) એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારો તથા અન્ય સમાન પરિસ્થિતિ ધરાવતા વ્યક્તિઓએ સામાવાળાઓ દ્વારા તેમને પેન્શનરી લાભોથી વંચિત રાખવાના પગલાને પડકારતાં તેમજ રાજ્ય સરકાર તરફથી એમ.એસ. યુનિવર્સિટીને તા. ૦૭.૦૧.૨૦૦૫ના રોજ લખાયેલા તે પત્રને પડકારતાં, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે નાણાકીય મર્યાદાઓને કારણે રાજ્ય સરકાર માટે સરકારી ખજાનાં ઉપર પડતા ભારે નાણાકીય બોજાને વહન કરવું શક્ય નથી, આ માનનીય અદાલત સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી. આ માનનીય અદાલતે રાજ્ય સરકારને મામલાનો સહાનુભૂતિપૂર્ણ અભિગમથી પુનર્વિચાર કરવા તથા સેવા પરથી નિવૃત્ત થતાં અને સમાન પરિસ્થિતિ ધરાવતા કર્મચારીઓને પેન્શનરી લાભો મળતા હોવા છતાં પોતે તે લાભો પ્રાપ્ત કરવામાં અસમર્થ એવા સંબંધિત કર્મચારીઓના ભાવનાત્મક પ્રશ્નનો વિચાર કરવા દિશાનિર્દેશ આપી તે અરજીઓનો નિકાલ કર્યો હતો.

(૧૦) સરકારે તેના તા. ૨૯.૦૮.૨૦૦૭ અને ૦૪.૧૨.૨૦૦૭ ના નિર્ણય દ્વારા ફરીથી એવો અભિપ્રાય અપનાવ્યો કે જેમ કર્મચારીઓએ વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો ન હતો તેઓ પેન્શનનો દાવો કરવા હકદાર નહોતા. પરંતુ, આ નિર્ણય અરજદારોને વ્યક્તિગત રીતે સંપ્રેષિત કરવામાં આવ્યો ન હતો.

(૧૧) એ રજૂ કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૧ની આક્ષેપિત કાર્યવાહી કાયદા તથા તેના ઘડાયેલા ઠરાવ અનુસાર નથી અને તેથી તે ગેરકાનૂની તથા મનસ્વી છે. (૧૨) એ રજૂ કરવામાં આવે છે કે શૈક્ષણિક સંસ્થામાં ઉચ્ચ પદ

ધારણ કરવા માટે અર્થાત્ સહાયક વ્યાખ્યાતા ના પદ પરથી વ્યાખ્યાતા,
વ્યાખ્યાતા પરથી રીડર, રીડર પરથી

પ્રોફેસર માટે ઉમેદવાર નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયાનો ભાગ હોવો આવશ્યક છે.
પસંદગી પ્રક્રિયામાંથી થયેલ પસંદગીને યુનિવર્સિટીએ અધિનિયમ, સંબંધિત
નિયમો અનુસાર મંજૂરી આપવાની હોય છે અને તે રાજ્ય સત્તાના શિક્ષણ વિભાગ
દ્વારા પણ મંજૂર થવાની હોય છે. આવી પ્રક્રિયા ઉચ્ચ પદ પરની નિમણૂકને નવી
નિમણૂક બનાવે છે. તેથી, અરજીકર્તાઓને પેન્શનના અનુદાન માટે હકદાર
ગણવામાં ન લેવા અને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછીની અરજીકર્તાઓની સેવાઓ પર
પેન્શન યોજના લાગુ ન કરવાની રાજ્ય સરકારની કાર્યવાહી ગેરકાનૂની અને
અન્યાયપૂર્ણ છે.

(૧૩) એ રજૂ કરવામાં આવે છે કે ઉચ્ચ પદ પર નિમણૂક સીધી ભરતી દ્વારા
અને/અથવા બઢતી દ્વારા થઈ શકે છે. બંને પરિસ્થિતિઓમાં પસંદગીની પ્રક્રિયા
સમાન છે, પાત્રતાના માપદંડો પણ સમાન છે, માત્ર વિચારણાનો વિસ્તાર
બદલાશે. ઉચ્ચ પદ પર નિમણૂક હંમેશા તે પદ માટે નવી નિમણૂક ગણાશે.

નિમણૂકની પદ્ધતિથી નિમણૂકના સ્વરૂપ પર તેમજ તેનાથી અનુસરીને ઊભા
થતા હકદારી પર કોઈ અસર પડતી નથી.

પરિણામે, ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી ઉચ્ચ પદ પર નિયુક્ત કરવામાં આવેલા તમામ
અરજદારો પેન્શન યોજનામાં સ્વયંસ્ફૂર્ત રીતે સમાવેશ પામવા માટે હકદાર બનશે.

(૧૪) એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પેન્શન એ એવો અધિકાર છે, જે અરજદારોએ સેવા બજાવીને મેળવ્યો છે. બે યોજનાઓમાં રહેલા તફાવતના કારણે સર્જાતી અસમાનતા નોંધપાત્ર છે અને તે અરજદારોના જીવનની ગુણવત્તાને અસર કરે છે. અરજદારો સરકાર તરફથી સમાન વ્યવહાર મેળવવા હકદાર છે. તેથી સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા અરજદારોને પેન્શન યોજના લાગુ ન કરવામાં આવેલ કાર્યવાહી અન્યાયી અને ગેરકાયદેસર છે.

(૧૫) એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવની કલમ-૪ના પરિપ્રેક્ષ્યમાં અરજદારોને પેન્શન યોજના આપોઆપ લાગુ પડે છે, કારણ કે ઉક્ત ઠરાવમાં એવું ઠેરવવામાં આવેલઠેરવવામાં આવેલ કે તા. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલા તેમના સ્ટાફના સભ્યો આપોઆપ આ યોજના દ્વારા શાસિત થશે અને આવા સ્ટાફને અંશદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજના પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

તેથી રાજ્ય સરકારની કાર્યવાહી તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના સરકારી ઠરાવના વિરુદ્ધ છે.

(૧૬) એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં.૧ એ એવા કર્મચારીઓ, જેઓની નિમણૂક ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા ત્યારબાદ કરવામાં આવી છે, અને એવા કર્મચારીઓ, જેઓની ઉચ્ચ પદ પર નિમણૂક ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા ત્યારબાદ કરવામાં આવી છે, તેમના વચ્ચે ભેદભાવપૂર્ણ અભિગમ અપનાવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે બંને વર્ગના કર્મચારીઓને

સમાન વર્તન મળવું જોઈએ. તેથી, સામાવાળા નં.૧ ની વિવાદિત કાર્યવાહી મનસ્વી, અન્યાયી અને ભેદભાવપૂર્ણ છે.

(૧૭) એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે પડકારવામાં આવેલી કાર્યવાહી અન્યથા પણ મનસ્વી છે, કારણ કે તે ભારતના સંવિધાનની કલમ ૧૪ હેઠળના સાંવિધાનિક હુકમના ઉલ્લંઘનરૂપ છે.

(૧૮) અરજદારો રજૂ કરે છે કે તેઓ સુપરએન્યુએશનના સમયે તેમના દ્વારા પ્રાપ્ત કરાયેલ કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમ, આ માનનીય અદાલત જે રીતે નિર્દેશ કરે તે મુજબના વ્યાજ સાથે, જમા કરવા માટે તૈયાર હતા અને છે.

૬. સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ, જેઓને શ્રી રાશેશ રિંદાણી, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા સહાય આપવામાં આવી હતી, તેમણે નીચે મુજબ રજૂઆતો કરી:

(૧) તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર. દ્વારા, તા. ૧.૪.૧૯૮૨થી અમલમાં આવે તે રીતે, રાજ્ય સરકારે શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના પૂર્ણકાલીન શિક્ષકવર્ગને તેમજ રાજ્યની બિન-સંલગ્ન અને બિન-અનુદાનિત વાણિજ્ય અને વિજ્ઞાન કોલેજોને જી.પી.એફ. યોજના, પેન્શન યોજના અને કુટુંબ પેન્શન યોજનાનો લાભ અમલમાં મૂકી વિસ્તૃત કર્યો. તે જ રીતે, તા. ૩.૭.૧૯૮૭ના જી.આર. દ્વારા, તા. ૧.૪.૧૯૮૨થી અમલમાં આવે તેવી રીતે જી.પી.એફ. પેન્શન યોજના અને કુટુંબ પેન્શન યોજનાનો લાભ અમલમાં મૂકવા

અંગેની નીતિગત નિર્ણય લેવાયો, જેનો વિસ્તાર સંલગ્ન અને અનુદાનિત બિન-સરકારી કલા, વિજ્ઞાન અને વાણિજ્ય કોલેજોના પૂર્ણકાલીન બિન-શૈક્ષણિક કર્મચારીવર્ગ સુધી કરવામાં આવ્યો.

(૨) શિક્ષક તથા અશિક્ષક સ્ટાફ પર લાગુ પડતા ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ અને ૩.૭.૧૯૮૭ના બંને સરકારના ઠરાવોમાં, જી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ મેળવવા માટે અમુક શરતો પૂર્ણ કરવી આવશ્યક હોવાનું સ્પષ્ટપણે ઠેરવવામાં આવેલ હતું. જી.આર.ની શરત નં. ૩માં આ રીતે ઠેરવવામાં આવેલઠેરવવામાં આવેલ કે:

(૧) જેઓની ભરતી ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં કરવામાં આવી હતી, અને સ્ટાફના તે સભ્યો જેઓ ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી નિવૃત્ત થયા હતા અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવના જારી થવાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયા હતા, તેઓએ સી.પી.એફ.માંથી જી.પી.એફ.માં પરિવર્તન કરવા માટે પોતાનો વિકલ્પ રજૂ કરવો આવશ્યક હતો.

(૩) ઉપરોક્ત બંને શ્રેણીઓમાં, ઠરાવની તારીખથી એક વર્ષની અવધિની અંદર સી.પી.એફ.માંથી જી.પી.એફ.માં બદલાવ કરવાનો વિકલ્પ ઉપયોગમાં લેવો આવશ્યક હતો. નિર્ધારિત પ્રક્રિયા મુજબ, આ વિકલ્પ નિર્ધારિત નમૂનામાં (પરિશિષ્ટ-એ) લેખિત રૂપે ઉપયોગમાં લેવામાં આવી, ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામકને સંપ્રેષિત કરવો આવશ્યક હતો. જે સ્ટાફ સભ્યો નિર્ધારિત અવધિમાં વિકલ્પનો ઉપયોગ નહીં કરે, તેઓએ ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં તેમને ઉપલબ્ધ રહેલા લાભને યથાવત્ રાખવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો ગણાશે. જે સ્ટાફ સભ્યોએ આ

યોજનાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હોય તેઓ એકસાથે જી.પી.એફ. યોજનામાં જોડાશે અને સી.પી.એફ.માં તેમની હિસ્સેદારી તથા તે પરનું વ્યાજ જી.પી.એફ. ખાતામાં જમા કરવામાં આવશે.

(જ) તા. ૨૬.૯.૧૯૮૯ના જી.આર. દ્વારા, શિક્ષક તેમજ બિન-શિક્ષક સ્ટાફ માટે એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ૧.૧૦.૧૯૮૪ પહેલાં ભરતી થયેલ સ્ટાફની અતિનિવૃત્તિ/નિવૃત્તિની વય ૬૦ વર્ષ રહેશે અને ૧.૧૦.૧૯૮૪થી તથા તે પછી ભરતી થયેલ સ્ટાફ માટે અતિનિવૃત્તિ/નિવૃત્તિની વય ૫૮ વર્ષ રહેશે, અને તે માટે સંબંધિત અધિનિયમો, નિયમો, વિનિયમો વગેરેમાં સુધારો કરવા આવશ્યક પગલાં લેવા યુનિવર્સિટીઓને વિનંતી કરવી જોઈએ. આગળ વધુ એવી જોગવાઈ પણ કરવામાં આવી હતી કે જે શિક્ષકો મૂળરૂપે ૧.૧૦.૧૯૮૪ પહેલાં આવશ્યક રીતે ભરતી થયેલા હોય અને પછી કોલેજો/યુનિવર્સિટીઓ બદલે અથવા પ્રિન્સિપલ તરીકે અન્ય કોલેજોમાં જાય, તેઓને વર્તમાન શિક્ષકો તરીકે ગણવામાં આવશે અને તેમની અતિનિવૃત્તિની વય ૬૦ વર્ષ રહેશે. ઉપરોક્ત તમામ ઠરાવો સતત આ બાબતનો વિચાર કરે છે કે પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળ નક્કી કરતી વખતે, સેવા-વિંરામનો સમયગાળો ગણતરીમાં લીધા વિના, એટલે કે સેવાની સાતત્યતા જળવાઈ રહે તે મુજબ રાજ્ય સરકારની નીતિ અમલમાં રહે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ઉપરોક્ત ઠરાવોના હેતુ માટે, જો કોઈ વ્યક્તિ એક સ્થાને એક પદેથી રાજીનામું આપે અને બીજા સ્થાને જુદા પદ પર, ભલે તે ઉચ્ચ હોઈ, જોડાય, તો તેની અગાઉની સમગ્ર સેવા ગણતરીમાં લેવામાં

આવશે અને તેથી વિકલ્પના ઉપયોગના હેતુ માટે, જુદા સ્થળે તેનું જોડાણ નવી ભરતી/નવી સેવા તરીકે ગણવું નહીં.

(પ) સ્વીકાર્ય રીતે, શિક્ષકવર્ગના કર્મચારીઓના મામલે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવના સંદર્ભમાં, પેન્શન યોજનામાં જોડાવવા માટે ત્રણ વખત વિકલ્પો નીચે દર્શાવ્યા મુજબ ભિન્ન ઠરાવો દ્વારા આપવામાં આવ્યા હતા: ક્રમ સં. ઠરાવની તારીખ અવધિ (૧) ૧૦.૧.૧૯૮૬ ૩૧.૩.૧૯૮૬ સુધી (૨) ૧૧.૧૦.૧૯૮૮ ૩ મહિના માટે (૩) ૧૭.૯.૧૯૯૧ ૨ મહિના માટે તે જ રીતે, બિન-શિક્ષકવર્ગના કર્મચારીઓના મામલે, બે પ્રસંગે, આવા વિકલ્પો નીચે દર્શાવ્યા મુજબના સરકારી ઠરાવો દ્વારા આપવામાં આવ્યા હતા: ક્રમ સં. ઠરાવની તારીખ અવધિ (૧) ૦૩.૦૭.૧૯૮૭ એક વર્ષ (૨) ૧૭.૯.૧૯૯૧ બે મહિના

(ક) ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તમામ વ્યવહાર હેતુઓ માટે, જો વ્યક્તિઓએ તેમની સેવા દરમિયાન કોઈપણ વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો ન હોય, ભલે તે એક જ પદ પર અને એક જ સ્થળે હોય અથવા જુદા જુદા પદો પર અને જુદા જુદા સ્થળોએ હોય, તો પછીથી તેમને પેન્શન યોજનાના ચાર ખૂણાઓની અંદર આવરી લેવાં જોઈએ નહીં.

(ગ) નોંધપાત્ર રીતે, ૧૯૮૭ ના પગાર પુનરીક્ષણ નિયમો અનુસાર, ૧.૧.૧૯૮૬ થી અમલમાં, પ્રોફેસરના પદ માટેનો પગાર રૂ.૨૨૦૦-૪૦૦૦ ના ધોરણે હતો અને રૂ.૨૨૦૦ ના લઘુત્તમ પગારના ૮.૩૩% જેટલી સી.પી.એફ. કપાત, તે જ પ્રમાણના મેનેજમેન્ટ યોગદાન સાથે થતી હતી, જેનું કુલ

રૂ.૩૬૬.૫૨ જેટલું બનતું હતું. આ જ રકમ પર ૧૯૯૪-૯૫ થી ૧૯૯૯-૨૦૦૦ દરમિયાન દર વર્ષની ૧૨% વ્યાજદરથી વ્યાજ ચુકવવાપાત્ર હતું. ઉપરોક્તની સરખામણીએ, જો કોઈ વ્યક્તિએ ૩૩ વર્ષની પેન્શનપાત્ર સેવા આપી હોત, તો એવી સ્થિતિમાં તે રૂ.૨૨૦૦ ના લઘુત્તમ પગારના ૫૦% એટલે કે રૂ.૧૧૦૦/- જેટલી રકમ પેન્શનરૂપે મેળવવા હકદાર હોત. આથી, તે સમયે પગારના દર ઓછા હોવાથી, સી.પી.એફ. યોજના પેન્શન યોજનાની તુલનામાં વધુ લાભદાયી હતી. જોકે, ૨૦૦૯ ના પગાર પુનરીક્ષણ નિયમો બાદ, પગારના દરોમાં વધારો થયો, જેના પરિણામે મૂળ પગાર રૂ.૪૬,૪૦૦/- જેટલો બનતો અને તેનો ૫૦% રૂ.૨૩,૨૦૦/- થતો, જે માસિક પેન્શનરૂપે ચુકવવાપાત્ર બનતો. તેના પરિણામે, માસિક પેન્શનની યોજના સી.પી.એફ. યોજનાની સરખામણીએ અત્યંત અનુકૂળ અને આકર્ષક બની ગઈ.

(૮) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જો કોઈ વ્યક્તિને પેન્શન યોજનામાં જોડાવા માટે ૩ વિકલ્પો આપવામાં આવ્યા હોય અને તેમ છતાં તે તેમાં જોડાતો ન હોય, અને આ તબક્કે તેને પેન્શન યોજનાના હેઠળ આવરી લેવા અંગે દિશા આપવામાં આવે, તો એવી સ્થિતિમાં પેન્શન યોજનાના હેઠળ તેનો આપમેળે સમાવેશ થવાથી રાજ્ય સરકાર પર વિશાળ આર્થિક બોજો આવશે. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિઓમાં રાજ્ય સરકારે તા. ૭.૧.૨૦૦૪નો સરકારી ઠરાવ બહાર પાડ્યો હતો, જેમાં અન્ય બાબતો ઉપરાંત એવું ઠેરવવામાં આવેલ હતું કે ૩ તકોનો લાભ લેવામાં નિષ્ફળ ગયા બાદ આજે પેન્શન યોજનામાં જોડાવાની તક

આપવામાં આવે, તો તે રાજ્ય સરકાર પર વિશાળ બોજો મૂકશે અને તેથી વધુ કોઈ વિકલ્પની તક ન આપવા નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

(૯) નોંધપાત્ર રીતે તમામ અરજદારો એવો દાવો કરે છે કે તેમની નિમણૂક ૧.૪.૧૯૮૨ પછી કરવામાં આવી છે. તેમના દાવાના સમર્થનમાં એવો તર્ક કરવામાં આવે છે કે તેમણે પ્રવક્તા, રીડર અથવા પ્રોફેસર અથવા પ્રિન્સિપલના પદ માટે જાહેરખબરોના અનુસંધાન અરજી કરી હતી અને યોગ્ય પસંદગી તથા રાજ્ય સરકારની મંજૂરી બાદ તેમની ઉક્ત પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. કારણ કે તેમની નિમણૂક પસંદગી પ્રક્રિયા અનુસાર કરવામાં આવી હતી, તેથી પ્રવક્તા, રીડર, પ્રોફેસર અથવા પ્રિન્સિપલ તરીકે તેમની નિમણૂકને નવી નિમણૂક તરીકે અર્થઘટિત કરવી જોઈએ.

(૧૦) સામાવાળાનો કેસ એવો છે કે યુ.જી.સી.ના ધોરણો અનુસાર લેક્ચરરના પદ પરથી રીડર, રીડર પરથી પ્રોફેસર અથવા પ્રોફેસર પરથી પ્રિન્સિપાલ તરીકે કોઈ સીધી બઢતી નથી. યુનિવર્સિટીઓમાં દરેક પદ માટે જાહેરાતો બહાર પાડવી અને ભરતીના નિયમો અનુસાર પસંદગીઓ કરવી આવશ્યક છે. વધુમાં, નિવૃત્તિના સમયે ૧.૪.૧૯૮૨ પછી, તમામ અરજદારોએ ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાંથી શરૂ થતી પોતાની સંપૂર્ણ સેવા થી લઈને નિવૃત્તિની તારીખ સુધીની રજા રોકડીકરણનો લાભ લીધો છે. તેથી, જોકે અરજદારોનો એવો દાવો છે કે તેમનો કેસ ૧.૪.૧૯૮૨ પછીની નવી નિમણૂકનો છે અને તેથી તેમને જી.પી.એફ. યોજના તરફેણમાં કોઈ વિકલ્પ આપવાની જરૂર નથી, હકીકતમાં તેઓ તમામે

વેતન સંરક્ષણ, રજા રોકડીકરણ તથા અન્ય નાણાકીય લાભો મેળવ્યા છે. તમામે નિવૃત્તિના સમયે વ્યાજ સહિત તેમની સી.પી.એફ.ની રકમો પ્રાપ્ત કરી છે. આજે માત્ર વિવિધ વેતન સુધારાઓના કારણે જી.પી.એફ. યોજના નાણાકીય રીતે ઘણી વધુ લાભદાયી જણાતી હોવાથી જ અરજદારોએ એવો દાવો કરવાનું પસંદ કર્યું છે કે તેમનો કેસ ૧.૪.૧૯૮૨ પછીની નવી નિમણૂકનો છે.

(૧૧) એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળાઓ પેન્શન યોજનાની અમલવારી તથા વર્ષ ૧૯૮૪ થી ૧૯૯૧ દરમિયાન ત્રણ પ્રસંગે આપવામાં આવેલા વિકલ્પોથી અવગત હોવા છતાં, વિચારપૂર્વક પેન્શન યોજનાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો નહોતો અને તેઓ સી.પી.એફ. યોજનામાં જ ચાલુ રહ્યા હતા. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૩૨૫૦ ઓફ ૨૦૦૯ અને સંબંધિત બાબતોના મોટા ભાગના અરજદારોના મામલે, તેઓ નિવૃત્તિ સુધી સી.પી.એફ. યોજનામાં જ રહ્યા હતા અને પી.એફ. યોજનાના તમામ લાભો મેળવી લીધા હતા. હવે તેઓ પેન્શન યોજનાનો લાભ મેળવવા ઇચ્છે છે, તેથી તેમણે વિવિધ અરજીઓ દાખલ કરી છે.

(૧૨) વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ડહી પગાર યોજના અમલમાં મૂકાયા પહેલાં, ભવિષ્ય નિધિ યોજનાના અંતર્ગત મળતા લાભો ઓછા વધારે સમાન હતા અને કર્મચારીઓમાં સામાન્ય એવી ધારણા હતી કે સરેરાશ આયુષ્ય અપેક્ષા તથા ભવિષ્ય નિધિની એકમુષ્ટ રકમના રોકાણ માટે ઉપલબ્ધ માર્ગોને ધ્યાનમાં લેતાં, નિવૃત્તિ સમયે થોડાં વર્ષો માટે નાની પેન્શન મેળવવા કરતાં ભવિષ્ય નિધિની વધુ મોટી રકમ મેળવવી વધુ સુચિંતિત ગણાતી હતી.

૭. પડકારાયેલ ચૂકાદાઓનું, જે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશોએ આપેલા છે, પરિશીલન કરતાં તે જણાય છે કે સંબંધિત વકીલોએ અનેક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો. વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ શ્રી શેલાતે, હાથ ધરાયેલ મુદ્દો એવા અનેક નિર્ણયો દ્વારા આવરી લેવાયેલો હતો, જેઓનો ઉલ્લેખ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશોએ કયો છે, તે હકીકતનું વિસ્તૃત પુનરોચ્ચાર કરવાથી ઉપરાંત, નીચેના ભૂલભ્રમો પર પણ આધાર રાખ્યો હતો:

(૧) એમ. રામચંદ્રન વિ. ગોવિંદ બક્ષલ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૯ એસ.સી. ૩૬૦૧ માં અહેવાલિત, જેમાં અનુરોધ નં.

૬ નીચે મુજબ વાંચાય છે:

"૬. પરસ્પર વિરોધી દલીલોની મૂળવણી કરવા માટે નિયમ ૫ પર એક નજર કરવી આવશ્યક છે, જે આ મુજબ જોગવાઈ કરે છે :

"૫. વર્તમાન કર્મચારીઓનું સમાવી લેવું/નિયમિતીકરણ.

(૧) આ નિયમોની જોગવાઈઓમાં જે કંઈ સમાવાયેલું હોય તે છતાં, આ નિયમોના પ્રારંભની તારીખે અદાલત અધિકારી/વિભાગ અધિકારી, હિન્દી અનુવાદક, સહાયક, જુનિયર પુસ્તકાલય અધિકારી, કેરટેકર, ઉચ્ચ શ્રેણી/રિસેપ્શનિસ્ટ/ભંડારપાલ અને નીચી શ્રેણી લિપિકના પદો ધારણ કરતા વ્યક્તિઓ, ભલે તેઓ બદલી દ્વારા હોય અથવા પ્રતિનિયુક્તિના આધારે હોય અથવા, જે તે સ્થિતિ મુજબ, સીધી ભરતીના આધારે હોય, અને જેઓ આ

નિયમોમાં નિર્ધારિત લાયકાતો અને અનુભવ પૂર્ણ કરતા હોય તથા વિભાગીય બઢતી સમિતિ દ્વારા યોગ્ય માનવામાં આવ્યા હોય, તેઓને સંબંધિત શ્રેણીમાં શોષણ/નિયમિતીકરણ માટે પાત્ર ગણવામાં આવશે, આ શરતે કે આવા વ્યક્તિઓ શોષણ માટે પોતાનો વિકલ્પ આપે અને તેમના મૂળ વિભાગોને તેમની ટ્રિબ્યુનલમાં શોષિત થવા અંગે કોઈ વાંધો ન હોય.

(૨) ઉપનિયમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અધિકારીઓની વરિષ્ઠતા સંબંધિત પદો પર તેમની નિયમિત નિમણૂક થયેલી તારીખોના સંદર્ભે નિર્ધારિત કરવામાં આવશે : પરંતુ શરતે કે, સમાન સ્ત્રોતમાંથી ભરતી થયેલ અધિકારીઓની તથા મૂળ વિભાગમાં તેઓ ધારણ કરતા પદોમાં તેમની વરિષ્ઠતા ભંગ કરવામાં આવશે નહીં.

(૩) સમાવી લેવામાં આવનાર વ્યક્તિઓની યોગ્યતા વિભાગીય બઢતી સમિતિ દ્વારા વિચારવામાં આવી શકે છે." નિયમ ૪ ભરતીની પદ્ધતિ સાથે સંબંધિત છે અને તે જોગવાઈ કરે છે કે પદ માટેની ભરતી, વયમર્યાદા, લાયકાતો અને તે સંબંધિત અન્ય શરતો નિયમો સાથે જોડાયેલ અનુસૂચિના કૉલમ ૫ થી ૧૪ માં દર્શાવ્યા મુજબ રહેશે, કૉલમ નં. ૧૧ ભરતીની પદ્ધતિનો ઉલ્લેખ કરે છે અને કૉલમ નં. ૧૨ તે સ્ત્રોતનો ઉલ્લેખ કરે છે જેમાંથી પદો ભરવાના છે. કૉલમ નં. ૧૨ માં નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે :

"(૧) બઢતી - રૂ. ૧૪૦૦-૨૬૦૦ ના વેતનધોરણમાં અથવા સમકક્ષમાં ૮ વર્ષની નિયમિત સેવા ધરાવતા સહાયક.

(ર) પ્રતિનિયુક્તિ પર બદલી/બદલી.

કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકાર/વડી અદાલત/અધિનસ્ત અદાલતો હેઠળ કાર્યરત વ્યક્તિઓ.

(એ)(૧) નિયમિત ધોરણે સમાન પદ ધારણ કરતો હોય; અથવા

(૮) રૂપિયા ૧૪૦૦-૨૬૦૦ ના પગારધોરણમાં સહાયક અથવા સમકક્ષ પદો ધારણ કરતાં હોય અને જેમણે ૮ વર્ષની નિયમિત સેવા બજાવી હોય

(બી) કૉલમ ૮ માં પ્રત્યક્ષ ભરતી માટે નિર્ધારિત શૈક્ષણિક લાયકાતો ધરાવતાં હોવા જોઈએ. નોંધ : તે જ અથવા અન્ય કોઈ સંસ્થા/વિભાગના કેન્દ્રીય સરકાર હેઠળ આ નિમણૂકને તાત્કાલિક પૂર્વે ધરાવેલ અન્ય બાહ્ય-કેડર પદ પરની પ્રતિનિયુક્તિની અવધિ સહિત પ્રતિનિયુક્તિની અવધિ સામાન્ય રીતે ૩ વર્ષથી વધુ ન હોવી જોઈએ." આ બાબતે કોઈ વિવાદ નથી કે કોઈપણ સેવામાં નિમણૂક/ભરતી વિવિધ સ્ત્રોતોથી થઈ શકે છે, એટલે કે, પ્રત્યક્ષ નિમણૂક દ્વારા, બઢતી દ્વારા અથવા શોષણ/બદલી દ્વારા. ભરતીનો સ્ત્રોત આંતરિક અથવા બાહ્ય હોઈ શકે છે. આંતરિક સ્ત્રોત તેવા કેસોને લગતો હોય છે જેમાં નિમણૂકો બઢતી દ્વારા અથવા બદલી દ્વારા અને શોષણ દ્વારા કરવામાં આવે છે. બાહ્ય સ્ત્રોતનો અર્થ તેવા પાત્ર વ્યક્તિઓની ભરતીથી થાય છે, જેઓ જે સંસ્થામાં ભરતી થવાની છે તેમાં અગાઉથી સેવામાં નથી. જે સેવા સંબંધિત પદો અંગે વિવાદ ઊભો થયો છે, તેવા પદો માટે નિયમ ૫ ના ઉપનિયમ (૧) ના

હેતુસર ભરતીના સ્ત્રોત આ છે: (૧) બઢતી, (૨) પ્રતિનિયુક્તિ/બદલી પર બદલી. ઉપરોક્ત વર્ગોમાં દર્શાવેલ અને તેમાં નિર્ધારિત આવશ્યક લાયકાતો ધરાવતી વ્યક્તિઓ નિમણૂક માટે પાત્ર છે. વ્યક્તિઓ અને વિભાગોનો ઉલ્લેખ એવો અર્થ આપતો માનવામાં આવી શકતો નથી કે એવો ઉલ્લેખ 'સ્ત્રોત' માટે હતો, કારણ કે સ્વીકારેલી સ્થિતિ મુજબ સ્ત્રોતો તો બઢતી અથવા પ્રતિનિયુક્તિ/બદલી પર બદલી એમ જ છે. એ બાબત વિવાદિત નથી કે હાલના કેસમાં તમામ પ્રતિસ્પર્ધી પક્ષકારોને સ્ત્રોત (૨) માંથી સેવામાં ભરતી કરવામાં આવ્યા છે. આ પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિનિયુક્તિ પર તેમની ભરતી પહેલાં તેઓ કૉલમ નં. ૧૨(૨)(એ)(૧) (૨)(બી) હેઠળ નિર્ધારિત આવશ્યક લાયકાતો ધરાવતા હતા. તેથી, વિવાદના પક્ષકારોની નિમણૂકનો સ્ત્રોત કેન્દ્રીય સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા વડી અદાલત અથવા અધીનસ્થ અદાલતો હતો એવો ઠરાવ આપતાં ટ્રિબ્યુનલ યોગ્ય ન હતું. અનુસૂચિ સાથે વાંચવામાં આવેલા નિયમનું યોગ્ય અર્થઘટન એ છે કે આવા તમામ પક્ષકારોની ભરતી એ જ સ્ત્રોતમાંથી થઈ હતી, એટલે કે, પ્રતિનિયુક્તિ/બદલી પર બદલી, અને તેઓ નવી સેવામાં ભરતી માટે આવશ્યક લાયકાતો ધરાવતા હતા.

(૨) યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિ. તરસેમ સિંહ, જેનો અહેવાલ (૨૦૦૮) ૮ એસ.સી.સી. ૬૪૮ માં પ્રકાશિત થયો છે, વિશેષ કરીને પરિચ્છેદ

૫ જે અહીં નીચે પુનઃરજૂ કરવામાં આવે છે:

પ. સંક્ષેપમાં કહીએ તો, સામાન્ય રીતે, સેવાસંબંધિત મોડેથી કરવામાં આવેલ દાવો વિલંબ અને ઉપેક્ષા ના આધારે (જ્યાં ઉપચાર રિટ અરજી દાખલ કરીને માગવામાં આવે છે) અથવા મર્યાદા ના આધારે (જ્યાં ઉપચાર વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી દ્વારા માગવામાં આવે છે) નામંજૂર કરવામાં આવશે. ઉપરોક્ત નિયમના અપવાદોમાંનું એક સતત અન્યાય સંબંધિત મામલાઓનું છે. જ્યાં સેવાસંબંધિત દાવો સતત અન્યાય પર આધારિત હોય, ત્યાં જો એવો સતત અન્યાય સતત હાનિનું અવિરત સ્ત્રોત ઊભું કરતો હોય, તો એવા સતત અન્યાયની શરૂઆત થયેલી તારીખના સંદર્ભે, ઉપચાર માગવામાં લાંબો વિલંબ થયો હોય તોય રાહત આપી શકાય. પરંતુ આ અપવાદનો પણ એક અપવાદ છે. જો વ્યથા કોઈ એવા હુકમ અથવા વહીવટી નિર્ણય બાબતે હોય જેનો સંબંધ અન્ય અનેક વ્યક્તિઓ સાથે પણ હોય અથવા જેના કારણે તેઓ પણ પ્રભાવિત થતા હોય, અને જો મુદ્દાને ફરીથી ખુલ્લો મુકવાથી તૃતીય પક્ષોના સ્થિર થયેલા અધિકારો પર અસર થતી હોય, તો એવો દાવો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં. ઉદાહરણરૂપે, જો મુદ્દો વેતન અથવા પેન્શનના ચૂકવણાં કે તેના પુનર્નિર્ધારણ સંબંધિત હોય, તો વિલંબ હોવા છતાં રાહત આપી શકાય, કારણ કે તે તૃતીય પક્ષોના અધિકારોને અસર કરતું નથી. પરંતુ જો દાવામાં પરિષ્ક્રિયા અથવા બઢતી વગેરે સંબંધિત એવા મુદ્દાઓ સામેલ હોય કે જે અન્ય લોકોને અસર કરતા હોય, તો વિલંબના કારણે એવો દાવો જૂનો અને બિનપ્રસ્તુત બની જશે અને વિલંબ/મર્યાદા નો સિદ્ધાંત લાગુ પડશે. ભૂતકાળના સમયગાળા માટેના બાકી રકમની વસૂલી રૂપે અનુસંગી રાહત જેટલી બાબત છે, તેટલી હદ સુધી

પુનરાવર્તિત/અનુક્રમિક અન્યાયો સંબંધિત સિદ્ધાંતો લાગુ પડશે. પરિણામે, વડી અદાલતો સામાન્ય રીતે બાકી રકમ સંબંધિત અનુસંગી રાહતને રિટ અરજી દાખલ થયેલી તારીખથી અગાઉના ત્રણ વર્ષના સમયગાળા સુધી મર્યાદિત રાખશે.

(૩) આસ્ગર ઇબ્રાહિમ અમીન વિ. લાઈફ ઇન્શ્યોરન્સ

કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા અહેવાલિત (૨૦૧૬) ૧૩ એસ.સી.સી. માં

૭૯૭. તેનાં પેરાગ્રાફ નં. ૩ અને ૪ પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે અને તે નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૩. ૮.૮.૧૯૯૫ના રોજ, અર્થાત્ સામાવાળા દ્વારા પેન્શન નિયમો જાહેર કર્યા પછી, અપીલકર્તાએ સામાવાળાને પૂછપરછ કરી હતી કે શું તે પેન્શન નિયમો હેઠળ પેન્શન મેળવવા હકદાર હતો કે નહીં, જેને સામાવાળાએ પેન્શન માટેની રજૂઆત તરીકે સમજી હતી; સામાવાળાએ જવાબ આપ્યો હતો કે અપીલકર્તાની વિનંતી સ્વીકારી શકાય તેમ નથી. અપીલકર્તાએ તે બાબતમાં ત્યારબાદ આગળ કોઈ કાર્યવાહી કરી નહોતી, પરંતુ તેણે એવું જણાવ્યું છે કે ૨૦૦૦માં, એક દૈનિકમાં આવેલી સમાચાર માહિતી તથા એક વડી અદાલત અને એક ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાઓથી પ્રેરાઈને, તેણે પેન્શન માટેના પોતાના મામલાના પુનર્વિચાર માટે સામાવાળાને વિનંતી કરી હતી. આ વિનંતીનો કોઈ જવાબ આપવામાં આવ્યો નથી. ૨૦૧૧માં તેણે સામાવાળાને કાનૂની નોટિસ મોકલી

હતી, જેના જવાબમાં સામાવાળાએ પોતાનું વલણ ફરી દોઢરાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાએ સેવા પરથી રાજીનામું આપેલું હોવાથી, તે પેન્શન નિયમો હેઠળ પેન્શનનો દાવો કરવા પાત્ર નહોતો. અંતે, અપીલકર્તાએ ૨૯.૩.૨૦૧૨ના રોજ વડી અદાલત સમક્ષ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન દાખલ કરી હતી, જે એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા ૫.૧૦.૨૦૧૨ના ચુકાદા દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાની એલ.પી.એ. પણ લગભગ ૧૪ વર્ષના વિલંબના આધાર પર તેમજ ગુણદોષના આધારે ૧.૩.૨૦૧૩ના ચુકાદા દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, જેના વિરુદ્ધ અપીલકર્તાએ આ અદાલતનો આશરો લીધો છે.

૪. પેન્શનના દાવાઓ સંબંધિત બાબતોમાં વિલંબના મુદ્દા અંગે, આ અદાલતે યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. તારસેમ સિંહ, (૨૦૦૮) ૮ એસ.સી.સી. ૬૪૮ માં અગાઉથી જ એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે સતત ચાલતા અથવા અનુસારી અન્યાયના કિસ્સાઓમાં, વિલંબ અને લાચર અથવા મર્યાદા દાવાને નિષ્ફળ બનાવશે નહીં, જ્યાં સુધી દાવો મંજૂર કરવામાં આવે તો તે સ્થિર થયેલા ત્રાહિત પક્ષના હકો પર કોઈ પ્રતિકૂળ અસર ઉપજાવતો ન હોય. આ અદાલતે એમ ઠરાવ્યું હતું:

૭. સારરૂપે કહીએ તો, સામાન્ય રીતે, મોડેથી કરવામાં આવેલ સેવા સંબંધિત દાવો વિલંબ અને ઉપેક્ષા ના આધારે (જ્યાં ઉપચાર રિટ અરજી દાખલ કરીને માંગવામાં આવે છે) અથવા મર્યાદા ના આધારે (જ્યાં ઉપચાર વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અરજી દ્વારા માંગવામાં આવે છે) નામંજૂર કરવામાં આવશે. ઉલ્લેખિત

નિયમના અપવાદોમાંનો એક સતત અન્યાય સાથે સંબંધિત કેસો છે. જ્યાં સેવા સંબંધિત દાવો સતત અન્યાય પર આધારિત હોય, ત્યાં ઉપચાર મેળવવા માટે લાંબો વિલંબ થયો હોવા છતાં પણ, તે તારીખના સંદર્ભે કે જ્યારે સતત અન્યાયનો પ્રારંભ થયો હતો, રાહત આપવામાં આવી શકે, જો એવો સતત અન્યાય સતત નુકસાનનું સ્ત્રોત સર્જતો હોય. પરંતુ, આ અપવાદનો પણ એક અપવાદ છે. જો ફરિયાદ કોઈ એવા હુકમ અથવા વહીવટી નિર્ણય અંગે હોય કે જે અનેક અન્ય લોકો સાથે પણ સંબંધિત હોય અથવા તેમને અસર કરતો હોય, અને જો પ્રશ્નને ફરીથી ખુલ્લો કરવાની પ્રક્રિયાથી તૃતીય પક્ષોના સ્થિર થયેલા અધિકારો પર અસર થવાની હોય, તો એવો દાવો ગ્રાહ્ય ગણાશે નહીં. ઉદાહરણ તરીકે, જો પ્રશ્ન પગાર અથવા પેન્શનની ચૂકવણી અથવા પુનઃનિર્ધારણ સંબંધિત હોય, તો વિલંબ હોવા છતાં રાહત આપવામાં આવી શકે, કારણ કે તે તૃતીય પક્ષોના અધિકારોને અસર કરતું નથી. પરંતુ જો દાવામાં વરિષ્ઠતા અથવા બઢતી વગેરે જેવા, અન્ય લોકોને અસર કરતા પ્રશ્નો સામેલ હોય, તો વિલંબને કારણે દાવો વાસી બની જશે અને ઉપેક્ષા/મર્યાદાનો સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવશે. જ્યાં સુધી ભૂતકાળના ગાળાના બાકી રકમોની વસૂલાત માટે અનુસંગિક રાહતનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં પુનરાવર્તિત/અનુક્રમિક અન્યાય સંબંધિત સિદ્ધાંતો લાગુ પડશે. પરિણામે, વડી અદાલતો બાકી રકમો સંબંધિત અનુસંગિક રાહતને સામાન્ય રીતે રિટ અરજી દાખલ કરવાની તારીખ પહેલાંના ત્રણ વર્ષના ગાળા સુધી મર્યાદિત રાખશે.

(ભાર અમારા તરફથી છે)

અમે આ અવલોકનો સાથે આદરપૂર્વક સહમત છીએ, જેનું વિસ્તૃત અર્થઘટન કરવામાં આવે અથવા વર્તમાન કેસની તથ્યાત્મક પરિસ્થિતિ પર લાગુ કરવામાં આવે તો, પેન્શન માટેનો દાવો, જો અન્યથા કાયદા મુજબ ટકાઉ હોય, તેને ન્યાયિક મંચ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો તે પહેલાંના માત્ર ત્રણ વર્ષ સુધી મર્યાદિત કરવાની અસર પેદા કરશે. આવા દાવાઓ મહિને મહિને પુનરાવર્તિત થતા રહે છે અને માત્ર એટલા માટે કે તેના સમયમર્યાદાથી બાકાત થયેલા ભાગને સંબંધિત કાનૂની ઉપચાર હવે ઉપલબ્ધ રહ્યો નથી, સમયમર્યાદા સંબંધિત કાયદાઓના અમલથી તેઓ સમાપ્ત થયેલા ગણાશે નહીં. અમારી ન્યાયશાસ્ત્રીય વ્યવસ્થામાં આ સિદ્ધાંત એટલો સુસ્થાપિત છે કે તે અંગે કોઈ નવી વિચારણા માટે અવકાશ જ રહેતો નથી.

(જ) ધ કલકત્તા પોર્ટ ટ્રસ્ટ અને અન્ય વિ. અનાદી

કુમાર દાસ (કેપ્ટ.) અને અન્ય, (૨૦૧૪) ૩ માં અહેવાલિત

એસ.સી.સી. ૬૧૭ જેમાં પરિરહેદ નં. ૨૦ અને ૨૪ નીચે મુજબ વાંચાય છે:

૨૦. અમે આ અવલોકન કરવા ઈચ્છીએ છીએ કે જ્યારે પણ કોઈ નિયોજક પેન્શન યોજના અમલમાં મૂકે છે અથવા તેને નિવૃત્ત કર્મચારીઓ પર લાગુ કરે છે અને તેમને વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની તક આપે છે, ત્યારે તે હેતુસર બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રો/સૂચનો અથવા તો નિવૃત્તજનને સંદેશિત કરવા

જોઈએ અથવા કોઈ ચુકિતસંગત રીતે તેમની જાણમાં લાવવા જોઈએ. મુખ્ય કચેરીના સૂચના પાટિયા પર માત્ર આવી સૂચના/સૂચનો પ્રદર્શિત કરવાથી તેને નિવૃત્ત કર્મચારીઓ/અધિકારીઓને તેની જાણ કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવી શકશે નહીં. નિયોજક એવો અનુમાન રાખી શકતો નથી કે બધા નિવૃત્તજન તે જ શહેરમાં સ્થાયી થયા છે જ્યાં મુખ્ય કચેરી સ્થિત છે. જો કર્મચારીઓ કેન્દ્ર સરકાર અથવા તેની એજન્સીઓ/સાધનસંસ્થાઓની સેવાઓના હોય, તો તેઓ પોતાના વતનસ્થળે સ્થાયી થયા હોવાની શક્યતા છે, જે સરકારના મથકથી અથવા સ્થાપના અથવા સંસ્થાની મુખ્ય કચેરીથી ઘણાં દૂર હોઈ શકે છે. નિવૃત્તજન પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી કે સરકાર અથવા તેમની સ્થાપના/સંસ્થાએ, જો કોઈ હોય તો, આપેલા વધારાના લાભોની જાણ કરવા માટે તેઓ પોતાના વતનસ્થળેથી વારંવાર સરકારના મથક અથવા મુખ્ય કચેરીએ અવરજવર કરે; અને નિવૃત્ત કર્મચારીઓને નિર્ણય સંદેશિત કરવા માટે, જેથી તેઓ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરી શકે, યોગ્ય પ્રક્રિયા અપનાવવી નિયોજકનું કર્તવ્ય છે. આ કાર્ય અથવા તો એવા અખબારમાં સૂચના પ્રસિદ્ધ કરીને થઈ શકે છે જેના વિષે નિવૃત્તિના સમયે નિવૃત્તજનને જણાવવામાં આવ્યું હોય, અથવા પરિપત્રો/સૂચનોની નકલો નિવૃત્તજનને મોકલીને, અથવા તેની નકલ કર્મચારીઓ અને/અથવા અધિકારીઓના સંઘને એ સૂચના સાથે મોકલીને કે તેઓ તેને સંબંધિત નિવૃત્તજનમાં પ્રસિદ્ધ કરે. આધુનિક તકનીકનો લાભ લઈ, નિયોજક નિર્ધારિત વેબસાઈટ પર પણ પરિપત્રો/સૂચનો પ્રદર્શિત કરી શકે છે, જેના વિષે અગાઉથી માહિતી નિવૃત્તિના સમયે કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ

કરાવવામાં આવી હોય. જો આ ઉપાયોમાંથી કોઈ એક અપનાવવામાં ન આવે, તો નિવૃત્ત કર્મચારીઓ યોગ્ય રીતે આવી ફરિયાદ કરી શકે છે કે તેમને વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર નકારવામાં આવ્યો છે અને તેઓ અદાલતના હસ્તક્ષેપની માંગ કરી શકે છે.

૨૪. પરિણામે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે, પડકારાયેલ ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવામાં આવે છે અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. તેમ છતાં, આ કેસના વિશિષ્ટ તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે અપીલકર્તાઓને સામાવાળા નં. ૧ ને તા. ૧૯.૨.૧૯૮૬ના પરિપત્ર મુજબ વિંકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની મજૂરી આપવા માટે દિશાનિર્દેશ આપીએ છીએ. આ ચુકાદાની નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર આવશ્યક કાર્યવાહી કરવામાં આવે. તે જ સમયે, અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આ દિશાનિર્દેશને વડી અદાલત સમક્ષ બાકી રહેલા અન્ય કેસોમાં દાખલા તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં, અને તે કેસો તેમના પોતાના તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિમાં નક્કી કરવામાં આવશે.

(૫) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ભારત વિજય મિલ્સ કો. લિ. જે ૧૯૮૪(૨) જી.એલ.આર. ૧૧૧૧ માં અહેવાલિત છે, જેમાં પરિચ્છેદ ૭ નીચે મુજબ વાંચાય છે:

૭. હવે વિચારવાનો આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે મિલ્સ દ્વારા દાખલ કરાયેલા દાવાઓ મર્યાદા કાયદા દ્વારા અવરોધિત થાય છે કે કેમ. તમામ પક્ષકારો સહમત છે કે

મિલ્સના દાવાઓ લિમિટેશન એક્ટ, ૧૯૬૩ ની અનુસૂચિની કલમ દ્વારા સંચાલિત થશે. આ કલમ અવશેષાત્મક છે અને તે ત્રણ વર્ષની મર્યાદાનો અવધિ નિર્ધારિત કરે છે, જે દાવો કરવાનો હક ઉત્પન્ન થાય તે તારીખથી ચાલું થાય છે. રાજ્ય આવક વિભાગ તરફથી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, માની લઈએ કે મિશ્રિત સૂત પર લાદવામાં આવેલ એક્સાઈઝ શુલ્ક ગેરકાયદેસર હતું, તો તેને પરત મેળવવાનો હક એ જ તારીખે ઉત્પન્ન થશે જ્યારે એક્સાઈઝ શુલ્ક ચૂકવવામાં આવ્યું હતું. એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવે છે કે દાવાઓ દાખલ કરાયા તે પહેલાંના સતત ત્રણ વર્ષના સમયગાળાથી વધુ અગાઉ કરવામાં આવેલી બધી જ ચૂકવણીઓ મર્યાદા દ્વારા અવરોધિત થશે. જો રાજ્ય આવક વિભાગ તરફથી કરવામાં આવેલ આ પ્રતિપાદન જ સાચી કાનૂની સ્થિતિ હોય, તો સ્વીકાર્ય રીતે ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ પછી દાખલ કરાયેલા તમામ દાવાઓ, જેમાં ૧૬/૧૭ માર્ચ, ૧૯૭૨ પહેલાં ચૂકવાયેલ એક્સાઈઝ શુલ્કની વસૂલાતની માંગણી કરવામાં આવી છે, તે મર્યાદા કારણે અવરોધિત થશે. તેમ છતાં, મિલ્સ તરફથી એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવે છે કે જો કે તેમને તેમના પાસેથી ગેરકાયદેસર રીતે વસૂલ કરાયેલ એક્સાઈઝ શુલ્કની રકમ પરત માંગવાનો અધિકાર શુલ્ક ચૂકવાયું તે તારીખથી હતો, પરંતુ મર્યાદાનો સમયગાળો તો માત્ર તે તારીખથી જ શરૂ થશે જ્યારે તેમને જાણવા મળ્યું કે આ શુલ્ક કાનૂની ભૂલ હેઠળ ચૂકવાયું હતું. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે લિમિટેશન એક્ટ હેઠળ, જ્યાં દાવો ભૂલના પરિણામોથી રાહત મેળવવા માટેનો હોય, ત્યાં સુધી મર્યાદાનો સમયગાળો શરૂ નહીં થાય જ્યાં સુધી વાદીને તે ભૂલનો શોધ ન થાય અથવા યોગ્ય કાળજી વડે તે શોધી શકાઈ

હોત. મિલ્સને એ ખબર નહોતી કે મિશ્રિત સૂત પર એક્સાઈઝ શુલ્કની વસૂલાત ગેરકાયદેસર હતી, જ્યાં સુધી આ અદાલતે કેલિકો મિલ્સના કેસમાં આપેલા પોતાના નિર્ણય દ્વારા તેને એવું ઠરાવ્યું ન હતું. તેથી, મિલ્સના કહેવા મુજબ, ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ ના રોજ જ તેમને જાણવા મળ્યું કે મિશ્રિત સૂત પર એક્સાઈઝ શુલ્ક ભૂલવશ ચૂકવાયું હતું. પરિણામે, મર્યાદાનો સમયગાળો માત્ર ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ થી જ શરૂ થશે, અને મિલ્સ ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ થી ત્રણ વર્ષની અંદર દાવાઓ દાખલ કરીને ૧૬/૧૭ માર્ચ, ૧૯૭૨ સુધી મિશ્રિત સૂત પર તેમના દ્વારા ચૂકવાયેલ સમગ્ર એક્સાઈઝ શુલ્કની પરતફેર માગવા હકદાર છે. ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, એ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે તમામ દાવાઓ ૧૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ થી ત્રણ વર્ષની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યા છે, અને તેથી, જો મિલ્સ તરફથી આગળ ધપાવવામાં આવેલ મત યોગ્ય હોય, તો દાવાઓને મર્યાદા કારણે અવરોધિત હોવાનું કહીને નામંજૂર કરી શકાય નહિ.

(૬) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. એસ.એલ. વર્મા અને

અન્યનો અહેવાલ (૨૦૦૬) ૧૨ એસ.સી.સી. ૫૩ માં, પરિષદ નં.

જેમાંથી ૭ નીચે મુજબ વાંચાય છે:

૭. અમારી દૃષ્ટિએ, કેન્દ્ર સરકાર મૂળભૂત ભ્રાંતિના આધારે આગળ પડી હતી. ઉપરોક્ત ૧.૫.૧૯૮૭ના કાર્યાલય સ્મૃતિપત્રના કારણે એક કાનૂની કલ્પના સર્જાઈ હતી. માત્ર ત્યારે જ, જ્યારે કોઈ કર્મચારીએ જાણપૂર્વક સીપીએફ

યોજનામાં ચાલુ રહેવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હોય, ત્યારે તે પેન્શન યોજનાનો સભ્ય બનતો નહીં. ઉપરોક્ત સામાવાળાઓએ ૩૦.૯.૧૯૮૭ સુધીમાં પોતાના વિકલ્પો આપ્યા નહોતાં, એ વિવાદિત નથી. તે પરિસ્થિતિમાં, સર્જાયેલી કાનૂની કલ્પનાના પ્રકાશમાં સામાવાળા નં. ૧ થી ૧૩ પેન્શન યોજનાના સભ્યો બની ગયા હતા. એકવાર તેઓ પેન્શન યોજનાના સભ્ય બની ગયા પછી, બ્યૂરો ઓફ ઇન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ્સ (કર્મચારીઓની સેવાની શરતો અને નિયમનો, ૧૯૮૮) ના નિયમન ૧૬ તેમનાં કેસમાં પણ આપોઆપ લાગુ થઈ ગયું હતું. એવું બની શકે કે તેમણે પાછળના તબક્કે સીપીએફ યોજનામાં ચાલુ રહેવાનો વિકલ્પ આપ્યો હોય, પરંતુ જો સર્જાયેલી કાનૂની કલ્પનાના કારણે તેઓ પેન્શન યોજનાના સભ્યો બની ગયા હોય, તો તેઓ ફરીથી સીપીએફમાં પાછા ફરે એ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. સામાવાળા નં. ૧૪ એ યોગ્ય રીતે આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યો હતો કે વિસંગતિ ઊભી થશે અને વાસ્તવમાં, સામાવાળા નં. ૧ થી ૧૩ તરફથી દર્શાવાયેલો એવો કથિત વિકલ્પ ગેરકાયદેસર હતો, જ્યારે સામાવાળા નં. ૧૪ દ્વારા ભારત સંઘ સમક્ષ મંજૂરી આપવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી, જેથી તે તમામ કર્મચારીઓ પેન્શન યોજનાના કાર્યક્ષેત્રમાં આવી જાય. અમારી દૃષ્ટિએ, નાણાં મંત્રાલય ખોટા આધાર પર આગળ વધ્યું હતું કે પેન્શન યોજના અસ્તિત્વમાં નહોતી અને તે નવી હતી. અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, બે કાનૂની કલ્પનાઓ સર્જાઈ હતી, એક સ્મૃતિપત્રના કારણે અને બીજી ૧.૧.૧૯૮૬થી ચોથા કેન્દ્રિય વેતન આયોગની ભલામણો સ્વીકારવાના કારણે. આવી કાનૂની કલ્પનાઓના અનુસંધાને, પુનરોચ્ચાર કરીને કહેવું જરૂરી છે કે સામાવાળા નં. ૧

થી ૧૩ ને પેન્શન યોજનામાં સ્થાનાંતરિત થયેલા માનવામાં આવશે, જેનો વધુ બળવાન અર્થ એવો થાય છે કે તેઓ હવે સીપીએફ યોજનામાં રહ્યા નહોતાં.

(૭) કે. નારાયણ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૯ એસ.સી. ૫૫ માં અહેવાલિત છે. પરિષદ નં. ૬ નીચે મુજબ છે:

“૬. બંધારણનો અનુચ્છેદ ૩૦૯ યોગ્ય વિધાનમંડળને જાહેર સેવાઓ અને પદ માટેની ભરતીને નિયમિત કરવા નિયમો ઘડવાની સત્તા આપે છે. શબ્દકોશ અનુસાર ‘ભરતી’નો અર્થ ‘નોંધણી કરવી’ એવો થાય છે. તે વ્યાપક પરિભાષા છે અને જાહેર સેવામાં વ્યક્તિને સામેલ કરવાની માટે નક્કી કરવામાં આવેલી કોઈપણ પદ્ધતિનો તેમાં સમાવેશ થાય છે. નિમણૂક, પસંદગી, બઢતી, પ્રતિનિયુક્તિ — આ બધાં ભરતીની સારી રીતે જાણીતી પદ્ધતિઓ છે. બદલી દ્વારા નિમણૂક પણ અજાણી નથી. પરંતુ ઘડાયેલો કોઈપણ નિયમ બંધારણની અન્ય જોગવાઈઓના આધીન હોય છે. તેથી તેની સમાનતાના સિદ્ધાંતની કસોટી પર તપાસ થવી જોઈએ. સામાન્ય રીતે બદલીનો આશરો એ જ કેડરમાં લેવાય છે. પરંતુ જ્યારે તે ભિન્ન અને ઉચ્ચ કેડરમાં કરવામાં આવે ત્યારે તે બંધારણીય બાંહેધરી અને ન્યાયસંગતતાના નિયમનું ઉલ્લંઘન કરનારું ન હોવું જોઈએ. ફક્ત પાત્રતાના આધારે, કોઈ કસોટી કે પસંદગી વિના, જુનિયર એન્જિનિયરના કેડરમાંથી ડિપ્લોમાધારકને સહાયક એન્જિનિયર તરીકે પાછલી તારીખથી નિમણૂક આપવાની જોગવાઈ કરવી યોગ્ય અને ન્યાયસંગત લાગતી નથી. આવું

કેમ કરવામાં આવ્યું તે સચિવ દ્વારા કરવામાં આવેલી નીચેની નોંધોમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે,

સૌથી મહત્વનો મુદ્દો એ હતો કે સ્નાતક લાયકાત પ્રાપ્ત કરનાર જુનિયર ઇજનેરની બદલીની તારીખ અંગે, ભૂતકાળની સેવાને આપવામાં આવતું ભારાંક ધ્યાનમાં લેવું આવશ્યક હતું. કેબિનેટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પ્રસ્તાવોમાં આ નિર્ણાયક પાસું વિશેષરૂપે દર્શાવવામાં આવ્યું નહોતું અને એવી છાપ ઊભી કરવામાં આવી હતી કે બદલી આગલા પ્રભાવથી અમલમાં આવશે. આવી પરિસ્થિતિમાં અગાઉની સેવાનું ભારાંક માત્ર સ્નાતક થવાની તારીખ સુધી જ મર્યાદિત રાખવું પડત અને કેટલાંક વર્ષો પહેલાં ડિગ્રી લાયકાત પ્રાપ્ત કરી ચૂકેલા મોટાભાગના જુનિયર ઇજનેરો માટે તે કોઈ લાભદાયક બનત નહિ. સ્નાતક થયા બાદની અને જુનિયર ઇજનેર તરીકે નિમણૂંકની તારીખ સુધીની ભૂતકાળની સેવાનું ભારાંક પણ જો આપવામાં આવે, તો પણ કલ્પિત પરિષ્ક્રિતાના પ્રશ્નમાં બદલી પામનારાઓને કોઈ નોંધપાત્ર લાભ મળ્યો હોત નહિ. કાર્ટાટકના સ્નાતક ઇજનેરોએ આ મુદ્દે જોરદાર રજૂઆત કરી છે અને તેમણે આગ્રહ કર્યો છે કે તેમની સહાયક ઇજનેરની કક્ષામાં બદલી પૂર્વલક્ષી પ્રભાવથી, અર્થાત્ તેમણે સ્નાતક લાયકાત પ્રાપ્ત કરી તે તારીખથી, કરવામાં આવવી જોઈએ. તેમના દલીલોને સમર્થનરૂપે તેમણે દર્શાવ્યું છે કે આંધ્ર પ્રદેશમાં પણ સમાન પગલું લેવામાં આવ્યું હતું, જેમાં બદલીને પૂર્વલક્ષી પ્રભાવથી મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. સ્નાતક ઇજનેરોના સંઘ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓની તપાસ કરવામાં આવી છે અને એવું માનવામાં

આવે છે કે સ્નાતક લાયકાત પ્રાપ્ત કરતાં પહેલાં અને બાદમાં જુનિયર ઈજનેરો દ્વારા આપવામાં આવેલી લાંબા વર્ષોની સેવાને ધ્યાનમાં લેતા, તેમની બદલી પૂર્વલક્ષી પ્રભાવથી અમલમાં લાવવાની માંગમાં કેટલાક અંશે ચુકિત છે. જો આ લાભ આપવામાં નહીં આવે, તો તેમની બદલીને મંજૂરી આપતા સી એન્ડ આર નિયમોમાં કરાયેલ સુધારો, આ ફેરફાર માટે ઘણા વર્ષોથી સંઘર્ષ કરતા સ્નાતક ઈજનેરોના સંઘના ઘણા વરિષ્ઠ સભ્યો માટે અલ્પ ઉપયોગી સાબિત થશે. તેથી, સમગ્ર બાબતને સહાનુભૂતિપૂર્ણ દૃષ્ટિકોણથી જોતા, એવો પ્રસ્તાવ કરવામાં આવે છે કે સ્નાતક લાયકાત પ્રાપ્ત કરનાર જુનિયર ઈજનેરોની બદલી એવી લાયકાત પ્રાપ્ત થયેલી તારીખથી પૂર્વલક્ષી પ્રભાવથી, તે સમયે સહાયક ઈજનેરની કક્ષામાં ખાલી જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ હોવાની શરતે, મંજૂર કરવામાં આવે. એવું જણાય છે કે સેવામાં રહેલા જુનિયર ઈજનેરોના પ્રથમ સમૂહે તેમની સ્નાતક ડિગ્રી ૧૯૭૬ માં પ્રાપ્ત કરી હતી અને તેથી નિયમોમાં સુધારો કરતી સૂચના ૧-૧-૧૯૭૬ થી અમલમાં આવવી જરૂરી બનશે.

આ રીતે નિયમોને વાળી દેવામાં આવ્યા અને તેમને પશ્ચાદલક્ષી બનાવવામાં આવ્યા, કારણ કે સહાનુભૂતિપૂર્ણ વિચારણા એ હતી કે ઘણા જુનિયર એન્જિનિયરો, જેઓ લાંબા સમયથી કાર્યરત હતા, તેમને અન્યથા કોઈ લાભ પ્રાપ્ત થયો ન હોત. કદાચ તે સાચું હોઈ શકે, પરંતુ જો આવા લાભનું વિસ્તરણ સમાનતાની સંવિધાનિક ખાતરીને આંચકો પહોંચાડતું હોય, તો તેને યથાવત્ રાખી શકાય નહીં. અને ખરેખર તે ખલેલ પામે છે. તેથી વધુ કંઈ કહેવાની જરૂર

નથી. તેમજ એવા નિયમની માન્યતા અંગે ઉચ્ચાર કરવાની પણ આવશ્યકતા નથી, જેમાં સીધી ભરતી દ્વારા નિયુક્તિના વર્ગમાં બદલી દ્વારા નિયુક્તિનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હોય, જેના પરિણામે એક વર્ગનો પ્રવેશ સ્પર્ધા અથવા પસંદગી દ્વારા થાય છે અને બીજા વર્ગનો પ્રવેશ લઘુત્તમ લાયકાત પ્રાપ્ત કરવાથી થાય છે, કારણ કે અપીલકર્તાઓએ બદલી દ્વારા નિયુક્તિના નિયમને પડકાર્યો નહોતો, પરંતુ તેમની માંગને તેના પશ્ચાદલક્ષી અમલ સુધી મર્યાદિત રાખી હતી.”

(૮) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. ડી.આર.આર. શાસ્ત્રી, જેનો અહેવાલ (૧૯૯૭) ૧ એસ.સી.સી. ૫૧૪ માં પ્રકાશિત થયો છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો નિર્ણય આપ્યો હતો કે ત્યાંના સામાવાળાને તેણે અગાઉથી પ્રાપ્ત કરી લીધેલી રકમ પરત આપ્યા પછી પેન્શન યોજનાને પસંદ કરવાનો હક યોગ્ય રીતે હતો, ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે અન્ય એક વ્યક્તિને નિર્ધારિત સમયમર્યાદા સમાપ્ત થયા પછી ઘણાં સમય બાદ પણ એવો વિકલ્પ વાપરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

૭.૧ સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહ, વિદ્વાન સરકારી વકીલે નીચેના નિર્ણયો પર ભરોસો મૂક્યો:

(એ) પેપ્સુ આરટીસી વિ. અમનદીપ સિંહ, જેમાં અહેવાલ આપવામાં આવ્યો છે

(૨૦૧૭) ૨ એસીસી ૭૬૬, જેના ફકરા નં. ૨૬ નીચે મુજબ વાંચે છે:

૨૬. સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વડીલે વધુમાં એવી દલીલ કરી છે કે બાકી રહેલી સી.પી.એફ.ની રકમ બાબતે, ઉક્ત રકમનું કપાત નિયમન ૨૪ ના બળે કરી શકાય તેવી હતી અને તે રકમનું સમાયોજન મૃત્યુ-સહ-નિવૃત્તિ ગ્રેયુઇટી સામે કરવાનું રહે છે. હાલના કેસમાં, ફરીયાદીએ પેન્શન યોજના પસંદ ન કરી હોઈ, સી.પી.એફ.માંથી લેવામાં આવેલી આગોતરી રકમ છ મહિનાની અંદર પરત કરવાની આવશ્યકતા આકર્ષિત થતી નથી. વધુમાં, હાલના કેસમાં, જેમ અપીલકર્તાએ દાવામાં દાખલ કરેલા લેખિત જવાબમાં જણાવ્યું છે, તેમ નિવૃત્તિ પછી પણ સામાવાળાઓએ તેમની સી.પી.એફ. રકમમાંથી લીધેલી આગોતરી રકમમાંથી રૂ.૪૯૯૯/- બાકી હતી.

(બી) રાજસ્થાન રાજ્ય વિદ્યુત વિતરણ નિગમ લિ. વિ. દ્વારકા પ્રસાદ કૂલવાલ, જેનો ઉલ્લેખ (૨૦૧૫) ૧૨ એસ.સી.સી.માં પ્રગટ થયો છે

૫૧. ફકરા નં. ૫૨ વિશિષ્ટ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૩૪ થી ૪૦ અને તે જ નીચે પુનઃપ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે:

“૩૪. અમે ઉપર ઉલ્લેખ કર્યો છે કે કેટલાક કર્મચારીઓએ સી.પી.એફ. યોજનામાંથી પેન્શન અને જી.પી.એફ. નિયમનોમાં પરિવર્તન શા માટે કર્યું નહીં, તેનું કારણ કદાચ તેમની વ્યક્તિગત પરિસ્થિતિઓ હોઈ શકે. પરંતુ તે જ સમયે, આ બાબત નિર્દેશ કરવી જરૂરી છે કે સામાવાળાઓએ વડી અદાલત સમક્ષ

દાખલ કરેલી તેમની રિટ અરજામાં કરેલા એક નિવેદન દ્વારા વાસ્તવમાં રહસ્ય ખુલ્લું પાડી દીધું છે. તે નિવેદનની પૃષ્ઠભૂમિ નીચે દર્શાવવામાં આવે છે.

૩૫. આર.એસ.ઈ.બી.એ ૨૩મી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ના રોજ એક હુકમ પસાર કર્યો હતો, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે રાજસ્થાન સરકારે તાજેતરમાં રાજસ્થાન સિવિલ સર્વિસિસ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬, જે સમયાંતરે સુધારવામાં આવે છે, જાહેર કર્યા છે. તેના અનુસંધાને, આર.એસ.ઈ.બી.એ નિર્ણય કર્યો કે તેના કર્મચારીઓ સંબંધિત પેન્શન, પરિવાર પેન્શન અને પેન્શનના રૂપાંતરણની ગણતરી રાજસ્થાન સિવિલ સર્વિસિસ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬ની વિશિષ્ટ જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવશે.

૩૬. સામાવાળાઓએ વડી અદાલતમાં દાખલ કરેલી તેમની રિટ અરજીમાં જણાવ્યું હતું કે તા. ૨૩મી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ના આ હુકમના બળે, પેન્શન અને જી.પી.એફ. નિયમાવલીઓ હેઠળ પેન્શન, કુટુંબી પેન્શન અને પેન્શનના કમ્યુટેશનની ગણતરી, સી.પી.એફ. યોજનાની જોગવાઈઓની સરખામણીએ, કર્મચારીઓ માટે વધુ લાભદાયક બની ગઈ હતી. સંભવતઃ, રાજસ્થાન સિવિલ સર્વિસિસ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬ના સ્વીકારથી આર.એસ.ઈ.બી.ના કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ થયેલો ગણતરીનો આ લાભ જ સામાવાળાઓને સી.પી.એફ. યોજનામાંથી પેન્શન અને જી.પી.એફ. નિયમાવલીઓ તરફ ફેરફાર કરવા પ્રેરક બન્યો હતો. દુર્ભાગ્યવશ, ત્યાં સુધીમાં તા. ૪થી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૭ની ૮મી સૂચના મુજબ એવો ફેરફાર કરવાનો સમયગાળો સમાપ્ત થઈ ગયો

હતો. તેથી, સામાવાળાઓ રાજસ્થાન સિવિલ સર્વિસિસ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬ સાથે વાંચતા પેન્શન અને જી.પી.એફ. નિયમાવલીઓ હેઠળની લાભદાયક ગણતરીનો લાભ લઈ શક્યા ન હતાં, તે કારણે તેઓએ આર.એસ.ઈ.બી. દ્વારા સમયાંતરે ૮ વર્ષના ગાળામાં બહાર પાડવામાં આવેલી વિવિધ સૂચનાઓ વિશે અજાણ હોવાનો એક કેસ ઉભો કર્યો હોય તેમ લાગે છે.

૩૭. સામાવાળાઓના વર્તનમાંથી અમે એટલું જ અનુમાન કરી શકીએ છીએ કે તેઓને જ્યાં સુધી સી.પી.એફ. યોજના તેમના માટે લાભદાયક હતી ત્યાં સુધી તેઓ તે યોજનાને અનુસરતા રહ્યા, પરંતુ તારીખ ૨૩મી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ના હુકમ અનુસંધાને પેન્શન, કુટુંબ પેન્શન અને પેન્શનના કમ્યુટેશનની ગણતરીમાં ફેરફાર થયા બાદ સામાવાળાઓની મનોદશામાં ફેરફાર આવ્યો અને તેમણે રાજસ્થાન સિવિલ સર્વિસિસ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬માં પ્રદાન કરેલી સુધારેલ ગણતરી પદ્ધતિનો લાભ લેવા પ્રયત્ન કર્યો. અમે માત્ર એટલું જ કહી શકીએ કે સ્વિચ-ઓવર વિકલ્પ અંગે અજાણ હોવાનો તર્ક માત્ર પોતાનાં હિત સાધવા માટે ઉઠાવવામાં આવેલ તર્ક સિવાય બીજું કંઈ લાગતું નથી.

૩૮. આ દલીલનો બીજો એક પાસો (જે અત્યંત નબળાઈથી આગ્રહપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો) એ છે કે તેનો આધાર, આર.એસ.ઈ.બી. દ્વારા તેના તા. ૨૬મી જૂનના હુકમમાં વિચારવામાં આવેલ મુદ્દા નં. ૫ માં શોધવાનો છે,

નીચેના શબ્દોમાં ૨૦૦૮:

“ઉઠાવવામાં આવેલ મુદ્દો

પ. કે પૂર્વવર્તી આર.એસ.ઈ.બી.એ તેના હુકમ નં. આર.એસ.ઈ.બી./એફ એન્ડ આર/એફ.૩ (૧૦)/ડી-૪૨ તા. ૨૩.૮.૧૯૯૭ દ્વારા રાજસ્થાન સરકારના આર.સી.એસ. (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૯૬ સ્વીકાર્યા હતા, પરંતુ આર.એસ.ઈ.બી. કર્મચારી પેન્શન નિયમન, ૧૯૮૮ હેઠળ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવા માટે તેના કર્મચારીઓને કોઈ તક પ્રદાન કરી નહોતી.

નિષ્કર્ષો

મુદ્દો પ:

કે ભૂતપૂર્વ આર.એસ.ઈ.બી.એ આર.એસ.ઈ.બી. વિનિયમો – ૧૯૮૮ દ્વારા પોતાના કર્મચારીઓ માટે અલગ પેન્શન નિયમો બહાર પાડ્યા હતા. પરંતુ વર્ષ ૧૯૯૬ માં, ગો.આર.ના નાણાં વિભાગે નવા પેન્શન નિયમો બહાર પાડ્યા, જેમાં પેન્શન, કુટુંબ પેન્શન અને કમ્યુટેશનની ગણતરી તેમજ પેન્શનની રકમ વગેરેમાં સુધારો અથવા પુનઃનિર્ધારણ કરવામાં આવ્યો હતો. આર.એસ.ઈ.બી.એ હુકમ નં. ૪૨/૨૩.૮.૧૯૯૭ દ્વારા માત્ર પેન્શન, કુટુંબ પેન્શન અને કમ્યુટેશનની રકમની ગણતરી જ સ્વીકારી હતી, જ્યારે આર.એસ.ઈ.બી. પેન્શન વિનિયમો, ૧૯૮૮ ની અન્ય જોગવાઈઓ અપરિવર્તિત રાખવામાં આવી હતી. તેનો વિકલ્પ સાથે કોઈ સંબંધ નથી. તેથી અરજદારોને તા. ૨૩.૮.૧૯૯૭ ના હુકમ પછી પણ પેન્શન માટે કોઈ પુનઃવિકલ્પનો હક પ્રાપ્ત થતો નહોતો. પેન્શન

યોજનામાં સ્થાનાંતરિત થવા માટે અગાઉથી જ ૮ તકો આપવામાં આવી હતી, પરંતુ તેમણે માત્ર સી.પી.એફ.ના લાભો જ જાળવી રાખ્યા હતા.”

૩૯. આર.એસ.ઈ.બી. દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલ આ દૃષ્ટિકોણ સાથે અમે સહમત છીએ કે પેન્શનની ગણતરીમાં અથવા પેન્શન વિનિયમોમાં (ભલે તે આર.એસ.ઈ.બી.ના હોય કે રાજસ્થાન સરકારના) થતો કોઈપણ અને પ્રત્યેક ફેરફાર સામાવાળાઓને નવી પસંદગી આપવાની જરૂરિયાત ઊભી કરતો નથી.

૪૦. સામાવાળાઓ નીચલા કે તકનિકી કેડરના, જેમાં પિયોન, વાહનચાલકો, મદદનીશો વગેરે જેવા ઓછી પગારધોરણવાળા કર્મચારીઓનો સમાવેશ થાય છે, એવા વર્ગના છે તે રજૂઆત અંગે અમારે માત્ર એટલું જ કહેવાનું છે કે, આર.એસ.ઈ.બી.ના પ્રતિઉત્તર સોગંદનામામાં દર્શાવ્યા મુજબ, સામાવાળાઓમાંથી અંદાજે ૧૦૦ જેટલા વ્યક્તિઓ આર.એસ.ઈ.બી.માં કાર્યાલય પ્રમુખ અને વિભાગ પ્રમુખના પદો ધરાવતા વરિષ્ઠ સ્તરના અધિકારીઓ છે. પેન્શન અને જી.પી.એફ. નિયમો મુજબ, તેઓ કર્મચારીઓ પાસેથી વિકલ્પપત્રો પ્રાપ્ત કરે છે, તેમાં પ્રતિહસ્તાક્ષર કરે છે અને ત્યારબાદ તેને હિસાબ નિયંત્રકને મોકલે છે. તેમને સ્વિચ-ઓવર માટેના વિકલ્પ વિશે જાણ ન હતી એવો તેમનો દાવો સ્વીકારવો અત્યંત મુશ્કેલ છે.”

(સી) એનસીઈઆરટી વિ. શ્યામ બાબુ મહેશ્વરી માં અહેવાલિત

(૨૦૧૧) ૬ એસસીસી ૪૧૨. સંબંધિત પરિચ્છેદો નીચે મુજબ છે:

“૬. અપીલકર્તાએ ટ્રિબ્યુનલના હુકમને વડી અદાલત સમક્ષ નાગરિક રિટ અરજી નં. ૧૪૪૭ ઓફ ૧૯૯૭માં પડકાર્યો હતો, જે વડી અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે તા. ૦૨.૦૮.૨૦૦૫ના હુકમથી ફગાવી દીધી હતી. ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ નાગરિક વિશેષ અપીલ (રિટ) નં. ૮૯૮ /૨૦૦૫ દાખલ કરી હતી, જે પણ વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા આક્ષેપિત હુકમથી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

૭. અપીલકર્તા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે ટ્રિબ્યુનલ, વડી અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ અને વડી અદાલતની વિભાગીય પીઠે સૌએ આ અદાલતના આર. સુબ્રમણિયમ વિ. સેન્ટ્રલ રેલવેઝના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જે તે કેસના વિશિષ્ટ તથ્યોના આધારે આપવામાં આવ્યો હતો. તેમણે રજૂ કર્યું કે આ અદાલતની બંધારણીય પીઠે કૃષ્ણેના કુમાર વગેરે વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયામાં સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કર્યું છે કે સી.પી.એફ. યોજના પસંદ કરનારા કર્મચારીઓ અને પેન્શન યોજના પસંદ કરનારા કર્મચારીઓ બે અલગ વર્ગોમાં આવે છે અને એક વાર કર્મચારી કટ-ઓફ તારીખની અંદર સી.પી.એફ. યોજનાના હેઠળ રહેવાનો વિકલ્પ પસંદ કરે, પછી તે અનુગામી તબક્કે પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તન કરવા માટે વિનંતી કરી શકતો નથી. તેમણે રજૂ કર્યું કે આ અદાલતની બંધારણીય પીઠનો કૃષ્ણેના કુમાર (ઉપરોક્ત) માં આપેલો નિર્ણય ત્યારબાદ વી.કે. રામમૂર્તિ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય તથા યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. કૈલાશમાં અનુસરવામાં

આવ્યો છે અને આ અનુગામી નિર્ણયોમાં આ અદાલતે સમજાવ્યું છે કે આર. સુબ્રમણિયમ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતનો નિર્ણય તે કેસના વિશિષ્ટ તથ્યોના આધારે આપવામાં આવ્યો હતો.

૮. વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે કોઈપણ સ્થિતિમાં, એન.સી.ઈ.આર.ટી. દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલ તા. ૦૬.૦૬.૧૯૮૫ ના ઓ.એમ.ની ભાષામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સી.પી.એફ. યોજના પરથી પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થવાનો વિકલ્પ માત્ર તેવા કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ હતો, જે ૩૧.૦૩.૧૯૮૫ના રોજ સેવામાં હતા અને જેમને ૩૧.૦૩.૧૯૮૫ના રોજ અથવા તે પછી સેવામુક્ત થવાનું હતું, અપીલકર્તાને નહીં, કારણ કે તે ૩૧.૦૩.૧૯૮૫ના રોજ સેવામાં ન હતા અને તે ૩૧.૦૭.૧૯૮૪ના રોજ સેવામુક્ત થયો હતો.

૯. બીજી બાજુ, સામાવાળા તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ટ્રિબ્યુનલ, વડી અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ તથા વડી અદાલતની ડિવિઝન બેંચના આદેશોને સમર્થન આપ્યું અને આ અદાલતના આર. સુબ્રમણિયમ (ઉપરોક્ત) મામલાના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો.

૧૦. વડી અદાલતના ટ્રિબ્યુનલ, માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ અને વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ તેમજ સામાવાળા તરફના માનનીય વકીલે જે આર. સુબ્રમણિયમ મામલાના આ અદાલતના નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકી છે, તે નિર્ણયનું અમે સતર્કતાપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે અને અમે જણાવ્યું છે કે તે મામલામાં કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ, બોમ્બે એ તા. ૧૧.૧૧.૧૯૮૭ના

પોતાના હુકમ દ્વારા એવો નિર્દેશ આપ્યો હતો કે રેલવે કર્મચારીઓ, જેમણે પોતાની સેવા દરમિયાન કોઈપણ સમયે અથવા નિવૃત્તિ પછી પેન્શન યોજનાના પક્ષમાં પોતાનો વિકલ્પ દર્શાવ્યો હતો અને જેમણે ત્યારબાદ પેન્શન યોજના પસંદ કરવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી, તેઓને પેન્શન યોજનાનો લાભ આપવામાં આવે. કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલના તા. ૧૧.૧૧.૧૯૮૭ના આ હુકમને ભારત સંઘ દ્વારા સ્પેશ્યલ લિવ પિટિશનમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તે સ્પેશ્યલ લિવ પિટિશન નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને પુનર્વિચાર અરજી પણ આ અદાલત દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. જ્યારે આ બાબત આર. સુબ્રમણિયમ મામલામાં બીજી વખત આ અદાલત સમક્ષ આવી, ત્યારે આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે ભારત સંઘ આર. સુબ્રમણિયમના દાવાનો વિરોધ કરી શકતું નથી.

૧૧. આ રીતે સ્પષ્ટ થાય છે કે આર. સુબ્રમણિયમ (ઉપરોક્ત) મામલે કર્મચારીનો દાવો આ અદાલત દ્વારા મંજૂર કરવો ફરજિયાત હતો, કારણ કે અગાઉના એક હુકમ દ્વારા કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલએ રેલવે કર્મચારીઓને પેન્શન યોજના તરફ પરિવર્તિત થવાનો દાવો મંજૂર કર્યો હતો અને આ અદાલતે સ્પેશ્યલ લિવ પિટિશન તથા પુનર્વિચાર અરજી નામંજૂર કરતાં કેન્દ્રીય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલનો હુકમ અંતિમ બની ગયો હતો. વર્તમાન કેસની હકીકતો સંપૂર્ણપણે ભિન્ન છે. અહીં ટ્રિબ્યુનલ અથવા કોઈ અદાલતનો એવો કોઈ અગાઉનો હુકમ નથી કે જેમાં સામાવાળાને સી.પી.એફ. યોજનામાંથી પેન્શન યોજનામાં

પરિવર્તિત થવાનો દાવો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હોય અને જે અંતિમ બની ગયો હોય. તેથી, ટ્રિબ્યુનલ, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ તથા વડી અદાલતની દ્વિસદસીય ખંડપીઠએ સામાવાળાને સી.પી.એફ. યોજનામાંથી પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થવાનો દાવો મંજૂર કરતી વખતે આર. સુબ્રમણિયમ (ઉપરોક્ત) અંગે આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં યોગ્યતા દાખવી નહોતી.

૧૨. હવે અમે એ બાબત વિચારીએ કે આ અદાલતના આર. સુબ્રમણિયમ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયથી પેરે, સામાવાળાને, સેવાકાળ દરમિયાન અગાઉ સીએફપી યોજના માટે વિકલ્પ પસંદ કર્યો હોવા છતાં, પેન્શન યોજના પસંદ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય કે નહીં. નિર્વિવાદ રીતે, સામાવાળાએ, જ્યારે તે એનસીઈઆરટીની સેવામાં હતો ત્યારે, સન ૧૯૭૭માં જ સીએફપી યોજના પસંદ કરી હતી અને નિવૃત્તિ સમયે તેણે સીએફપી યોજનાના લાભો મેળવી લીધા હતા. આ અદાલતે કૃષ્ણેના કુમાર વગેરે વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, વી.કે. રામમૂર્તિ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય એક તથા યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિ. કૈલાશ (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવ્યું છે કે, એકવાર કર્મચારીએ સીએફપી યોજના પસંદ કરી હોય, ત્યારબાદ તેનો વિકલ્પનો ઉપયોગ અંતિમ ગણાય છે અને તે પેન્શન યોજનામાં ફેરફાર કરવા હકદાર નથી, કારણ કે બંને યોજનાઓ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન છે. તેમ છતાં, એવું જણાય છે કે કાર્મિક અને તાલીમ મંત્રાલયમાં સરકારે તારીખ ૦૬.૦૬.૧૯૮૫ના ઓ.એમ. દ્વારા કેન્દ્ર સરકારના તે

કર્મચારીઓને, જેઓએ અગાઉ સીએફપી યોજના પસંદ કરી હતી, પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ પસંદ કરવાની તક આપી હતી.

૧૩. તા. ૦૬.૦૬.૧૯૮૫ના ઓ.એમ.નો સંબંધિત ભાગ નીચે પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે:— "... આ ફેરફારોના પ્રકાશમાં, હવે રાષ્ટ્રપતિશ્રી આ નિર્ણય કરવામાં પ્રસન્ન છે કે કેન્દ્રીય સરકારના કર્મચારીઓએ, જેઓએ કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડ નિયમો (ભારત), ૧૯૬૨ના નિયમ ૩૮ અનુસાર અથવા આ બાબતમાં જારી કરાયેલા અન્ય કોઈ આદેશો અનુસાર કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડના લાભો જાળવી રાખ્યા છે, તેમને કેન્દ્રીય નાગરિક સેવાઓ (પેન્શન) નિયમો, ૧૯૭૨માં નિર્ધારિત મુજબ પેન્શન યોજનાનો વિકલ્પ પસંદ કરવાની વધુ એક તક આપવામાં આવી શકે. આ વિકલ્પ તે સરકારી કર્મચારીઓને ખુલ્લો છે, જેઓ ૩૧ માર્ચ, ૧૯૮૫ના રોજ સેવામાં હતા અને તે તારીખે અથવા ત્યારબાદ સેવામુક્ત થતા હોય. આ ઓ.એમ. જારી થયેલી તારીખથી છ મહિનાની અંદર આ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

એકવાર ઉપયોગમાં લેવાયેલ વિકલ્પ અંતિમ રહેશે.

(ડી) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. એમ.કે. સરકાર્કા અહેવાલિત માં

(૨૦૧૦) ૨ એસ.સી.સી. ૫૯. તેની ફકરા નં. ૯ થી ૧૩ નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

“૯. જ્યારે સ્વિચઓવર માટે વિકલ્પના લાભનો વિસ્તારો કરતી કોઈ યોજના એ શરત મૂકે છે કે તેનો લાભ માત્ર તેવા લોકોને જ ઉપલબ્ધ રહેશે જેઓ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં વિકલ્પનો ઉપયોગ કરે, ત્યારે તે વિકલ્પનો ઉપયોગ સ્પષ્ટપણે એવી સમયમર્યાદામાં જ કરવો જોઈએ. વિકલ્પ યોજના દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અંતિમ તારીખ પછી કોઈ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરી શકાય નહીં. હાલના કેસમાં, સામાવાળાએ વિકલ્પનો ઉપયોગ ન કરવાનો દાખલ કરેલ અને સહાયી ભવિષ્ય નિધિ યોજનાની હેઠળ જ ચાલુ રહ્યો હતો, અને વધુ મહત્વની બાબત એ છે કે, નિવૃત્તિ સમયે તેણે ભવિષ્ય નિધિની સંપૂર્ણ રકમ પ્રાપ્ત કરી હતી.

૧૦. સામાવાળા પોતાના વિભાગના વડા હતા અને આઠમા વિકલ્પની રજૂઆત સંબંધિત તેમજ પેન્શન યોજનામાં વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવા માટેની માન્યતા—મુદત વધારતી અનેક જાણકારીઓ તમામ પાત્ર કર્મચારીઓ/નિવૃત્ત કર્મચારીઓ સુધી પરિભ્રમિત કરવા માટે વિભાગોના વડાઓને મોકલવામાં આવી હતી, તે બાબત વિવાદિત નથી. તેથી, સામાવાળા પોતે પોતાના વિભાગના વડા હોવાથી, આઠમા વિકલ્પ અથવા આઠમા વિકલ્પની માન્યતા—મુદતના વિસ્તરણો અંગે અજ્ઞાનતા દર્શાવી શકતા નહોતાં.

૧૧. હકીકતમાં, ઉપર નોંધાયું છે તેમ, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આપેલી તેની અરજીમાં સામાવાળાએ તમામ વિકલ્પોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. તે સાવધાનીપૂર્વક એટલું કહે છે કે વિકલ્પના વિસ્તરણ સંબંધિત છેલ્લાં હુકમની વિગતો અંગે તેને ‘જાણ કરવામાં

આવી નહોતી', પરંતુ તે એવું કહેતું નથી કે વિકલ્પનો લાભ વિસ્તૃત કરનાર હુકમ અંગે તેને જાણ નહોતી. સામાવાળાએ જ્ઞાનપૂર્વક વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનું પસંદ કર્યું નહોતું, કારણ કે સ્વીકાર્ય રીતે તેને એવું લાગતું હતું કે પ્રોવિડન્ટ ફંડ યોજનાની હેઠળ એકમુષ્ટ રૂપે નોંધપાત્ર રકમ પ્રાપ્ત કરવી (જે રોકાણ માટે ભંડોળ ઊભું કરવાની સગવડ આપતી હતી) પેન્શન યોજનાની હેઠળ માસિક પેન્શન રૂપે નાની રકમો મેળવવા કરતાં વધુ લાભદાયી હતી. તે દિવસોમાં (પેન્શન યોજના ૧૯૫૭માં અમલમાં આવી ત્યારથી લઈને સામાવાળા ૧૯૭૬માં નિવૃત્ત થયો ત્યાં સુધી) પ્રોવિડન્ટ ફંડ યોજના અને પેન્શન યોજનાના લાભો આશરે સમાન જ હતા; અને કર્મચારીઓમાં એક સામાન્ય માન્યતા હતી કે સરેરાશ આયુષ્યની અપેક્ષા અને એકમુષ્ટ પી.એફ. રકમના રોકાણની ઉપલબ્ધ શક્યતાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, થોડાં વર્ષો માટે નાનું પેન્શન મેળવવા કરતાં નિવૃત્તિ સમયે મોટી પી.એફ. રકમ મેળવવી જ બુદ્ધિપૂર્ણ હતી (ખાસ કરીને કારણ કે પેન્શન પર મર્યાદા હતી અને પેન્શનની ગણતરી માટેના પગારમાં મોંઘવારી ભથ્થું સમાવાતું નહોતું).

૧૨. ૧૯૮૦થી આગળ, પેન્શનની ગણતરી માટે વેતનમાં મોંઘવારી ભથ્થું સામેલ થવું, પેન્શન પરની ઉચ્ચતમ મર્યાદા દૂર થવી અને કુટુંબ પેન્શનનું ઉદારિકરણ વગેરે જેવા વિવિધ પરિબલોને કારણે, સહાયભૂત ભવિષ્ય નિધિ યોજનાની સરખામણીએ પેન્શન યોજના ધીમે ધીમે વધુ ને વધુ આકર્ષક બનતી ગઈ. પરંતુ સામાવાળાને આ બાબતની સંપૂર્ણ જાણ હતી કે તેણે પેન્શન

યોજનાને પસંદગીરૂપે સ્વીકારી ન હતી અને નિવૃત્તિ સમયે પી.એફ.ની રકમ પ્રાપ્ત કરી લીધી હોવાથી, તેને પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તન કરવાની માગ કરવાનો કોઈ હક ન હતો. પરંતુ ૧૯૯૬માં, જ્યારે સામાવાળાને જાણ થઈ કે ૧૯૭૩થી ૧૯૭૬ની આસપાસ નિવૃત્ત થયેલા કેટલાક અન્ય લોકોને ૧૯૯૩-૯૪માં આ આધારે વિંકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી અપાઈ હતી કે તેમને તે વિંકલ્પ અંગે સૂચિત કરવામાં આવ્યા ન હતા, ત્યારે તેણે પણ તક અજમાવવાનો નિર્ણય કર્યો અને પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તન કરવા માટે વિંકલ્પ આપવામાં આવે તેવી વિનંતી સાથે પ્રતિનિધિત્વ રજૂ કર્યું.

૧૩. ભવિષ્ય નિધિની રકમમાંથી બાવીસ વર્ષથી વધુ સમય સુધી તેના લાભો અને આવકનો ઉપભોગ કર્યા બાદ, સામાવાળા પેન્શન યોજના તરફ ફેરફાર કરવાની માંગણી કરી શકતો નહોતો; કારણ કે તેનાથી સામાવાળાને, પહેલેથી પ્રાપ્ત થયેલી ભવિષ્ય નિધિની રકમ ઉપરાંત, બાવીસ વર્ષના પેન્શનના બાકીદારો રૂપે મોટી રકમ (જે ફેરફારની સ્થિતિમાં પરત કરવાની રહેલી ભવિષ્ય નિધિની રકમ કરતાં ઘણી વધુ થશે) પ્રાપ્ત થવાની સાથે, તેની બાકી રહેલી આયુષ્યભર માટે માસિક પેન્શન પણ પ્રાપ્ત થવાનું થાય. આવી મોડેથી કરવામાં આવેલી વિંકલ્પના અમલીકરણ બાબતની તેની વિનંતી સ્વીકારવામાં આવે, તો તેનો પરિણામ એ થશે કે સામાવાળાને ભવિષ્ય નિધિ યોજના તેમજ પેન્શન યોજના બન્નેના ઢિંગણા લાભ મેળવવાની મંજૂરી મળે, જે અન્યાયી અને માન્ય નથી. પેન્શન યોજના તરફ ફેરફાર કરવા માટે વિંકલ્પનો માન્યકાળ ૩૧.૧૨.૧૯૭૮ના

રોજ સમાપ્ત થઈ ગયો હતો અને કોઈ પુનરાવર્તિત અથવા સતત દાવાનું કારણ ઉદ્ભવતું નહોતું. સામાવાળા દ્વારા ૮.૧૦.૧૯૯૮ના રોજ કરવામાં આવેલું, ૧૯૭૬થી અમલમાં આવે તે રીતે પેન્શન યોજનામાં સ્થાનાંતર માટે વિકલ્પ માગતું પ્રતિનિધિત્વ, મર્યાદા/વિલંબ અને બેદરકારીથી અવરોધિત હોવાથી, સીધેસીધું જ નામંજૂર થવું જોઈએ હતું.”

(૫) પ્રો. એ.કે. શર્મા અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય એક, ડબ્લ્યુપી (સી) નં. ૮૪૨/૦૩ માં તા. ૦૭.૦૮.૨૦૦૮ના રોજ અપાયેલ, જેમાં પણ સમાન અભિપ્રાય અપનાવવામાં આવ્યો છે.

(એફ) કૃષ્ણેના કુમાર વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, જે (૧૯૯૦) ૪ એસસીસી ૨૦૭ માં અહેવાલિત છે, જેમાં ફકરા નં.

૩૨ થી ૩૪ અને ૪૨ નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

“૩૨. નકારા કેસમાં ક્યાંય પણ એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો ન હતો કે પેન્શનથી નિવૃત્ત થયેલા અને પી.એફ.થી નિવૃત્ત થયેલા બંને એક સમાનવર્ગીય વર્ગ રહે છે અને તેમની વચ્ચેનું કોઈપણ વધુ વર્ગીકરણ અનુરોધ ૧૪નું ઉલ્લંઘનકારક ગણાશે. તેના વિરુદ્ધ, અદાલતે સ્પષ્ટપણે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે તે “નિધિ”ની સમસ્યા સાથે વ્યવહાર કરતી ન હતી. રેલવે યોગદાનાત્મક ભવિષ્ય નિધિ, ૩૮૧ મુજબની વ્યાખ્યા અનુસાર, એક નિધિ છે. વધુમાં, સી.પી.એફ. યોજનાના અંતર્ગત કર્મચારી પ્રત્યે સરકારની સમકક્ષ યોગદાન આપવાની

જવાબદારી તેની ખાતું ખૂલતા જ આરંભે છે અને તેની નિવૃત્તિ સાથે સમાપ્ત થાય છે, જ્યારે ભવિષ્ય નિધિ અંગે સરકાર સામેના તેના હકો અંતિમરૂપે સ્ફટિકિત થઈ જાય છે અને ત્યારબાદ કોઈ કાયદાકીય જવાબદારી ચાલુ રહેતી નથી. તેમ છતાં કોઈ નૈતિક જવાબદારી શેષ રહેતી હોય કે નહીં તે એક અલગ બાબત છે. બીજી બાજુ, પેન્શન યોજનામાં સરકારની જવાબદારી કર્મચારી નિવૃત્ત થાય ત્યાં સુધી શરૂ થતી નથી; તે ત્યારે જ શરૂ થાય છે અને કર્મચારીના અવસાન સુધી ચાલુ રહે છે. તેથી, કર્મચારીની નિવૃત્તિ સમયે ભવિષ્ય નિધિ ખાતા હેઠળ સરકારની કાયદાકીય જવાબદારી સમાપ્ત થાય છે, જ્યારે પેન્શન યોજના હેઠળ તે શરૂ થાય છે. ભવિષ્ય નિધિ અને તે માટેના યોગદાનને નિયંત્રિત કરતા નિયમો પેન્શનને નિયંત્રિત કરતા નિયમોથી સંપૂર્ણપણે ભિન્ન છે. તેથી, પેન્શનથી નિવૃત્ત થયેલાઓને જે લાગુ પડે છે તે પી.એફ.થી નિવૃત્ત થયેલાઓને પણ સમાન રીતે લાગુ પડવું જ જોઈએ, એવી દલીલ કરવી યોગ્ય ગણાય નહીં. કાયદાકીય સ્થિતિ એવી હોવાને કારણે, દરેક વ્યક્તિગત પી.એફ. નિવૃત્તના હકો તેની નિવૃત્તિ સમયે અંતિમરૂપે સ્ફટિકિત થઈ જાય છે અને ત્યારબાદ કોઈ સતત જવાબદારી રહેતી નથી; જ્યારે બીજી બાજુ, પેન્શનથી નિવૃત્ત થયેલાઓ અંગે જવાબદારી તેમના અવસાન સુધી ચાલુ રહે છે. પેન્શનથી નિવૃત્ત થયેલાઓ સંદર્ભે રાજ્યની સતત જવાબદારી પર રૂપિયા ના મૂલ્યમાં ઘટાડો અને કિંમતોમાં વધારાનો પ્રતિકૂળ પ્રભાવ પડે છે; જ્યારે પી.એફ.થી નિવૃત્ત થયેલાઓને પહેલેથી પ્રાપ્ત થયેલા ભંડોળને ધ્યાનમાં લેતા, તેઓ પર એવો પ્રતિકૂળ પ્રભાવ આપોઆપ એટલો પડતો નથી. તેથી, નકારા કેસમાં નિર્ધારિત પ્રમાણભૂત સિદ્ધાંત એવો હતો કે

રાજ્યની પોતાના પી.એફ.થી નિવૃત્ત થયેલાઓ પ્રત્યેની જવાબદારી પેન્શનથી નિવૃત્ત થયેલાઓ પ્રત્યેની જવાબદારી જેવી જ હોવી જોઈએ, એમ કહી શકાય નહીં. સરકારમાંથી નિવૃત્ત થયેલ તમામ લોકોને એક જ વર્ગમાં સામેલ કરવા માટે જવાબદારીની એક કલ્પિત વ્યાખ્યા ન તો નક્કી કરવામાં આવી હતી અને ન તો તે આ કેસના હેતુ માટે કોઈ વર્ગીકરણનો આધાર બની શકતી હતી. તેથી, નકારા આ કેસ માટે અધિકારરૂપ નિદાન ગણાઈ શકતું નથી.

૩૩. સ્ટોરે ડિસીસિસ એટ નોન ક્વાયેટા મોવેરે. પૂર્વનિર્ણયનું પાલન કરવું અને જે બાબતો નિશ્ચિત થઈ ચૂકી છે તેને અસ્થિર ન કરવી. પરંતુ તેનો લાગુ પડતો વિસ્તાર તેવા વિવાદિત તથ્યો અને આવશ્યકપણે નિર્ધારિત પ્રશ્નો સુધી મર્યાદિત છે. ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૧ ઉપરાંત, અદાલતોની નીતિ એ છે કે પૂર્વનિર્ણયને અનુસરવું અને નિશ્ચિત થયેલા મુદ્દાને અસ્થિર ન કરવો. જ્યારે અદાલતે એકવાર કાયદાનો કોઈ સિદ્ધાંત નિશ્ચિત તથ્યસ્થિતિને લાગુ પડે એવો પ્રતિપાદિત કર્યો હોય, ત્યારે તે તે સિદ્ધાંતનું પાલન કરશે અને જ્યાં તથ્યો મૂળભૂત રીતે સમાન હોય તેવા તમામ ભાવિ કેસોમાં તેનો અમલ કરશે. કેસમાં યોગ્ય રીતે ઊભા થયેલા કાયદાના પ્રશ્ન અંગે દલીલો સાંભળ્યા બાદ અદાલત દ્વારા અપાયેલ વિચારપૂર્વકનો અને ગૌરવપૂર્ણ નિર્ણય, અને જે તેના નિર્ધારણ માટે આવશ્યક હોય, તે જ અદાલતમાં અથવા સમક્ષ કે નીચલી પદસિદ્ધિ ધરાવતી અન્ય અદાલતોમાં અનુવર્તી કેસોમાં, જ્યાં એ જ મુદ્દો ફરીથી વિવાદમાં આવે, બાધ્યકારક પૂર્વનિર્ણય અથવા અધિકૃત પ્રમાણ બને છે; જો કે, જ્યાં

કાયદાના સ્પષ્ટ અને પ્રગટ સિદ્ધાંતોની પુષ્ટિ કરવા તથા ચાલુ અનીયાયનો ઉપચાર કરવા માટે તેનામાંથી ભિન્ન જવું આવશ્યક બને તેવી પરિસ્થિતિઓ ઊભી થાય, ત્યાં અપવાદ સંભવ છે. તેનો અચૂકપણે અમલ થવો જોઈએ ૩૮૨ અને સામાન્ય રીતે તેનાથી વિમુખ ન થવું જોઈએ, ખાસ કરીને જ્યાં એવો નિર્ણય લાંબા સમયથી અમલમાં હોય અને તેના આધારે હકો પ્રાપ્ત થઈ ચૂક્યા હોય, સિવાય કે જાહેર નીતિના વિચારોથી તે જરૂરી બનતું હોય. પરંતુ નકારા કેસમાં ક્યારેય એવો નિર્ણય લેવો આવશ્યક બન્યો નહોતો કે બધા નિવૃત્ત કર્મચારીઓ એક જ વર્ગ બને છે અને વધુ વર્ગીકરણ માન્ય નથી.

૩૪. અરજદારોની આગળની દલીલ એ છે કે પી.એફ. કર્મચારીઓને નિર્ધારિત કટ-ઓફ તારીખથી પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થવા માટે આપવામાં આવેલ વિકલ્પ, નાકારા કેસમાં જેઓ કારણોસર સૂચનાઓને મર્યાદિત રીતે અર્થઘટિત કરવામાં આવી હતી તે જ કારણોસર, બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરતું હોવાથી દુર્વ્યવસ્થિત છે. અમે ૧૨મો વિકલ્પપત્ર ઉદ્ઘૃત કર્યો છે. આ દલીલ, આ હકીકતના દષ્ટિએ, તર્કભ્રષ્ટ છે કે જ્યાં પેન્શન મેળવનારા અને હજી જીવિત નિવૃત્તજનોનો પ્રશ્ન હોય ત્યાં સરકાર ઉપર સતત બાધ્યતા રહે છે અને જો એક વ્યક્તિ મોંઘવારીથી પ્રભાવિત થાય તો અન્ય વ્યક્તિઓ પણ સમાન રીતે પ્રભાવિત થઈ શકે. પી.એફ. નિવૃત્તજનોના કિસ્સામાં, દરેક વ્યક્તિના અધિકારો નિવૃત્તિની તારીખે અને પી.એફ. લાભોની પ્રાપ્તિ સાથે અંતિમ રીતે સ્ફટિકીકૃત થઈ જતા હોવાથી અને ત્યારબાદ કોઈ સતત બાધ્યતા રહેતી ન હોવાથી, તેમને

જીવિત પેન્શનધારકોની સમકક્ષ ગણાવી શકાતા નહોતા. પી.એફ. નિવૃત્તજનની નિવૃત્તિ પછીના ભંડોળ પર ભાવવધારો અને વ્યાજદરના વધારાનો કેવી રીતે પ્રભાવ પડ્યો કે લાભ થયો તેની કોઈ નોંધ રેલવેઝ દ્વારા રાખવામાં આવતી ન હતી. એવું જણાય છે કે વિકલ્પના દરેક કિસ્સામાં નિર્ધારિત તારીખનો, વિકલ્પ આપવાના હેતુઓ સાથે સ્પષ્ટ સંબંધ હતો. એકવાર વિકલ્પનો ઉપયોગ થઈ જાય પછી તે અંતિમ હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. વિકલ્પો પરસ્પર વિપરીત દિશામાં ઉપયોગમાં લઈ શકાય એવા હતા. શ્રી કપિલ સિબ્બલ દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે નિર્ધારિત તારીખ વિકલ્પ આપવાના કારણ સાથે સંબંધિત રીતે નક્કી કરવામાં આવી છે અને માત્ર તે જ કર્મચારીઓ, જેઓ નિર્ધારિત તારીખ પછી તેમજ સૂચના પ્રસિદ્ધ થયાની તારીખ પહેલાં અને ત્યારબાદ નિવૃત્ત થયા હતા, તેમને પાત્ર બનાવવામાં આવ્યા હતા. અનુગામી પગાર પંચોએ જે જણાવ્યું છે તેનાથી આ રજૂઆત સમર્થિત થતી હોવાનું જણાય છે. એવું પણ જણાય છે કે પ્રોવિડન્ટ ફંડ ધારકોને અનુરૂપ સહગામી લાભો પણ આપવામાં આવ્યા હતા. તેથી કોઈ ભેદભાવ નહોતો અને ૧૨મા વિકલ્પની કલમ ૩.૧ને ૨૯ કરવાની અથવા મર્યાદિત રીતે અર્થઘટિત કરવાની કોઈ જ આવશ્યકતા ઊભી થતી નથી.

૪૨. પછીનો વિવાદિત પ્રશ્ન આર્થિક પરિણામોનો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વર્ષ ૧૯૯૦-૯૧ દરમિયાન પેન્શનના વિતરણ માટેનું બજેટ રૂપિયા ૯૦૦ કરોડ છે (વર્ષ ૧૯૯૦-૯૧ માટે કેન્દ્ર સરકારના રેલવે આવક અને ખર્ચના

બજેટના પૃષ્ઠ ૧૧ મુજબ), તેથી અરજદારોને રાહત આપવાથી ઊભી થનારી વધારાની જવાબદારી તેની તુલનામાં નગણ્ય રહેશે. અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, તેમના તા. ૧૫.૯.૮૮ના સોગંદનામા અનુસાર, વધારાની જવાબદારી દર વર્ષે રૂપિયા ૧૮ કરોડ જેટલી આવશે અને આ આંકડો સતત ઘટતો જશે, કારણ કે પી.એફ.થી નિવૃત્ત થનારાઓની સંખ્યા દર વર્ષે ઓછી થતી જાય છે, અને આ પ્રશ્ન માત્ર અત્યંત જૂના નિવૃત્ત વ્યક્તિઓને લગતો છે, તેમજ તેમની નોંધપાત્ર સંખ્યા દર વર્ષે અવસાન પામે છે.”

(જી) મિથુન લાલ ગુપ્તા વિ. ધ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન અજમેર અને અન્ય એક, જેનો નિર્ણય એસ.બી. સિવિલ રિટ પિટિશન નં. ૩૨૯૭/૧૯૯૮ માં તા. ૦૧.૧૧.૨૦૧૨ના રોજ આપવામાં આવ્યો

૮. વિધાવંત એકલ ન્યાયાધીશશ્રીઓએ સેવામાં આધારરૂપ તરીકે રજૂ કરવામાં આવેલા નિર્ણયોનો વિચાર કર્યો છે અને એ બાબતની પણ ચર્ચા કરી છે કે, શિક્ષકવર્ગ પદક્રમમાં ઊંચો દરજ્જો મેળવે ત્યારે પણ તેને/તેણીને પસંદગી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થવું પડે છે, જે યોગ્ય રીતે રચાયેલ પસંદગી સમિતિ દ્વારા જાહેર જાહેરાત પછી હાથ ધરવામાં આવે છે અને જેમાં વિષય નિષ્ણાત તથા સરકારના પ્રતિનિધિનો સમાવેશ થાય છે. આવી પસંદગીના અનુસંધાને જારી કરાયેલા નિમણૂક આદેશોમાં સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે/તેણી નિયમો હેઠળ પેન્શનના લાભો મેળવવા પાત્ર રહેશે. આવી ક્રમિક પદોન્નતિઓ અથવા કારકિર્દીગત પ્રગતિઓ હકીકતમાં નવી ભરતી સમાન હતી. વિધાવંત

એકલ ન્યાયાધીશશ્રીઓએ તા. ૨૩.૧૧.૧૯૭૬ અને ૧૪.૦૯.૧૯૮૮ના બે ઠરાવો તથા તેમની સંબંધિત કલમોનો વિચાર કર્યો હતો. તે વિચારણા, જેમ નોંધાય છે, નીચે મુજબ છે:

“૧૦. આ રીતે બંને પક્ષોની દલીલો સાંભળ્યા પછી અને સેવામાં દબાવવામાં આવેલ વિવિધ નિર્ણયોનો વિસ્તૃત વિચાર કર્યા બાદ, પ્રારંભે એ નોંધવું યોગ્ય છે કે યુ.જી.સી.ના માર્ગદર્શન મુજબ શિક્ષણ સ્ટાફની પસંદગી માટે જાહેર જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કરવી અનિવાર્ય છે. એકવાર કોઈ વ્યક્તિ ઉક્ત પદ્ધતિ હેઠળ અરજી કરે, ત્યારબાદ યથાવિધી રચાયેલ પસંદગી સમિતિની રચના કરવી આવશ્યક બને છે, જેમાં વિષય નિષ્ણાત, સરકારના પ્રતિનિધિ, જે શિક્ષણ વિભાગના સંયુક્ત નિયામક હોય છે, મેનેજમેન્ટના પ્રતિનિધિ અને તા. નવેમ્બર ૨૩, ૧૯૭૬ના સરકારના ઠરાવ મુજબ કુલપતિના એક પ્રતિનિધિનો સમાવેશ થાય છે. તે જ સરકારના ઠરાવની કલમ ૧૫ પૂર્વ મંજૂરી ફરજિયાત બનાવે છે.

૧૧. તા. સપ્ટેમ્બર ૧૪, ૧૯૮૮ના સરકારી ઠરાવનો આ તબક્કે ઉલ્લેખ કરવામાં આવે તો, તેની કલમ ૬ મુજબ વિશ્વવિદ્યાલયો અને મહાવિદ્યાલયોમાં લેક્ચરર, રીડર અને પ્રોફેસરના પદ પર ભરતી સમગ્ર ભારત સ્તરની જાહેરાત અને પસંદગી દ્વારા, પ્રતિભાના આધારે કરવામાં આવશે; પરંતુ શરત એ છે કે ઉક્ત યોજનામાં નિર્ધારિત માપદંડો પૂર્ણ કરતા લેક્ચરર રીડરના પદ પર બઢતી માટે પાત્ર રહેશે. લેક્ચરર, રીડર અને પ્રોફેસરના પદ પર નિમણૂક માટે આવશ્યક ન્યૂનતમ લાયકાતો સમયાંતરે યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્ધારિત કરેલ તેવી રહેશે. કારકિર્દી પ્રગતિ

પદ્ધતિ (સંક્ષેપમાં 'સી.એ.એસ.') નો પ્રાવધાન ઉક્ત સરકારી ઠરાવની કલમ ૧૦માં કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં એવો ઉપબંધ છે કે નિયમિત નિમણૂક પછી આઠ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરનાર દરેક લેક્ચરરને સિનિયર સ્કેલમાં મૂકવામાં આવશે. સતત સંતોષકારક કાર્યમૂલ્યાંકન અહેવાલો પણ આવશ્યક છે. તેને અંદાજે ૪ અઠવાડિયાની અવધિવાળા બે રિફ્રેશર કોર્સો/સમર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં ભાગ લેવાનો રહેશે અથવા યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી સમકક્ષ ગુણવત્તાવાળા અન્ય યોગ્ય સતત શિક્ષણ કાર્યક્રમોમાં જોડાવાનું રહેશે.

૧૨. ખંડ ૧૧ માં વર્ષિક પગારધોરણમાં રીડરના પદ પર બઢતી માટે લેક્ટરરની પાત્રતા માપદંડોની જોગવાઈ કરવામાં આવે છે.

૧૩. ઉક્ત સરકારી ઠરાવ તારીખ સપ્ટેમ્બર ૧૪, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૨ મુજબ, સંબંધિત યુનિવર્સિટીના અધિનિયમો/વટહુકમો હેઠળ રચાનારી પસંદગી સમિતિ દ્વારા અથવા નિયુક્તિ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્ધારિત કરવાનાર માર્ગદર્શિકાઓ અનુસાર રચાયેલી અન્ય તેવી સમિતિઓ દ્વારા, રીડર ના પદ પર બઢતી માટેની પસંદગીની પ્રક્રિયા અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. તેમાં વધુમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે આ હેતુસર યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોમાં લેક્ટરર ના પદોની સમકક્ષ સંખ્યાને ઉચ્ચીકૃત કરીને રીડર ના પદો સર્જવામાં આવશે.

૧૪. ઉક્ત યોજનાના હેઠળની સીએએસ તથા બઢતીના પાસા સંબંધિત કોઈ પણ મુદ્દા પર વધુ વિસ્તૃત ચર્ચા કરવાની બદલે, એટલું નોંધવું પૂરતું રહેશે કે

યુનિવર્સિટીઓમાં વ્યાખ્યાતાઓના પદ માટે પસંદગી અને ભરતી માટેના માપદંડો ઉક્ત સરકારી ઠરાવ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા છે.”

૮.૧ આ તબક્કે તા. ૧૪.૦૯.૧૯૮૮ના ઠરાવનું અવલોકન કરવું પણ સંબંધિત રહેશે. પરિષદ નં. ૧૦ થી ૧૩ અત્યંત સંબંધિત છે અને તે જ નીચે પુનઃઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે:

“ ...

કારકિર્દી ઉન્નતિ

૧૦. દરેક પ્રવક્તાને રૂ. ૩૦૦૦-૫૦૦૦ ના વરિષ્ઠ પગારધોરણમાં મુકવામાં આવશે, જો તેણે/તેણીએ નીચે મુજબ ધરાવતું હોય –

(એ) ઉપરોક્ત પેરા ૯ માં જોગવાઈ કરાયેલ શિથિલતા સાથે, નિયમિત નિમણૂંક પછી સેવાના ૮ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા હોય, (બી) આશરે ૪ અઠવાડિયાની અવધિવાળા બે રિફ્રેશર કોર્સ/સમર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં ભાગ લીધો હોય અથવા યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી સમકક્ષ ગુણવત્તાવાળા અન્ય યોગ્ય સતત શિક્ષણ કાર્યક્રમોમાં સંકળાયેલા હોય; અને (સી) સતત સંતોષકારક કાર્યનિષ્પાદન મૂલ્યાંકન અહેવાલો.

સમજૂતી

રૂપિયા ૭૦૦-૧૬૦૦ ના વર્તમાન પગારધોરણમાં આવેલા તમામ વ્યાખ્યાતાઓ, જેમણે ૧લી જાન્યુઆરી, ૧૯૮૬ ના રોજ ૮ વર્ષની સેવા પૂર્ણ કરી હોય, તેમને નીચે પરા ૨૦ માં દર્શાવેલ ચકાસણી/પસંદગીની પ્રક્રિયા દ્વારા રૂપિયા ૩૦૦૦-૫૦૦૦ ના પગારધોરણમાં સ્થાન આપવામાં આવશે. પરા ૯ માં જોગવાઈમાં આવેલ સેવાનો લાભ પ્રારંભિક સ્થાનનિર્ધારણ માટે પણ ઉપલબ્ધ રહેશે.

૧૧. વરિષ્ઠ શ્રેણીમાંનો દરેક વ્યાખ્યાતા રૂ. ૩૭૦૦-૫૭૦૦ના પગારધોરણમાં રીડરના પદ પર બઢતી માટે પાત્ર ગણાશે, જો તે/તેણીએ નીચેનું પ્રાપ્ત કર્યું હોય -

(એ) વરિષ્ઠ પગારધોરણમાં સેવાના ૮ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા હોય, શરતે કે જો વ્યાખ્યાતાની કુલ સેવા ૧૬ વર્ષથી ઓછી ન હોય તો ૮ વર્ષની આવશ્યકતા શિથિલ કરવામાં આવશે; એવા શિક્ષકના કિસ્સામાં, જેઓની વ્યાખ્યાતા તરીકેની સેવા ૮ વર્ષથી વધુ ન હોય પરંતુ ટ્યુટર/ડેમોન્સ્ટ્રેટર તરીકેની તેમની અગાઉની સેવા ૮ વર્ષથી વધુ હોય, તો તેમણે વ્યાખ્યાતાના પદ માટેની લાયકાત પ્રાપ્ત કરી તે તારીખથી ૫ વર્ષ ટ્યુટર/ડેમોન્સ્ટ્રેટર બરાબર ૪ વર્ષ વ્યાખ્યાતા ના અનુપાતે ટ્યુટર/ડેમોન્સ્ટ્રેટર તરીકેની અગાઉની સેવા વ્યાખ્યાતા તરીકે ગણવામાં આવશે. આવું ભારાંકન ૧૬ વર્ષથી વધુ માટે માન્ય ગણાશે નહીં; (બી) પી.એચ.ડી. ઉપાધિ, અથવા તેના સમકક્ષ પ્રકાશિત કાર્ય, પ્રાપ્ત કર્યું હોય; (સી) સ્વ-મૂલ્યાંકન, સંદર્ભદાતાઓના અહેવાલો, પ્રકાશનોની ગુણવત્તા, શૈક્ષણિક

નવસંસ્કરણમાં યોગદાન, નવા અભ્યાસક્રમો અને પાઠ્યક્રમોની રચના વગેરે દ્વારા પ્રમાણિત થતી શૈક્ષણિક પાંડિત્ય અને સંશોધનના ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર કાર્ય કર્યું હોય; (ડી) વરિષ્ઠ પગારધોરણમાં સ્થાનનિયુક્તિ પછી, અંદાજે ૪ અઠવાડિયાની અવધિવાળા બે રિફ્રેશર કોર્સ/સમર ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં ભાગ લીધો હોય અથવા યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી તુલ્ય ગુણવત્તાવાળા અન્ય યોગ્ય સતત શિક્ષણ કાર્યક્રમમાં જોડાયા હોય; અને (ઈ) અહેવાલોમાં સતત સારી કામગીરી દર્શાતી હોય.

૧૨. રીડરના પદ પર બઢતી સંબંધિત યુનિવર્સિટીના વિધાન/અધ્યાદેશો હેઠળ રચવામાં આવનાર પસંદગી સમિતિ દ્વારા અથવા યુ.જી.સી. દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવનાર માર્ગદર્શિકાઓ અનુસાર નિયુક્તિ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા રચાયેલ અન્ય સમાન સમિતિઓ દ્વારા પસંદગીની પ્રક્રિયા મારફતે કરવામાં આવશે. આ હેતુ માટે યુનિવર્સિટીઓ અને કોલેજોમાં લેક્ચરરના પદોની અનુરૂપ સંખ્યાને ઉચ્ચીકૃત કરીને રીડરના પદો રચવામાં આવશે.

૮.૨ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશોના ચુકાદાઓના પરીક્ષણ પરથી જે બાબત ધ્યાનપાત્ર બને છે તે એ છે કે આ વાદવિવાદનો ઇતિહાસ ઉતાર-ચઢાવભર્યો રહ્યો છે. મુદ્દો પેન્શનનો હતો અને રાજ્ય સરકાર દ્વારા તેનો સહાનુભૂતિપૂર્વક વિચાર થવો યોગ્ય હતો. સામાવાળાઓ – મૂળ અરજદારો એ પેન્શન યોજના તરફ, ભલે મોડા તબક્કે, બદલાવાનો દાવો કર્યો હતો, અને સર્વોચ્ચ અદાલતના અનેક નિર્ણયો દ્વારા હવે આ બાબત સ્થિર થઈ ચૂકી છે કે પેન્શન કોઈ અનુદાન

નથી. આ પાસાને ધ્યાનમાં રાખીને, ગુજરાત સરકારે વિકલ્પ આપવાના આ પ્રશ્નની તપાસ નીચે મુજબના સભ્યો ધરાવતી એક સમિતિની રચના કરીને કરી:

“ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગના તા. ૧૬/૦૮/૨૦૦૨ના ઠરાવ નં. એન.જી.સી. ૧૧૦૧ ૫૪૦૫-૧૩-ખ. હેઠળ, ગુજરાત સરકાર સાથે સંલગ્ન કોલેજો/યુનિવર્સિટીઓના પ્રશ્નો અંગે એક સમિતિની રચના કરવામાં આવી છે. આ સમિતિમાં નીચેના સભ્યોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

૧. ડૉ.કે.જી. માવાણી, ચાન્સેલર, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી અધ્યક્ષ.

૨. ડૉ.બી.એસ. જાની, ચાન્સેલર, ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી સભ્ય.

૩. પ્રો. કે.એસ. શાસ્ત્રી, અધ્યક્ષ, પ્રોફેસર્સ એસોસિયેશન, ગુજરાત યુનિવર્સિટી વિસ્તાર સભ્ય.

૪. પ્રો. ઇન્દ્રવિજયસિંહ ગોહિલ, પ્રમુખ, પી.જી. શિક્ષક સંઘ, ભાવનગર સભ્ય

૫. પ્રો. ડી.એમ. પટેલ, પ્રતિનિધિ, ગુજરાત રાજ્ય પ્રોફેસર્સ એસોસિએશન સભ્ય.

૬. સચિવ, ઉચ્ચ અને તકનીકી શિક્ષણ સભ્ય.

૭. સચિવ (ખર્ચ), નાણાં વિભાગ સભ્ય.

૮. કમિશનર, ઉચ્ચ શિક્ષણ સભ્ય સચિવ.

૯. પ્રો. જે.જે. ભટ્ટ, પ્રો. ઉપકુલપતિ, સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટી સંયોજક.

૯.૩ સમિતિએ કરેલી ભલામણોમાંથી ભલામણ નં. ૬ નીચે મુજબ છે:

૬. પેન્શન માટે એક વધુ વિકલ્પ આપવાના સંદર્ભે પેન્શન વિકલ્પ મંજૂર કરવા બાબતે, આથી એવો ઠરાવ કરવામાં આવે છે કે નવેમ્બર, ૨૦૦૧ માં તે સમયના માનનીય શિક્ષણ મંત્રી સાથે યોજાયેલી પ્રોફેસરોના નેતાઓની બેઠકમાં સિદ્ધાંતતઃ જે સહમતી થઈ હતી તે અનુસાર, આ સમિતિ ભલામણ કરે છે કે જે પ્રોફેસરો બાકાત રહી ગયા હોય તેમને એક તક આપવામાં આવે. વધુમાં, જે પ્રોફેસરોએ અગાઉથી જ વિકલ્પપત્રક ભરી દીધું હોય અને સરકાર પાસે સી.પી.એફ.નું યોગદાન જમા કરાવ્યું હોય, અને વહીવટી કારણોસર કૉલેજો અથવા યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા તે વિકલ્પો સરકારને મોકલવામાં આવ્યા ન હોય, તો આવા કેસો તાત્કાલિક સ્વીકારવા અંગે એવો ઠરાવ કરવામાં આવે છે.

૯.૨ કાર્યવૃત્તના અનુસૂચિમાં ખંડ (સી) હતો, જે નીચે મુજબ છે:

(સી) પેન્શન વિકલ્પ: પેન્શન વિકલ્પ આપવા બાબતે, એસોસિએશને રજૂ કર્યું છે કે અગાઉ ૧૯૮૪માં સરકારે લાભ આપવા માટે આદેશો જારી કર્યા હતા અને આ સંદર્ભમાં વિકલ્પ સ્વીકારવા માટે આદેશો બહાર પાડ્યા હતા અને ત્યારબાદ વિકલ્પ સ્વીકારવા માટે બે વખત આદેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા. વિભાગે વધુ એક વિકલ્પ આપવા માટે નાણાં વિભાગને પ્રસ્તાવ મોકલ્યો છે. હકીકતમાં, આવો વિકલ્પ દરેક પગાર સુધારણા સમયે આપવામાં આવવો જોઈએ. આ

સંદર્ભમાં, પ્રસ્તાવ ફરી એકવાર નાણાં વિભાગને મોકલવાનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૮.૪ અન્ય શબ્દોમાં, સમિતિએ એવો ઠરાવ કર્યો કે, મુખ્યત્વે જે રીતે સહમતિ થઈ હતી તે મુજબ, જે પ્રોફેસરો રહી ગયા હતા તેમને વધુ એક તક આપવામાં આવે.

૯. અમારા સમક્ષ પડકાર હેઠળ આવેલા ચુકાદાઓએ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના એ જ શાસકીય ઠરાવનું અર્થઘટન કરતા વિવિધ ચુકાદાઓની શ્રેણીઓ અને તેની સૂક્ષ્મતાઓનો વિચાર કર્યો હતો અને વારંવાર તેનું અર્થઘટન હાલના સામાવાળાઓના પક્ષમાં કર્યું હતું. હવે આપણે તેમાંથી દરેકનો વિચાર કરીએ. આ શ્રેણીમાં પ્રથમ ડૉ. નલિની વી. દવે વિ. ગુજરાત સરકાર અને અન્ય, જેનો અહેવાલ (૨૦૦૫) ૩ જી.એલ.આર. ૧૮૪૪ માં પ્રકાશિત થયો છે, તે કેસ હતો.

“૯. એવું જણાય છે કે વર્તમાન પ્રકરણમાં ઉપલબ્ધ વિશિષ્ટ પાસાઓ અને ખાસ પરિસ્થિતિઓ પર પણ સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટી દ્વારા ગંભીરતાથી વિચારણા કરવામાં આવી નથી અને તેમનું યથાયોગ્ય પરીક્ષણ તથા મૂળવણી કરવામાં આવી નથી. વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રશ્ન ત્યારે ઊભો થઈ શકે જ્યારે એકથી વધુ વિકલ્પોમાંથી પસંદગી કરવા માટે કંઈક ઉપલબ્ધ હોય. વર્તમાન પ્રકરણમાં, ૧૫.૬.૧૯૬૬ થી ૮.૭.૧૯૮૫ દરમિયાન કોલેજમાં લેક્ટર તરીકે ૧૯ વર્ષના વાસ્તવિક સેવાકાળના પ્રથમ તબક્કા બાબતે, નિર્વિવાદ રીતે, ત્યાં માત્ર એક જ યોજના હતી અને તે પણ સી.પી.એફ. હતી. તેથી, કોઈપણ

વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નહોતો. તેવી જ રીતે, ૮.૭.૧૯૮૫ થી ૩૧.૧૨.૨૦૦૦ના રોજ સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિની તારીખ સુધી સામાવાળા નં. ૩-યુનિવર્સિટીના વાણિજ્ય વિભાગમાં રહેલા સેવાકાળ દરમિયાન પણ પેન્શનની ફરજિયાત યોજના અમલમાં હતી. ત્યાં પણ, ખાસ કરીને જ્યારે ફરજિયાત યોજના અમલમાં હતી, ત્યારે કોઈપણ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નહોતો.

૧૦. આ પરિસ્થિતિમાં, આ બાબતનું મૂલવવું આવશ્યક છે કે અરજદારના પક્ષે કોઈપણ પ્રકારની ભૂલ, નિષ્ક્રિયતા, ચૂક અથવા કરેલ કૃત્ય એવો નહોતો કે જેના કારણે પેન્શનનો દાવો કરવાનો તેનો હક અયોગ્ય ઠરે; અને ખાસ કરીને મોડેથી વિકલ્પ-ફોર્મ રજૂ કરવામાં આવ્યું હોવા અંગેનો વિવાદ તો તેનાથી પણ ઓછી અસરકારક બાબત છે. ભલે એમ માનવામાં આવે કે વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવામાં વિલંબ થયો હતો, તોપણ આ પ્રકારની પરિસ્થિતિઓ અને વિશેષ હકીકતોના સમૂહમાં ઉપલબ્ધ પેન્શનના અધિકારોને નિષ્ફળ થવા દેવામાં આવી શકે નહીં. પુનરોચ્ચાર કરવાની જરૂર નથી કે અદાલતનો જીવંત અને મુખ્ય સરોકાર એ રહ્યો છે કે નિર્ણયપ્રક્રિયા અને ન્યાયિક નિરાકરણનો મુખ્ય ઉદ્દેશ ન્યાય કરવો, સહન કરાયેલ અન્યાયને દૂર કરવો અને તે દ્વારા તાત્વિક ન્યાય પ્રદાન કરવો છે; અને આ ઉદ્દેશને પ્રક્રિયાત્મક અથવા તકનીકી આક્ષેપથી આછો પાડી શકાય નહીં. આવી હકીકતી પરિસ્થિતિમાં થયેલો વિલંબ કદી પણ પેન્શનના અધિકારની હકદારી સામે પરાજયકારક પરિબળ સમકક્ષ બની શકે નહીં.

કાનૂનનો આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે આવી પરિસ્થિતિઓમાં અને આવી વિશેષ હકીકતોના વાસ્તવિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં, ઠરાવમાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલ સમયમર્યાદા પૂર્ણ થવી અથવા વિકલ્પ-ફોર્મ રજૂ કરવામાં થયેલો વિલંબ, પેન્શનની ઉદાર બનાવેલ યોજના ને નિષ્ફળ બનાવી શકતા નથી.”

૯.૧ રાજ્ય ગુજરાત અને અન્ય વિ. ડૉ. એસ.જી. ત્રિવેદી, નિવૃત્ત રીડર, ફિક્ઝિક્સ ડિવિઝન અને અન્ય એકના મામલામાં, જેનો નિર્ણય તારીખ ૧૭.૦૩.૨૦૦૬ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૨૬૨૦ ઓફ ૨૦૦૩માં કરવામાં આવ્યો હતો, તેમાં ત્યાંના અરજદારને પેન્શન નકારી કાઢવાના ગુજરાત યુનિવર્સિટી સર્વિસિસ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયને પડકારવામાં આવ્યો હતો અને પ્રશ્ન એવો હતો કે શું તેઓ ૦૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના રોજ સેવામાં જોડાયા હતા અને શું તેઓ વર્ષ ૧૯૬૪થી જ સેવામાં હોવાનું માનવામાં આવશે જેથી તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ અનુસાર તેમની પસંદગી આવશ્યક બને. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે તેઓ યુનિવર્સિટીમાં તારીખ ૦૮ જુલાઈ, ૧૯૮૫ના રોજ સેવામાં જોડાયા હોવાથી, તેઓ તારીખ ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ મુજબની પેન્શન યોજનાથી શાસિત થશે. તેથી, પસંદગીનો ઉપયોગ ન કરવો તે ત્યાંના અરજદારને પેન્શન સંબંધિત લાભોથી વંચિત રાખવા માટે પરિબળ તરીકે ગણવામાં આવ્યો નહોતો. ત્યાંના અરજદારની નિમણૂક ભલે તારીખ ૧૦ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૫ના રોજ કરવામાં આવી હતી અને ભલે તેમણે સ્પષ્ટ રીતે સી.પી.એફ. યોજનાની પસંદગી કરી હતી

તથા તેઓ પેન્શન યોજનામાં બદલાવા ઈચ્છતા નથી તેવી વિનંતી કરી હતી, તેમ છતાં એ બાબત ઉપર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે જે વ્યક્તિઓની નિમણૂક ૦૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલાં સેવામાં કરવામાં આવી હોય તેઓએ સી.પી.એફ. યોજનામાં ચાલુ રહેવું કે નહીં તે અંગે આવી પસંદગી કરવી આવશ્યક છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પસંદગીનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ રહેતા વ્યક્તિને સી.પી.એફ. યોજનાના સતત આવરણ માટેની તેની પસંદગીના આધારે કોઈપણ પેન્શન સંબંધિત લાભો મેળવવાનો હક પ્રાપ્ત થતો નથી. ટ્રિબ્યુનલે અરજી મંજૂર કરી હતી અને એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો હતો કે અરજદાર યુનિવર્સિટી અને કોલેજોના શિક્ષકવર્ગ માટે સરકાર દ્વારા ૦૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪થી અમલમાં મુકાયેલી પેન્શન યોજના અનુસાર પેન્શન તથા અન્ય લાભો મેળવવા હકદાર છે. રાજ્યએ તેને પડકાર્યું હતું.

૯.૨ ઉપરોક્ત ચુકાદામાં, આ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

“૯. પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો પર વિચાર કર્યા પછી એવું જણાય છે કે નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે સામાવાળા નં.૧ એ યુનિવર્સિટીની સેવા ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ જોડેલી ગણવી કે તે ખાનગી સંલગ્ન અનુદાનિત કોલેજમાં પોતાની ફરજોમાંથી મુક્ત કરાયા તે સમયથી જ એવી ગણવી. જો એવું નિષ્કર્ષ આવે કે સામાવાળા નં.૧ એ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીની સેવા માત્ર ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ જ જોડેલી હતી અને સરકારના ૧૫-૧૦-૧૯૮૪ના ઠરાવ અનુસાર પેન્શન યોજના લાગુ પડે છે કે નહીં તે પ્રશ્ન પર સામાવાળા નં.૧ ની અગાઉની સેવાઓનો કોઈ

પ્રભાવ ગણાવી શકાય નહીં, તો પેન્શન મેળવવા બાબતનો તેનો દાવો વધુ મજબૂત બને. બીજી તરફ, જો એવું જણાય કે સામાવાળા નં.૧, જેણે ૧૯૬૪થી ખાનગી સંલગ્ન અનુદાનિત કોલેજમાં સેવા બજાવી હતી અને તકનિકી રાજીનામું આપ્યા પછી ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ યુનિવર્સિટી સેવામાં પરિવર્તન કર્યું હતું, તેણે યુનિવર્સિટી સેવામાં તરત જ બીજા જ દિવસે પોતાની ફરજો સંભાળી લીધી હતી અને તેથી સામાવાળા નં.૧ ને ૦૧-૦૪-૧૯૮૨ પહેલાંથી સેવામાં હોવાનું માનવું જોઈએ, તો સામાવાળા નં.૧ ને પેન્શનરી લાભો આપતાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ભૂલ કરવામાં આવી હોવાનું રાજ્ય સરકાર દ્વારા રજૂ કરવું ન્યાયસંગત ગણાય.

૧૦. તેમ છતાં, વિદ્યમાન પરિસ્થિતિમાં આ અદાલતના માનનીય વકીલ શ્રી જોશી દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતમાં નોંધપાત્ર બળ છે કે સમાન પરિસ્થિતિમાં આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ડૉ. નલિની વી. દવે વિ. ગુજરાત સરકાર અને અન્ય (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં શિક્ષકને પેન્શનરી લાભો ઉપલબ્ધ કરાવ્યા હતા. ૧૧. ઉક્ત કેસમાં પણ અરજદારએ ૧૯૬૬થી ૦૮-૦૭-૧૯૮૫ સુધી વિવિધ કોલેજોમાં ફરજો બજાવી હતી અને ત્યારબાદ ખાનગી કોલેજમાંથી મુક્તિ મળ્યા પછી, એ જ દિવસે સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીના વાણિજ્ય વિભાગમાં વ્યાખ્યાતા તરીકે જોડાયા હતા. ઉક્ત કેસમાં પણ તેમની અગાઉની સેવાને, પેન્શનરી લાભો સહિત તેમની કુલ સેવાનો સમયગાળો ગણવા માટે, સતત સેવા તરીકે ગણવામાં આવી હતી. તે મુજબ પેન્શનરી લાભોના હેતુસર સમગ્ર સેવાને પાત્ર સેવા તરીકે ગણવામાં આવી હતી. આ હકીકતી પાસું હોવા છતાં, આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું માન્યું કે સરકારના

ઠરાવનું એવું અર્થઘટન કરી શકાતું નથી કે ત્યાંના અરજદારને વિકલ્પ ન અપનાવવાના કારણે પેન્શન મેળવવાનો અધિકાર નકારી દેવામાં આવે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ૦૮-૦૭-૧૯૮૫ના રોજ યુનિવર્સિટી સેવામાં જોડાયેલા હોવાથી, તેઓ ૧૫-૧૦-૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ મુજબ પેન્શન યોજનાથી સંચાલિત થશે. તેથી વિકલ્પનો ઉપયોગ ન કરવો, તેમને પેન્શનરી લાભોથી વંચિત રાખવા માટેનું કારણ માનવામાં આવ્યું નહોતું.

૧૨. ડૉ. નલિની વિ. દવે વિ. ના કેસમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંત

ગુજરાત રાજ્ય સરકાર તથા અન્ય (સુપ્રા) નો નિર્ણય હાલના કેસમાં પણ પૂર્ણપણે લાગુ પડશે. અત્રેના સામાવાળા નં. ૧ એ ૧૯૬૬ થી ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ સુધી ખાનગી કોલેજોમાં ફરજો બજાવી હતી. પોતાની સેવાઓમાંથી રાજીનામું આપ્યા પછી તેમણે તરત જ ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં રીડર તરીકે જોડાયા હતા.

આમ, ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ જ્યારે તેઓ યુનિવર્સિટી સેવામાં જોડાયા, ત્યારે ડૉ. નલિની વી. દવે વિ.ના કેસમાં આ અદાલતે ઠરાવ્યા મુજબ, તેમના માટે ઉપલબ્ધ એકમાત્ર વિકલ્પ પેન્શન યોજનાથી શાસિત થવાનો જ હતો.

ગુજરાત સરકાર અને અન્યગણ(ઉપરોક્ત). તેથી, તેમના પાસે વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવા માટે કોઈ વિકલ્પ જ નહોતો. તેથી, તેમની તારીખ ૧૦-૧૦-૧૯૮૫ની ભ્રમિત સૂચના તેમના વિરુદ્ધ પેન્શનરી લાભો નકારવા માટે પરિબળ

તરીકે માનવામાં આવી શકે નહીં. જો એવું જણાય, જેમ કે ડૉ. નલિની વી. દવે વિ. ગુજરાત સરકાર અને અન્યગણ(ઉપરોક્ત) ના મામલામાં એવું માનવામાં આવ્યું છે, કે એવા શિક્ષકો માટે જેમણે ૦૧-૦૪-૧૯૮૨ પછી ખાનગી કોલેજોમાં અગાઉની નોકરીની પૃષ્ઠભૂમિ હોવા છતાં સેવા જોડેલી હતી, સીપીએફ યોજનામાં ચાલુ રાખવાનો વિકલ્પ અસ્તિત્વમાં જ ન હતો અને પેન્શન યોજના ફરજિયાત તથા આપમેળે લાગુ પડતી હતી, ત્યારે સામાવાળા નં. ૧ નો એવો દાવો કે તેઓ સીપીએફ યોજનામાં ચાલુ રહેવા ઈચ્છે છે, તેનો કોઈ પરિણામ રહેતું નથી. સામાવાળા નં. ૧ ના ભવિષ્ય નિધિ તરફ નોકરીદાતાએ ફાળો આપવાનું બંધ કર્યું હતું તે પરિબળ યુનિવર્સિટીના અભિગમનું વધુ એક સૂચક છે. ૧૩. તેથી, ડૉ. ના મામલામાં લેવાયેલા નિર્ણયને અનુસરીને

નલિની વિ. દવે વિ. ગુજરાત સરકાર અને અન્યો (સુપ્રા), માં, મને એવું જણાય છે કે ગુજરાત યુનિવર્સિટીઝ સર્વિસેસ ટ્રિબ્યુનલએ સામાવાળા નં.૧ની અરજી મંજૂર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. મને આ હકીકતનું ભાન છે કે રાજ્ય સરકારે કેટલાક વાદયોગ્ય મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા છે. સંબંધિત હકીકતોમાંથી એક, જે આકર્ષક જણાય છે, એ છે કે સામાવાળા નં.૧એ ખાનગી કોલેજમાંથી રાજીનામું આપ્યા પછી તરત જ માત્ર યુનિવર્સિટી સેવામાં જોડાયા જ નહોતા, પરંતુ નિવૃત્તિ પછીના લાભો માટેની પાત્ર સેવાકાળના હેતુસર સમગ્ર સેવાની સાતત્યતા સંબંધિત તમામ લાભો પણ મેળવ્યા હતા. તેથી તાત્કાલિક એવો પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે શું સામાવાળા નં.૧એ ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ સેવા જોડેલી ગણવી, જેમ

સામાવાળા નં.૧ના વિજ્ઞાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે, કે પછી ૧૯૬૪થી જ તેઓ સેવામાં હતા તેમ માન્ય ગણવા જોઈએ, જેથી તેમને ૧૫-૧૦-૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ અનુસારે પોતાનો વિકલ્પ પ્રયોગ કરવો આવશ્યક બને. અહીં એક વધુ સંબંધિત પાસું એ છે કે ઉક્ત ઠરાવ પેન્શન યોજના માત્ર યુનિવર્સિટીના શિક્ષકવર્ગને જ નહીં, પરંતુ ખાનગી સંલગ્ન અનુદાનિત કલા, વાણિજ્ય અને વિજ્ઞાન કોલેજોના શિક્ષકવર્ગના તમામ સભ્યોને પણ લાગુ પાડે છે, જેમાં સામાવાળા નં.૧ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં તેમની નિમણૂક પહેલાં નોકરી કરતા હતા.

જો કે પૂર્વદષ્ટાંતના સિદ્ધાંતો અને ન્યાયિક શિસ્તના આધારે, હું માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયથી બંધાયેલો છું અને તેમાં પ્રતિપાદિત અનુપાતને સવિનય અનુસરીને, હું એ નિષ્કર્ષે પહોંચું છું કે યુનિવર્સિટી ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયમાં હસ્તક્ષેપ કરવો આવશ્યક નથી. તેથી, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. નિયમ ખર્ચ બાબતે કોઈ હુકમ વિના સમાપ્ત કરવામાં આવે છે. વચગાળાની રાહત રદ કરવામાં આવે છે.”

૯.૩ આ બંને કેસો, અર્થાત્ ડૉ. નલિની દવે (ઉપરોક્ત) અને ડૉ. એસ.જી. ત્રિવેદી (ઉપરોક્ત), એસ.એસ. પટેલ વિ. ડિરેક્ટર ઓફ પેન્શન એન્ડ પ્રોવિડન્ટ ફંડ, ગાંધીનગર અને અન્ય, જે ૨૦૦૮(૪) જી.એલ.આર. ૨૯૮૩માં અહેવાલિત છે, તે કેસમાં વિચારવામાં આવ્યા હતા. સંબંધિત પરિણેદો નીચે મુજબ છે:

“૧૪. અરજદારનો વિવાદરહિત સેવા ઇતિહાસ ગુજરાત રાજ્યના પેન્શન અને પ્રોવિડન્ટ ફંડના નિયામક દ્વારા દાખલ કરાયેલા તા. ૨૯.૧.૨૦૦૮ના સોગંદનામામાં રજૂ કરવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

“૫. યુનિવર્સિટીઓની બિનસરકારી સંલગ્ન કોલેજોમાં શિક્ષકવર્ગ માટેની પેન્શન યોજના, સામાવાળા રાજ્યએ તેના શિક્ષણ વિભાગના તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવ પસાર કર્યા બાદ અમલમાં મૂકી હતી. (કારણ કે અરજદારે તે જ દસ્તાવેજ તેની સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશનના મેમો સાથે પાનું નં. ૧૬ થી ૨૪ સુધી પહેલેથી જ જોડેલો છે, તેથી હું તેને સંલગ્ન કરતો નથી.) ઉક્ત ઠરાવનું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે તે તા. ૧.૪.૧૯૮૨થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો અને રાજ્યની સંલગ્ન અનુદાનિત બિનસરકારી કલા, વિજ્ઞાન, વાણિજ્ય અને શિક્ષણ કોલેજો પર લાગુ પડતો હતો, તેમ છતાં રાજ્યની વિવિધ યુનિવર્સિટીઓની સંલગ્ન ઇજનેરી કોલેજો પર તે લાગુ પડતો ન હતો. અરજદારનો સેવા ઇતિહાસ કોષ્ટકરૂપે નીચે મુજબ સંક્ષિપ્ત કરી શકાય છે:

નં. .	અવધિ	હોદ્દો ધારિત	યુનિવર્સિટીનું નામ
૧.	૨૨.૭.૧૯૬૮ થી ૩.૧૨.૧૯૭૫	સહાયક પ્રવક્તા	બી.વી.એમ. એન્જિ. કોલેજ, વલ્લભ વિધાનગર
૨.	૪.૧૨.૧૯૭૫ થી	વ્યાખ્યાતા	એસ.વી.આર.

	૩૧.૩.૧૯૮૬ (બી.એન.)		કોલેજ ઑફ એન્જિ. એન્ડ ટેકનોલોજી સુરત
૩.	૩૧.૩.૧૯૮૬	વાચક	દક્ષિણ ગુજરાત
નં. .	અવધિ	ધારિત પદ	વિશ્વવિદ્યાલયનું નામ
	થી ૫.૧૦.૧૯૮૮		વિશ્વવિદ્યાલય
જ.	૬.૧૦.૧૯૮૮ થી ૩૦.૧૧.૨૦૦૦	વાચક	એમ.એસ. યુનિવર્સિટી, વડોદરા

ઉપરોક્ત સેવા કોઈપણ વિક્ષેપ વિના છે.

૧૫. તેથી, અરજદારની સેવા ઇતિહાસ અંગે સ્વીકારેલી સ્થિતિ એવી છે કે ૨૨.૭.૧૯૬૮ થી ૩.૧૨.૧૯૭૫ સુધી, જ્યારે અરજદાર વલ્લભ વિદ્યાનગર સ્થિત બી.વી.એમ. કોલેજ ઑફ એન્જિનિયરિંગમાં સહાયક વ્યાખ્યાતા તરીકે સેવા બજાવતા હતા, અને ત્યારબાદ ૪.૧૨.૧૯૭૫ થી ૩૧.૩.૧૯૮૬ સુધી સુરત સ્થિત એસ.વી.આર. કોલેજ ઑફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં વ્યાખ્યાતા તરીકે સેવા બજાવતા હતા, ત્યારે અરજદાર કોઈપણ પેન્શન

યોજનાના આધીન ન હતા અને તેમની પાસે સી.પી.એફ. હતું, અને તે મુજબ યોગદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ અરજદારના ખાતામાં જમા કરવામાં આવી હતી અને અંતે અરજદારે તે રકમ મેળવી લીધી હતી.

૧૬. તે જ સમયે, ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવના પ્રકટ થવા પહેલાં, જે ૧.૪.૧૯૮૨થી પૂર્વલક્ષી અસરથી અમલમાં મુકવામાં આવ્યો હતો, કર્મચારીને પેન્શન પસંદ કરવું કે અન્ય કોઈ યોજના પસંદ કરવી તે અંગે કોઈપણ પ્રકારની તક જ નહોતી અને એવો કર્મચારી તે સમયે અમલમાં રહેલી સી.પી.એફ. પ્રણાલી દ્વારા શાસિત રહેતો હતો. જ્યારે ૧૫.૧૦.૧૯૮૪નો સરકારી ઠરાવ બહાર પાડવામાં આવ્યો, ત્યારે અરજદાર સુરતશ્રિઞ એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં વ્યાખ્યાતા તરીકે ફરજ બજાવતા હતા, જે એક પ્રાદેશિક એન્જિનિયરિંગ કોલેજ હતી અને અનુસંધાને જેને નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી તરીકે નામ આપવામાં આવ્યું હતું; તે સરકારી ઠરાવ ભારત સરકાર હેઠળ આવેલી એન્જિનિયરિંગ કોલેજ પર લાગુ પડતો નહોતો. નોંધપોથી પરથી એવું જણાય છે કે અરજદારે ૧૯૭૮માં ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલા વિકલ્પ અનુસાર અસ્તિત્વમાં રહેલી યોજના, એટલે કે “એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજી (સુરત) સોસાયટીના કર્મચારીઓ માટેનો ભવિષ્યનિધિ”, હેઠળ શાસિત રહેવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું. અરજદારના ખાતામાં જમા થયેલી રકમ ઉપાડી લેવામાં આવી હતી અને અંતે વર્ષ ૨૦૦૦માં અરજદારે ઉક્ત રકમ વ્યાજ સાથે જમા કરાવી હતી, તે બાબતે કોઈ વિવાદ નથી.

એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગમાંથી રાજીનામું આપ્યા પછી, જ્યારે અરજદાર ૩૧.૩.૧૯૮૬થી સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં ‘રીડર’ તરીકે જોડાયા અને ૫.૧૦.૧૯૮૮ સુધી સેવા બજાવી, ત્યારે અરજદાર ૧.૪.૧૯૮૨ પછીની ભરતી ધરાવતા હોવાથી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી પેન્શન યોજનાથી સ્વયંસ્ફૂર્ત રીતે શાસિત થતા હતા અને તે મુજબ કોઈ ફાળાકીય રકમ કપાત કરવામાં આવતી નહોતી અને માત્ર જી.પી.એફ. ખાતામાં જ જમા થતું હતું. આમ, સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં રીડર તરીકે અરજદારને પેન્શન યોજનાનો લાભ મળતો હતો. સામાવાળાઓના કહેવા મુજબ પણ, ૩૧.૩.૧૯૮૬થી ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ના રોજ સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિની તારીખ સુધીનો અરજદારનો સેવાકાળ પેન્શનલાયક નોકરી તરીકે ગણવામાં આવી શકે છે. ઉપરોક્ત હકીકત ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરના હિસાબ અધિકારીએ દાખલ કરેલા ૧૯ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૭ના જવાબી સોગંદનામાના પરિષ્કેદ ૧૦માં સ્વીકારવામાં આવી છે અને તેથી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવનો અર્થઘટન મુખ્યત્વે ઉપરોક્ત સરકારી ઠરાવની કલમો ૩, ૪, ૬ અને ૭ને કેન્દ્રમાં રાખીને થાય છે અને તે મુજબ તેની તપાસ કરવી જરૂરી બને છે.

૧૬.૧. જો તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪નો સરકારી ઠરાવ અવલોકવામાં આવે, તો તે ઠરાવની પ્રસ્તાવના બિન-સરકારી સંલગ્ન મહાવિધાલયોમાં તથા યુનિવર્સિટીઓમાં શિક્ષકવર્ગને, ગુજરાત સરકારના કર્મચારીઓને સમયાંતરે કરવામાં આવેલા સુધારાઓ સાથેના સુધારિત પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦ હેઠળ

મળતા લાભોની સમકક્ષ પેન્શન યોજનાનો લાભ આપવાનો વિષય દર્શાવે છે. તેથી, જો કલમ ૩ અવલોકવામાં આવે, તો બે પ્રકારના કર્મચારીઓએ વિકલ્પ આપવાનો હતો, અર્થાત્ (૧) તા. ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હાલના સ્ટાફના સભ્યો અને (૨) તા. ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ, પરંતુ આ ઠરાવ જાહેર થયાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયેલા એવા સ્ટાફ, જેમને ઉપરોક્ત તારીખથી એક વર્ષની અંદર, સી.પી.એફ.માં ચાલુ રાખવું કે પેન્શન યોજનામાં આવવું તે અંગે વિકલ્પ આપવાનો હતો અને એવો વિકલ્પ અંતિમ રહેવાનો હતો. કલમ ૪માં સ્પષ્ટ રીતે જણાવવામાં આવ્યું છે કે તા. ૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલા સ્ટાફના સભ્યો પર આ યોજના આપમેળે લાગુ પડશે અને એવા સ્ટાફને સી.પી.એફ. માટે વિકલ્પ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. તેથી, જો સાદા વાચનનો સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવે અને કલમોની બધી જ બાબતોને સંયુક્ત રીતે વાંચવામાં આવે, તો જે બહાર આવે છે તે એ છે કે તા. ૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલ સ્ટાફના સભ્યને કોઈ વિકલ્પ આપવાનો હતો જ નહીં, કારણ કે તે યોજના હેઠળ આપમેળે આવવાનો હતો. જ્યાં સુધી અરજદારનો સંબંધ છે, તે સંબંધિત યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરાત પછી, દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં 'રીડર'ના પદ પર સીધી ભરતીથી તા. ૩૧.૩.૧૯૮૬થી પ.૧૦.૧૯૮૮ સુધી નિયુક્ત થયો હતો અને ત્યારબાદ માન્ય પસંદગી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા પછી તા. ૬.૧૦.૧૯૮૮થી એમ.એસ. યુનિવર્સિટીમાં 'રીડર' તરીકે નિયુક્ત થયો હતો. આમ, અરજદારનો મામલો સરકારી ઠરાવની કલમ ૩થી

શાસિત થતો નથી, કારણ કે અરજદાર ન તો તા. ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હાલના સ્ટાફનો સભ્ય છે અને ન તો તે તા. ૧.૪.૧૯૮૨થી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ દરમિયાન નિવૃત્ત થયો છે. તેથી, વિદ્વાન એ.જી.પી. દ્વારા કરવામાં આવેલ આ દલીલ કે અરજદારે પેન્શન માટે વિકલ્પ આપવો ફરજિયાત હતો, સ્વીકારવામાં આવી શકતી નથી અને તે દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૬.૨. જ્યાં સુધી સરકારી ઠરાવની કલમ ૬ ની વ્યાપકતા અને વ્યાખ્યા અંગેનો પ્રશ્ન છે, તે મુજબ સરકાર પાસેથી અનુદાન પ્રાપ્ત કરતી એક અથવા એકથી વધુ બિન-સરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજો, યુનિવર્સિટી, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓમાં કર્મચારી દ્વારા અગાઉ બજાવેલી તમામ સેવા, ભલે તે કામચલાઉ, કાર્યકારી કે કાયમી હોય, આ યોજનાની હેઠળ પેન્શન માટે લાયકાતસભર સેવાનો સમયગાળો ગણવા માટે હિસાબમાં લેવામાં આવશે. ઉપરોક્ત કલમ અરજદારને લાગુ કરવામાં આવે તો વલ્લભ વિધાનગર સ્થિત બી.વી.એમ. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગમાં 'અસિસ્ટન્ટ લેક્ટર' તરીકે બજાવેલી સેવા તથા ત્યારબાદ એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં 'લેક્ટર' તરીકે બજાવેલી સેવા પણ ગણતરીમાં લેવાય તેવી બને છે, કારણ કે ઉપરોક્ત બંને કોલેજો માન્યતા પ્રાપ્ત કોલેજો છે અને ગુજરાત રાજ્ય તથા ભારત સંઘની બિન-સરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજોમાં બજાવેલી સેવાને પેન્શન માટેની લાયકાતસભર સેવા તરીકે વિચારવામાં આવી શકે છે; તેથી અરજદારની સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ માટેની અરજી સ્વીકારતી વેળાએ સામાવાળા નં. ૧ અને ૫ ના બે કચેરીઓએ

પેન્શનપાત્ર લાયકાતસભર સેવાની ગણતરી જે રીતે કરી હતી તે યોગ્ય અને સમુચિત હતી અને અરજદારને એ કારણસર પેન્શન નકારવા માટે કે અરજદારે પેન્શનપાત્ર સ્થાપનામાં કોઈ સેવા બજાવી નહોતી, તેને પેન્શન નિયમોના નિયમ ૪૧ (૧) (એ) ના પરિધિમાં લાવી શકાય નહીં. હકીકત એ જ રહે છે કે અરજદાર ઉપરોક્ત બંને કોલેજોમાં સી.પી.એફ. નો સભ્ય હતો અને તેણે નોકરીમાંથી રાજીનામું આપ્યું હતું તથા તમામ હેતુઓ માટે સી.પી.એફ. નો સભ્ય રહેવાનું બંધ કર્યું હતું. કલમ ૬ ના સાદા વાચનથી અતિ સ્પષ્ટ થાય છે કે કલમ ૬ પેન્શનપાત્ર અથવા અ-પેન્શનપાત્ર સ્થાપનામાં સેવા બજાવતા કર્મચારીઓ વચ્ચે કોઈ ભેદ કરતી નથી અને વિપરીત રીતે, તે બિન-સરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજોમાં બજાવેલી કામચલાઉ અથવા કાર્યકારી સહિતની તમામ પ્રકારની સેવાઓને આવરી લે છે. તે સિવાય પણ, ઉપરોક્ત બંને કોલેજો અ-પેન્શનપાત્ર સ્થાપનાઓ હતી તે દર્શાવતું કોઈ વિરુદ્ધ સામગ્રી અસ્તિત્વમાં નથી.

૧૬.૩. જો વિદ્વાન એ.જી.પી.ની દલીલો સ્વીકારવામાં આવે કે ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬ના લાભો મેળવવા માટે કલમ ૩ મુજબ વિકલ્પ અપાવવો જરૂરી છે, તો ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી ભરતી થયેલા કર્મચારી માટે કલમ ૬ની જોગવાઈઓ નિર્રથક અને અમલઅયોગ્ય બની જશે. ન તો કલમ ૪ અને ન તો કલમ ૬માં ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલા કર્મચારીને કલમ ૩ મુજબ કોઈ વિકલ્પ અપાવવાનો વિચાર કરવામાં આવ્યો છે કે એવો હુકમ આપવામાં આવ્યો છે. ઉપરોક્ત પરથી નિર્ભયપણે એવો નિષ્કર્ષ કાઢી

શકાય છે કે કલમ ૬નો મૂળભૂત હેતુ ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાંના તમામ વર્તમાન તેમજ ભરતી થયેલા કર્મચારીઓ અને ૧.૪.૧૯૮૨થી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ દરમિયાન નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓ માટે પેન્શનલાયક લઘુત્તમ સેવા વર્ષો પૂર્ણ કરવાનો છે; અને અરજીકર્તા જેવા ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલા કર્મચારીઓ માટે, યોજના માટે વિકલ્પ અપાવવાના હેતુસર, ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં અને ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલા બન્ને વર્ગના કર્મચારીઓ પર કલમ ૬નો આધાર લઈ શકાય નહીં, નહિંતર કલમ ૪ પણ નિષ્પ્રભ બની જશે. સાથે સાથે, ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલા કર્મચારી દ્વારા વિકલ્પ ન અપાય તે કારણે કલમ ૬ મુજબની અગાઉની સેવાના લાભોથી તેને વંચિત થવા પાત્ર ગણાવું, યોજનાની ભાવના અને હેતુના વિરોધમાં થશે અને કલમ ૬માં અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવી યુનિવર્સિટીના શિક્ષક સ્ટાફ વચ્ચે કૃત્રિમ, મનસ્વી અને ભેદભાવપૂર્ણ વહેંચણીરિખા ઊભી કરશે.

૧૬.૪. તેવી જ રીતે, અરજદાર પર અનુગામી તા. ૧૭.૧૨.૧૯૮૭ અને ૧૭.૯.૧૯૯૧ ના જી.આર. મુજબ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવો જરાય ફરજિયાત નહોતો, કારણ કે અરજદાર તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. દ્વારા આપમેળે પેન્શન યોજનાના આધીન હતો. તે જ સમયે, અરજદારની સેવા તા. ૨૨.૭.૧૯૬૮ થી ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ સુધી સતત રહી છે અને તેથી કલમ ૬ ની બાકીની બાબતોની તપાસ કરવાની આવશ્યકતા નથી.

૧૬.૫. આ રીતે, જ્યારે કલમ ૬ અસંદિગ્ધ છે અને અગાઉની તમામ સેવાઓના લાભો માત્ર વિકલ્પધારક સુધી મર્યાદિત કરવામાં આવ્યા નથી, ત્યારે અન્ય કોઈ અર્થઘટન માન્ય નથી અને તા. ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી નવી નિમણૂકના અનુસંધાને અરજદાર જેવા ભરતી થયેલ વ્યક્તિ સુધી આવા લાભોને મર્યાદિત કરીને અને જે જી.આર.ની કલમ ૪ દ્વારા આપમેળે શાસિત થાય છે, કલમ ૬ના કોઈપણ શબ્દ અથવા વાક્યખંડનો કોઈપણ અર્થ ઉમેરવાનો અથવા બદલવાનો કોઈપણ પ્રયાસ કલમ ૬ને સંકુચિત અર્થ આપવાને સમાન થશે, જે ઠરાવના મસૂદાકાર દ્વારા ક્યારેય પણ કલ્પાયેલ નથી. તેથી, અરજદાર સાતત્યનો હકદાર છે અને તેને બી.વી.એમ. કોલેજ ઑફ એન્જિનિયરિંગ અને એસ.વી.આર. કોલેજ ઑફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં બજાવેલી અગાઉની તમામ સેવાઓનો લાભ પ્રાપ્ત થાય છે અને તે જ બાબતનો સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ દ્વારા સંબંધિત સમયે અરજદારને સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ મંજૂર કરતી વખતે યોગ્ય રીતે વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને, તેથી, હવે તેમને ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ અપનાવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં અને તેઓ એમ કરવા પ્રતિબંધિત છે. અરજદારે સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો પર નિર્ભર રહીને તેના પર કાર્ય કર્યું છે અને અતિનિવૃત્તિની તારીખ અગાઉ લાવી છે; હવે સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ના અધિકારીઓના એકતરફી નિવેદનના આધારે તેને અનનુકૂળ સ્થિતિમાં મૂકી શકાય નહીં.

૧૬.૬. ઉપરોક્ત હકીકત સ્પષ્ટ થશે જો આપણે કલમ ૭ને કલમ ૪ અને ૬ની તુલનામાં વાંચીએ, જે નિવૃત્તિ લાભો મંજૂર કરવા બાબતે બી.સી.એસ.આર. ભાગ ૧ના અધ્યાય ૧૧ની સામાન્ય જોગવાઈઓની લાગુ પડતાને લઈને એક અપવાદ નિર્ધારિત કરે છે; ખાસ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હોય તેવા કિસ્સામાં ઉપરોક્ત લાગુ પડતાને બાજુએ રાખી શકાય છે અને ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ તારીખના જી.આર.ની આ પેન્શન યોજના, પેન્શન તથા નિવૃત્તિ સંબંધિત બાકીદારોના લાભો પ્રદાન કરતી વિશેષ યોજના હોવાને કારણે, અરજદારના કેસને નિયમિત કરશે અને નિયમ ૪૧(૧) (એ) ની લાગુ પડતા અંગે માનનીય એ.જી.પી.ની દલીલ સ્વીકારી શકાય તેવી નથી અને તે આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે.

૧૭.

તેથી,

ડૉ.

ના નિર્ણયમાં આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ઉપરોક્ત પાસાનો વિચાર ન કરવો

નલિની વિ. દવે (ઉપરોક્ત) પણ નિષ્ફળ જાય છે.”

ઉપરોક્તને પડકારતી પેન્શન અને પ્રોવિડન્ટ ફંડના ડિરેક્ટર દ્વારા દાયક કરાયેલ અપીલ, જે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૧૫૧ ઓફ ૨૦૦૮ હતી, તેમાં વિભાગીય ખંડપીઠે ઉક્ત દૃષ્ટિકોણને સમર્થન આપ્યું હતું. અપીલમાં થયેલા હુકમને પડકારતી સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ દાયક કરાયેલ એસ.એલ.પી. પણ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૯.૪ મહેશભાઈ એચ. ભટ્ટ વિ. સેક્રેટરી અને અન્યોના મામલામાં, જેનો નિર્ણય તારીખ ૦૭.૦૨.૨૦૧૪ના રોજ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૨૧૩ ઓફ ૨૦૧૦માં આપવામાં આવ્યો હતો, તેમાં અરજદારને શરૂઆતમાં એલ.એમ. કોલેજ ઓફ ફાર્મસીમાં હિસાબનવિસ તરીકે નિમણૂક આપવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ તારીખ ૦૯ નવેમ્બર, ૧૯૮૯ના રોજ તેમને ઓફિસ સુપરિન્ટેન્ડન્ટના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી અને એલ.ડી. આર્ટ્સ કોલેજમાં તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સેવામાં રહેલા દરમિયાન, તેમને તારીખ ૦૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૯૫ના રોજ બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે પોતાની બરતરફીની આજ્ઞાને અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત સંલગ્ન કોલેજો સેવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડકારેલી હતી અને તારીખ ૨૬ જૂન, ૨૦૦૨ના રોજ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સમાધાન પુરસીસ રજૂ કરવામાં આવી હતી. કોલેજ વ્યવસ્થાપને આ શરતે બરતરફીનો હુકમ પાછો ખેંચ્યો હતો કે તેઓ સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિનો વિકલ્પ પસંદ કરશે અને આવી પુરસીસના આધારે ટ્રિબ્યુનલએ હુકમ કર્યો હતો. કારણ કે સરકારી અધિકારીએ ઉક્ત પુરસીસ પર હસ્તાક્ષર કર્યા ન હતા, તેથી તેના અમલીકરણ માટે તેમને ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લેવો પડ્યો હતો. આવા આશ્રય લેવાની બાબત ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ટીકા પામેલી હતી અને વધુમાં તારીખ ૦૯ જુલાઈ, ૨૦૦૩ના રોજ સરકારી અધિકારીઓ વિરુદ્ધ વધુ અવલોકનો કરવામાં આવ્યા હતા. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આવી કાર્યવાહી લંબિત હોવા દરમિયાન, અરજદારે પોતાની પેન્શન મુક્ત કરવાની અરજ સાથે આ અદાલત સમક્ષ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૨૧૯૮૬ /૨૦૦૫ દાખલ કરી હતી. તેમણે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની પોતાની અરજી પરત ખેંચી

લીધી હતી અને ત્યારબાદ સરકારે વિગતવાર કારણસભર હુકમ પસાર કરીને એમ ઠરાવ્યું હતું કે અરજદારે કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડ યોજના પરથી પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તન કરવા માટે પોતાનો વિકલ્પ આપવો આવશ્યક હતો અને એવો વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો ન હોવાથી તેઓ સી.પી.એફ. યોજનાથી જ શાસિત રહ્યા હતા અને તેથી તેઓ પેન્શનનો દાવો કરી શકતા નથી. આવા નિર્ણયને અપીલકર્તા કર્મચારીએ પડકાર્યો હતો અને આ અદાલતે કર્મચારીના પક્ષમાં નિર્ણય કર્યો હતો.

૯.૫ મહેશભાઈ એચ. ભટ્ટ (ઉપરોક્ત) ના ઉક્ત કેસમાં સંબંધિત અનુચ્છેદો નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

“૩. પ્રતિસ્પર્ધી દલીલો પર પ્રવર્તતાં પહેલાં, અમે નોંધ લઈએ છીએ કે ૯મી નવેમ્બર ૧૯૮૯ સુધી, જ્યારે અરજદારને એલ.એમ. ફાર્મસી કોલેજમાંથી એલ.ડી. આર્ટ્સ કોલેજમાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યો, ત્યાં સુધી સહાયપ્રાપ્ત ફાર્મસી કોલેજો માટે કોઈ પેન્શન યોજના લાગુ પડતી ન હતી. તેથી, એલ.એમ. ફાર્મસી કોલેજમાં અરજદાર કોઈ વિકલ્પ વિના સી.પી.એફ. યોજનાના આવરણ હેઠળ હતો. જ. ૩જી જુલાઈ ૧૯૮૭ના રોજ, સરકારે રાજ્યની સંલગ્ન અને સહાયપ્રાપ્ત બિનસરકારી આર્ટ્સ, સાયન્સ, કોમર્સ અને એજ્યુકેશન કોલેજોના પૂર્ણકાલીન બિનશૈક્ષણિક કર્મચારીઓ માટે ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨થી અમલમાં આવતી પેન્શન યોજના જાહેર કરતો એક ઠરાવ બહાર પાડ્યો. આવી પેન્શન યોજના ઉક્ત કોલેજોના તેવા બિનશૈક્ષણિક કર્મચારીઓ પર લાગુ પડતી હતી, જે

૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨ના રોજ સેવામાં હતા અને ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલા હતા. ૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હાલના કર્મચારીઓના સભ્યો તથા ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨ પછી, પરંતુ જી.આર.ની તારીખ એટલે કે ૩જી જુલાઈ ૧૯૮૭ પહેલાં નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓ માટે, સી.પી.એફ. યોજના ચાલુ રાખવી કે પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થવું તે બાબતે વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો હતો. જે કર્મચારીઓની ભરતી ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨ પછી કરવામાં આવી હતી, તેમના માટે કોઈ વિકલ્પ ન હતો અને તેઓ આપમેળે પેન્શન યોજનાથી શાસિત થતા હતા.

૪.૧ ઉક્ત પેન્શન યોજના નો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે :- ૧. અ] આ યોજના ના હેતુસર - (૧) બિન-સરકારી મહાવિદ્યાલયમાં સહાય અનુદાન પ્રાપ્ત કરતા અને ખાનગી સંસ્થા દ્વારા સંચાલિત તથા સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા યુનિવર્સિટીઓ સાથે સંલગ્ન બિન-સરકારી સંલગ્ન કલા, વિજ્ઞાન, વાણિજ્ય અને બી.એડ. મહાવિદ્યાલયોનો સમાવેશ થાય છે. બ] પેન્શનપાત્ર વેતનના હેતુસર, વેતનનો અર્થ નીચે મુજબ છે અને તેમાં સમાવેશ થાય છે : ૧) મંજૂર નિર્ધારિત વેતનધોરણમાં મળતું વેતન; ૨) વેતનધોરણના પુનરીક્ષણને કારણે અથવા વેતન નિર્ધારણને કારણે વેતનમાં થતી ઘટથી બચાવવા માટે મંજૂર કરાયેલ વ્યક્તિગત વેતન.

૨. ક્ષ ક્ષ ક્ષ ૩. ૧) વર્તમાન કર્મચારીવર્ગના તે સભ્યો, જેઓની ભરતી ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં કરવામાં આવી હતી, તથા તે કર્મચારીવર્ગ, જેઓ

૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી અને આ ઠરાવ બહાર પાડ્યાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયા છે, તેમણે આ ઠરાવ બહાર પાડ્યાની તારીખથી એક વર્ષની અવધિની અંદર, યોગદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજનામાં ચાલુ રહેવાનું કે આ યોજનાના અધિન આવવાનું, એમમાંથી કોઈ એક બાબતે પોતાનો વિકલ્પ પ્રયોગ કરવો જોઈએ. એકવાર પ્રયોગ કરાયેલ વિકલ્પ અંતિમ ગણાશે. વિકલ્પ નિયત કરવામાં આવેલ પ્રાર્થ [પરિશિષ્ટ અ] માં લેખિતરૂપે આપવામાં આવવો જોઈએ અને ઉચ્ચ શિક્ષણના નિયામકને સંપ્રેષિત કરવો જોઈએ. કર્મચારીવર્ગના તે સભ્યો, જેઓ નિર્ધારિત અવધિની અંદર વિકલ્પનો પ્રયોગ કરતા નથી, તેઓએ ૪.૪.૧૯૮૨ પહેલાં તેમને સ્વીકાર્ય રહેલો લાભ જાળવી રાખવા માટે વિકલ્પ આપ્યો છે એવું માનવામાં આવશે. જ્યાં કર્મચારીવર્ગનો એવો કોઈ સભ્ય, જેને આ ઠરાવ અનુસાર વિકલ્પનો પ્રયોગ કરવાનો હક હતો, તે ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી અને તેને જે તારીખ પહેલાં વિકલ્પનો પ્રયોગ કરવો આવશ્યક હતો તે તારીખની અવધિ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં, વિકલ્પનો પ્રયોગ કર્યા વિના અવસાન પામ્યો હોય, ત્યાં તેના કુટુંબને આ નિયમોનો લાભ આપવામાં આવી શકે અથવા સી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ મંજૂર કરવામાં આવી શકે, અને જેમાંથી જે તેમને વધુ અનુકૂળ હોય તે આપવામાં આવે. પેન્શન મંજૂર કરનાર સત્તાધિકારીએ બંને વિકલ્પો હેઠળ સ્વીકાર્ય લાભો (અર્થાત્, સી.પી.એફ. તથા સંશોધિત પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦) આ શાસકીય ઠરાવ હેઠળ જે સ્વીકાર્ય હોય તે મુજબ, સી.પી.એફ.ની રકમ તેમજ કુટુંબ પેન્શનની માત્રાને ધ્યાનમાં

લઈને, નક્કી કરવા જોઈએ અને જરૂરી મંજૂરી સાથે તે મુજબ પેન્શનના કાગળો તૈયાર કરવા જોઈએ.

૪. ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી ભરતી કરાયેલા સ્ટાફના સભ્યો પર આ યોજના આપોઆપ લાગુ પડશે. આવા સ્ટાફને અંશદાન આધારિત ભવિષ્ય નિધિ યોજનાને પસંદ કરવાનો વિકલ્પ આપવામાં આવશે નહીં.

૫. એક્સ એક્સ એક્સ ૬. આ યોજના હેઠળ પેન્શન માટેની લાયકાતસભર સેવાની અવધિની ગણતરી કરતી વખતે, સરકારી અનુદાનથી ગ્રાન્ટ-ઇન-એડ મેળવનારી એક અથવા એકથી વધુ બિન-સરકારી અનુદાનિત કોલેજો, યુનિવર્સિટી, વિભાગ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓમાં કરાયેલ તમામ પૂર્વ સેવા, ભલે તે અસ્થાયી હોદ્દા પરની હોય કે કાયમી હોય, ગણતરીમાં લેવામાં આવશે. સેવામાં આવેલ વિરામકાળને લાયકાતસભર સેવા તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં, અર્થાત્ વાસ્તવમાં બજાવેલી સેવા જ લાયકાતસભર સેવા તરીકે ગણવામાં આવશે.

૪.૨ અમે એ પણ નોંધ લઈ શકીએ છીએ કે તા. ૨૨મી માર્ચ ૧૯૮૩ના રોજ, સરકારે રાજ્યની બિન-સરકારી ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા કોલેજોના પૂર્ણ-સમયના શિક્ષક તથા અશૈક્ષણિક કર્મચારીઓ માટે પેન્શન યોજના બનાવતો ઠરાવ બહાર પાડ્યો હતો. આ પેન્શન યોજના તા. ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૮થી અમલમાં આવે તે રીતે લાગુ કરવામાં આવી હતી. તા. ૩૭ જુલાઈ ૧૯૮૮ના જી.આર.માં જેમ વિકલ્પો આપવામાં આવ્યા હતા, તેમ જ તા. ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૮ના રોજ અને

ત્યારબાદ સેવામાં રહેલા કર્મચારીઓને પણ, તેઓ સી.પી.એફ. યોજનામાં નિવૃત્ત થવાનું પસંદ કરે કે પેન્શન યોજનામાં પરિવર્તિત થાય તે અંગે, સમાન વિકલ્પો ઉપલબ્ધ કરવામાં આવ્યા હતા.

જ.૩ આવા તથ્યોના આધારે, અપીલકર્તાના વકીલે જોરદાર દલીલ કરી કે સરકારએ અરજદારની પેન્શન માટેની વિનંતી નામંજૂર કરીને ગંભીર ભૂલ કરી છે. એલ.ડી. આર્ટ્સ કોલેજમાં, અરજદાર નવી ભરતી તરીકે નિયુક્ત થયો હતો અને તેથી તે આપમેળે પેન્શન યોજનામાં સમાવેશ પામ્યો હતો. તેને કોઈ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી નહોતો. હકીકતમાં, તેના માટે એવો કોઈ વિકલ્પ ઉપલબ્ધ જ નહોતો. તેમણે વધુમાં રજૂ કર્યું કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજી મોડેથી કરાઈ હોવાનું ઠરાવીને ભૂલ કરી હતી. પોતાની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે, વકીલે સર્વોચ્ચ અદાલતના કે. નારાયણન વિ. કર્ણાટક રાજ્યના મામલામાં આપેલા, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ એસ.સી. ૫૫ માં અહેવાલિત નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે “ભરતી” શબ્દમાં બઢતી અને પ્રતિનિયુક્તિનો પણ સમાવેશ થાય છે.

૫. બીજી તરફ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી ગા ધી વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદાને સમર્થન આપ્યું અને રજૂ કર્યું કે અરજદારે પેન્શનનો વિકલ્પ ઉપયોગમાં લીધો ન હતો. તેમણે મોડેથી દાવો કર્યો હતો. તેથી, અરજી યોગ્ય રીતે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૬. રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી પરથી અમને સ્પષ્ટ થાય છે કે અપીલકર્તા પોતાના નિવૃત્તિોત્તર લાભો મેળવવા હકદાર હતા. આ નિવૃત્તિોત્તર લાભોમાં કયા લાભોનો સમાવેશ થાય છે તે વધુ જટિલ પ્રશ્ન છે, જેના અંગે અમે આગળ વધુ ચર્ચા કરીશું. આ તબક્કે, અમે સ્મરણ કરાવી શકીએ કે અપીલકર્તા-અરજદારને એક સમયે નોકરીદાતા એટલે કે, એલ.ડી. આર્ટ્સ કોલેજના સંચાલન દ્વારા સેવામાંથી બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા. આ ઘટના વર્ષ ૧૯૯૫ માં બની હતી. તેમણે પોતાની બરતરફીને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડકારી હતી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ, કર્મચારી તેમજ નોકરીદાતા બંને સમાધાનમાં પ્રવેશ્યા હતા. કર્મચારીએ પોતાની બરતરફીના બદલે રાજીનામું આપવાનો પ્રસ્તાવ કર્યો હતો. ત્યારબાદ નોકરીદાતાએ બરતરફીનો હુકમ પાછો ખેંચવા સંમતિ આપી હતી. પક્ષકારોએ પોતાના સમાધાન પુરશિસમાં ચોક્કસપણે આ જ બાબત નોંધાવી હતી. તા. ૨૬મી જૂન ૨૦૦૨ ની આવી પુરશિસમાં, પક્ષકારોએ સંયુક્ત રીતે જાહેર કર્યું હતું કે કોલેજ સંચાલને આ શરતે બરતરફીનો હુકમ પાછો ખેંચવા સંમતિ આપી હતી કે અરજદાર તા. ૪થી જાન્યુઆરી ૧૯૯૫ એટલે કે બરતરફીની તારીખથી સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ સ્વીકારશે. તેમાં આ પણ નોંધાયેલું છે કે આવી સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિના આધારે, સંચાલન અરજદારને નિવૃત્તિોત્તર લાભોનો દાવો કરવા માટે જરૂરી કાગળો તૈયાર કરશે. આ સમાધાન પુરશિસના આધારે જ ટ્રિબ્યુનલએ તા. ૧૮મી જુલાઈ ૨૦૦૨ નો પોતાનો હુકમ કર્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલએ સમાધાન સ્વીકાર્યું, પક્ષકારોને તે મુજબ કાર્ય કરવાની મંજૂરી આપી અને સંચાલનને નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં અરજદારના લાભો મુક્ત કરવા પણ નિર્દેશ કર્યો હતો અને જો

સંચાલનને આવા બીલો સરકારને મોકલવા આવશ્યક હોય, તો તે તાત્કાલિક એમ કરશે અને સરકાર નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં આવા બીલો મંજૂર કરશે.

૬.૧ અરજદાર અને કોલેજ વચ્ચે દાખલ કરાયેલ સમાધાન પુરસિસ પર સરકાર હસ્તાક્ષરી ન હતી, તેમ છતાં તે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કાર્યવાહીનો પક્ષકાર હતી. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો ત્યારે સરકારી વકીલ હાજર હતા. કોઈપણ સ્થિતિમાં, એવો હુકમ સરકાર દ્વારા ક્યારેય પડકારવામાં આવ્યો નહોતો. આ પરિસ્થિતિઓમાં, અપીલકર્તા-અરજદારને જ જાન્યુઆરી ૧૯૯૫થી સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ લીધી હોય તેમ નિવૃત્તિ બાદના તમામ લાભો મેળવવાનો હકદાર ગણવામાં આવશે.”

હકીકતોના પ્રકાશમાં, તેથી, અદાલતે એવો નિષ્કર્ષ નોંધ્યો કે જેઓની ભરતી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ કરવામાં આવી હતી, તેઓએ કોઈ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાનો નહોતો અને તેઓ આપોઆપ પેન્શન યોજનાથી શાસિત ગણાશે.

૯.૬ બાનુબેન રમેશભાઈ ધક્કન વિ. સચિવ મારફ્ટે ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૭૪૦ ઓફ ૨૦૧૩માં, જેનો નિર્ણય ૨૨.૦૧.૨૦૧૫ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો, તે મામલામાં વિચારણા માટેનો પ્રશ્ન ત્યાંના અરજદારને લગતો હતો, જે ૧૨ ઓગસ્ટ, ૧૯૭૪થી ૩૦ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૫ સુધીના ગાળામાં જે.જે. કુન્દાલિયા કોમર્સ કોલેજમાં વ્યાખ્યાતા તરીકે કાર્યરત હતા. પરંતુ, સંબંધિત વ્યક્તિએ રાજીનામું આપ્યું અને એક કોલેજમાં

પ્રિન્સિપાલ તરીકે નિમણૂક મેળવી, જેમાં ત્યાંના સામાવાળાએ ૨૯ જૂન, ૧૯૯૫ના તારીખવાળા નિમણૂકપત્ર દ્વારા, ૦૧ જુલાઈ, ૧૯૯૫થી અમલમાં આવે તેવી રીતે, ત્યાંના અરજદારની નિમણૂક કરી હતી, જેને યુનિવર્સિટીએ મંજૂરી આપી હતી. જોકે, ૩૧ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૨ના રોજ નિવૃત્તિ સમયે, ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ હેઠળ પેન્શનનો લાભ ત્યાંના અરજદારને એ આધાર પર નકારવામાં આવ્યો હતો કે ત્યાંના અરજદારે ઉક્ત સરકારી ઠરાવ મુજબ આવશ્યક એવા નિર્ધારિત સમયગાળામાં પેન્શન યોજનાનો વિકલ્પ અપનાવ્યો ન હતો. આ અદાલતે ૦૭ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૩ના રોજ સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૨૧૪ /૨૦૦૫માં આપેલા નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતા, અદાલતે એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો કે ઉક્ત સરકારી ઠરાવ પછી નવી નિમણૂક થઈ હતી અને તેથી તે સરકારી ઠરાવમાંથી પ્રાપ્ત થતા લાભો ત્યાંના અરજદારને આપવામાં આવવા જોઈએ. અદાલતે આ નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો કે તેને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૪૭ ઓફ ૨૦૧૪માં હિન્દુ-ન્યાયાધીશ પીઠ દ્વારા પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને તે મુજબ નીચે મુજબ ઠરાવ્યું :

૧૪. અનુબંધ-એ ખાતેનો તા. ૧૫.૯.૨૦૧૨નો આક્ષેપિત હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. અરજદારને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવ હેઠળ પેન્શનના લાભ (જી.પી.એફ. યોજના) મેળવવાનો હકદાર ઠરાવવામાં આવે છે, જે અરજદાર પ્રિન્સિપાલ તરીકે ૧.૪.૧૯૯૬થી જોડાયા તે તારીખથી અમલમાં ગણાશે. સામાવાળાઓને હુકમ કરવામાં આવે છે કે, જો અરજદારને સી.પી.એફ.

ખાતામાંથી કોઈ રકમ ચૂકવવામાં આવી ન હોય, તો અરજદારનું ખાતું સી.પી.એફ.માંથી જી.પી.એફ.માં સ્થળાંતર કરીને અરજદારને જી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ આપવો. હાંલકે, જો અરજદારે તેમના સી.પી.એફ. ખાતામાંથી કોઈ રકમ પ્રાપ્ત કરી હોય, તો આવી રકમ સામાવાળા નં. ૨ પાસે જમા કરાવ્યાના આધિન જ અરજદાર તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવ હેઠળની પેન્શન યોજનાના લાભ માટે હકદાર રહેશે. તે હેતુસર, આ હુકમ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર, ૧.૪.૧૯૯૬ પછીની સેવાકાળ માટે અરજદારે પ્રાપ્ત કરેલી સી.પી.એફ.ની રકમ જમા કરાવવા બાબતે સામાવાળા નં. ૨ અરજદારને જાણ કરશે. અરજદારને આવી જાણ પ્રાપ્ત થયા પછી, તે ત્યારબાદ એક મહિનાની અંદર સી.પી.એફ.ની રકમ સામાવાળા નં. ૨ પાસે જમા કરાવશે. ત્યારબાદ સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ સી.પી.એફ.ની રકમ જી.પી.એફ. ખાતામાં સ્થળાંતર કરવાની કાર્યવાહી પૂર્ણ કરીને અરજદારનો પેન્શન કેસ ત્રણ મહિનાની અંદર અંતિમ કરશે. હાંલકે, જો અરજદારને કોઈ સી.પી.એફ. રકમ પ્રાપ્ત થઈ ન હોય, તો સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ આ હુકમ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર સી.પી.એફ.ની રકમ જી.પી.એફ. ખાતામાં સ્થળાંતર કરવાની કાર્યવાહી પૂર્ણ કરીને અરજદારનો પેન્શન કેસ અંતિમ કરશે. નિયમ ઉપરોક્ત હદ સુધી નિરપેક્ષ કરવામાં આવે છે.

૯.૭ ભુપેન્દ્ર વલ્લભદાસ ચુડાસમા વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં, જેનો નિર્ણય સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૭૧૭૩ ઓફ ૨૦૧૨ માં અરજદારના પક્ષમાં

કરવામાં આવ્યો હતો, આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૮૧ ઓફ ૨૦૧૫ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો હુકમ પુષ્ટિ કર્યો હતો. આ અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

“ઉપરોક્તમાંથી એવું પ્રગટ થાય છે કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ગુજરાત રાજ્ય સરકારના કર્મચારીઓને માન્ય જી.પી.એફ. યોજના / પેન્શન યોજના અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભો, શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીના પૂર્ણકાળીન શિક્ષકવર્ગને તથા રાજ્યની સંલગ્ન અને અનુદાનિત બિનસરકારી કલા, વિજ્ઞાન અને વાણિજ્ય મહાવિદ્યાલયોમાં લાગુ પડતા / માન્ય ન હતાં. તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ દ્વારા, રાજ્ય સરકારે યુનિવર્સિટીઓની બિનસરકારી સંલગ્ન મહાવિદ્યાલયોના શિક્ષકવર્ગ માટે પેન્શન યોજના અમલમાં મૂકી અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવથી, જે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી અમલમાં આવેલ ગણવામાં આવ્યો હતો, સુધારિત પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦ હેઠળ ગુજરાત રાજ્ય સરકારના કર્મચારીઓને માન્ય પેન્શન, ગ્રેયુઇટી અને અન્ય નિવૃત્તિ લાભો, જે બીસીએસઆર નિયમો, ખંડ ૨ના પરિશિષ્ટ ૧૪-સીમાં સમાવિષ્ટ છે, અને જેમાં સમયાંતરે સુધારા કરવામાં આવ્યા છે, તેમજ સરકારના ઠરાવ, નાણાં વિભાગ નં. એફ.પી.એસ.-૧૦૭૧-જે તા. ૦૧.૦૧.૧૯૭૨ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ કુટુંબ પેન્શન યોજના, જેમાં સમયાંતરે સુધારા કરવામાં આવ્યા છે, તે આ રાજ્યમાં શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીઓના પૂર્ણકાળીન શિક્ષકવર્ગને અને સંલગ્ન તથા અનુદાનિત બિનસરકારી કલા, વિજ્ઞાન, વાણિજ્ય

અને શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયોમાં ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી લાગુ કરવામાં આવી છે. ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, ઉક્ત યોજના ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી લાગુ કરવામાં આવી છે. જો કલમ ૩નું અવલોકન કરવામાં આવે, તો બે પ્રકારના કર્મચારીઓએ વિકલ્પ આપવાનો હતો, એટલે કે, (૧) ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલ હાલના સ્ટાફના સભ્યો અને (૨) જે સ્ટાફ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ, પરંતુ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ બહાર પડવાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયા હોય, તેઓએ પણ ઉપરોક્ત તારીખથી એક વર્ષની અવધિની અંદર, સી.પી.એફ.માં યથાવત્ રહેવું કે પેન્શન યોજનાના આછાદન હેઠળ આવવું તે અંગે વિકલ્પ આપવાનો હતો અને એવો વિકલ્પ અંતિમ ગણવાનો હતો. ઉપરોક્ત બે પ્રકારના કર્મચારીઓને આવો વિકલ્પ આપવાનો કારણ એ હતું કે, તે સમયે અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના, ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી અમલમાં આવેલ સરકારના ઠરાવ બહાર પડતા પહેલાં, કર્મચારીને પેન્શન માટે કે અન્ય કોઈ યોજનામાં જવાનો કોઈપણ પ્રકારનો અવસર પ્રાપ્ત ન હતો અને/અથવા એવો કર્મચારી પ્રવર્તમાન સી.પી.એફ. પદ્ધતિથી શાસિત થવાનો હતો. તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવની કલમ નં. ૪ ખૂબ જ સ્પષ્ટ કરે છે કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલ સ્ટાફનો સભ્ય આપોઆપ ઉક્ત યોજનાથી શાસિત થશે અને આવા સ્ટાફને સી.પી.એફ. માટે વિકલ્પ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. તેથી, ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલા બધા કર્મચારીઓ આપોઆપ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ હેઠળની પેન્શન યોજનાથી શાસિત થશે

અને માત્ર તે જ કર્મચારીઓ, જેઓ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હતા, અર્થાત્ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલ હાલના સ્ટાફ અને જેઓ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ, પરંતુ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ બહાર પડવાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયા હતા, તેઓએ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ મુજબ તેઓ સી.પી.એફ.માં યથાવત્ રહેવા ઇચ્છે છે કે પેન્શન યોજનાના આછાદન હેઠળ જવા ઇચ્છે છે તે અંગે વિકલ્પ આપવાનો આવશ્યક હતો. આ પરિસ્થિતિમાં, ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી કરાયેલા કર્મચારી માટે કોઈ વિકલ્પ આપવાનો પ્રશ્ન જ ઉભો થતો ન હતો, કારણ કે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ હેઠળ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી કરાયેલા આવા કર્મચારીઓ દ્વારા એવો વિકલ્પ આપવાની કોઈ આવશ્યકતા ન હતી. તેથી, વિજ્ઞાન સરકારી વકીલની એ દલીલ કે મૂળ અરજદારને પેન્શન માટે વિકલ્પ આપવો આવશ્યક હતો અને કારણ કે મૂળ સામાવાળા નં. ૪ મહાવિધાલયમાં જોડાતી વખતે, એટલે કે વર્ષ ૧૯૮૭માં, તેણે કોઈ વિકલ્પ આપ્યો નહોતો અને તેથી અરજદાર તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવ હેઠળ પેન્શન મેળવવા હકદાર નથી, તે સ્વીકારી શકાય તેવી નથી અને તેથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સમગ્ર સરકારના ઠરાવનું યથાર્થ વાચન કરતાં એવું નિરીક્ષિત અને નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે કે શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીના અને રાજ્યની સંલગ્ન તથા અનુદાનિત બિનસરકારી કલા, વિજ્ઞાન અને વાણિજ્ય મહાવિધાલયોના કોઈપણ સ્ટાફ અને/અથવા કર્મચારી, જેની નિમણૂક / ભરતી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી કરવામાં

આવી હોય, તે આપોઆપ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવથી શાસિત થશે

૧૫.૧૦.૧૯૮૪ અને તેઓ આપોઆપ પેન્શન યોજનાના હકદાર રહેશે અને તેમને કોઈ વિકલ્પ આપવાની આવશ્યકતા રહેશે નહીં.

[૬.૨] હવે, ઉપરોક્ત અહીં સંદર્ભિત આ અદાલતના વિચારાર્થે ઉભા કરાયેલા પ્રશ્ન નં. ૨ અને ૩ સુધી, એટલે કે આવા કર્મચારીની ભૂતકાળની સેવાઓ અંગેનો પ્રશ્ન સંબંધિત છે ત્યાં સુધી, ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬ સ્વતઃ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬ મુજબ, સરકાર પાસેથી અનુદાન મેળવતી એક અથવા એકથી વધુ ગેરસરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજો, યુનિવર્સિટી વિભાગ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા ખાતે કરેલી અગાઉની બધી સેવાઓ, ભલે તે કામચલાઉ, કાર્યકારી કે કાયમી હોય, એવા કર્મચારીને લાભરૂપ ઠરે છે અને જણાવેલ યોજનાના અધિન પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળની અવધિની ગણતરી માટે તેને ગણતરીમાં લેવાની રહેશે. તેથી, સરકાર પાસેથી અનુદાન મેળવતી એક અથવા એકથી વધુ ગેરસરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજો, યુનિવર્સિટી વિભાગ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળા ખાતે કરેલી અગાઉની બધી સેવાઓ, ભલે તે કામચલાઉ, કાર્યકારી કે કાયમી હોય, પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળની અવધિની ગણતરી માટે ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક હતી. ઉદાહરણ તરીકે, જો પેન્શન માટેની પાત્ર સેવા ૧૦ વર્ષ હોય અને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી નિમણૂક મળ્યા બાદ કોઈ કર્મચારી પાસે ૧૦ વર્ષની પાત્ર સેવા ન હોય, પરંતુ

૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પૂર્વેની તેની અગાઉની સેવા, ભલે તે કામચલાઉ, કાર્યકારી કે કાયમી હોય, અને એક અથવા એકથી વધુ ગેરસરકારી સહાયપ્રાપ્ત કોલેજો, યુનિવર્સિટી વિભાગ, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળામાં સરકાર પાસેથી અનુદાન મેળવનારી સંસ્થામાં કરેલી હોય, તેને ગણવામાં આવે અને ત્યારબાદ એવું જણાય કે તે પેન્શન માટેની પાત્ર સેવા પૂર્ણ કરે છે, તો તેવી સ્થિતિમાં તેની ભૂતકાળની સેવા ગણવી અને/અથવા પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળની અવધિ નક્કી કરવા માટે ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક બને છે. તેમ છતાં, પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળની અવધિની ગણતરી કરવાના હેતુ સિવાય અન્ય કોઈ હેતુ માટે, એટલે કે પેન્શનનું નિર્ધારણ વગેરે માટે સિવાય, તેની અગાઉની સેવા ધ્યાનમાં લેવાની આવશ્યકતા નથી. તેથી, ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬નું ન્યાયસંગત વાચન કરતાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવે છે અને ઠરાવવામાં આવે છે કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી નિમણૂક પામેલા કર્મચારીની અગાઉની બધી સેવાઓ માત્ર પેન્શન માટેની પાત્ર સેવાકાળની અવધિની ગણતરી માટે જ ગણવાની અને/અથવા ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે.

[૬.૩] એસ.એસ. પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા સમાન પ્રશ્ન વિચારણા માટે આવ્યો હતો. તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના અચૂક જી.આર.નું અર્થઘટન કરતાં એવું અવલોકિત કરવામાં આવ્યું હતું કે, તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર.ની કલમ ૬ ની વ્યાપકતા અને વિસ્તૃતિ જેટલી સંબંધિત છે, તે મુજબ સરકાર પાસેથી સહાય અનુદાન પ્રાપ્ત કરતી એક અથવા

એકથી વધુ બિન-સરકારી સહાયિત કોલેજો, યુનિવર્સિટી, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓમાં તાત્કાલિક, કામચલાઉ અથવા કાયમી તરીકે આપવામાં આવેલી તમામ પૂર્વ સેવાનાં કર્મચારીઓને લાભ પ્રદાન કરવામાં આવે છે અને ઉક્ત યોજનાના અધિન પેન્શન માટે લાયકાતભરી સેવાની અવધિ ગણવા માટે આવી સેવા ગણતરીમાં લેવાશે. ઉપરોક્ત તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર.ની કલમ ૩ અને ૪ ને ધ્યાનમાં લેતાં વધુમાં એવું અવલોકિત કરવામાં આવ્યું હતું કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલ સ્ટાફના સભ્યે વિકલ્પ આપવાનો નહોતો, કારણ કે તે આપોઆપ આ યોજનાથી શાસિત થવાનો હતો.

અમે ઉપર ઉલ્લેખિત વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ દષ્ટિકોણ સાથે સંપૂર્ણ સહમત છીએ.

[૭.૦] ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા, અપીલકર્તાઓને મૂળ અરજદારની અગાઉની સેવા, એટલે કે ૨૭.૦૬.૧૯૬૮ થી ૧૭.૧૧.૧૯૬૯ અને ૧૫.૦૬.૧૯૭૦ થી ૩૦.૦૬.૧૯૭૫ વચ્ચેનો સમયગાળો, પેન્શન માટે પાત્ર સેવાકાળની ગણતરી માટે વિચારવામાં લેવા નિર્દેશ આપતાં વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશે કોઈ ભૂલ કરી છે એવું કહી શકાય નહીં. તેમ છતાં, ઉપર સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યા મુજબ, ઉપરોક્ત અગાઉની સેવા ગણવામાં લેવી/વિચારવામાં લેવી અને/અથવા ધ્યાનમાં લેવી માત્ર પેન્શન માટે પાત્ર સેવાકાળની ગણતરી કરવા પૂરતી જ આવશ્યક છે અને પેન્શનની ગણતરી અને/અથવા પેન્શનની રકમના નિર્ધારણ માટે નહીં, કારણ કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ અગાઉ જી.પી.એફ.

યોજના / પેન્શન યોજના બિલકુલ લાગુ પડતી નહોતી અને તે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ થી અમલમાં મુકવામાં આવી છે અને તેથી, તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬ મુજબ ભૂતકાળની સેવા / અગાઉની સેવા માત્ર પેન્શન માટે પાત્ર સેવાકાળની ગણતરી કરવા માટે જ ધ્યાનમાં લેવાની રહે છે. નોંધવું જરૂરી છે કે હાલના કેસમાં હકીકતમાં, ભલે તેની અગાઉની સેવા પેન્શનના નિર્ધારણ અને/અથવા પેન્શનની રકમના પરિમાણીકરણ માટે ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવે, તો પણ પેન્શનની રકમમાં ફેરફાર થવાની શક્યતા નથી. ઉપર નિરીક્ષિત મુજબ, મૂળ અરજદારને મુખ્યત્વે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર. મુજબના પેન્શનરી લાભો / જી.પી.એફ. યોજના મુખ્યત્વે એ આધારે નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા કે જ્યારે મૂળ અરજદાર મૂળ સામાવાળા નં. ૪ કોલેજ/સંસ્થામાં જોડાયા હતા, ત્યારે તેમણે પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપ્યો નહોતો, જ્યારે ઉપર નિરીક્ષણ અને નિર્ધારણ મુજબ મૂળ અરજદારને એવો વિકલ્પ આપવાની આવશ્યકતા જ નહોતી.

૯.૮ એલ.પી. જોશી વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં, જેનો નિર્ણય સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૨૨૪૧ /૨૦૦૫ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદારે જી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ મેળવવા અને અરજદારને પદ પર નવી નિમણૂક પામેલ વ્યક્તિ તરીકે ગણવા માટે અરજ કરી હતી, તે મામલામાં આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે અરજદારનું સી.પી.એફ. માંથી જી.પી.એફ. માં સ્થાનાંતરણ આપોઆપ થાય છે. તે કેસમાં અરજદાર પણ આર્ટ્સ એન્ડ

કોમર્સ કોલેજમાં વ્યાખ્યાતા હતા. તેમણે ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી દ્વારા મંજૂર થયેલી નવી નિમણૂક મળતાં ૦૨ જુલાઈ, ૧૯૯૧ના રોજ પોતાની નોકરીમાંથી રાજીનામું આપ્યું હતું. ત્યારબાદ તેમની આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજમાં ૨૬ એપ્રિલ, ૧૯૯૪ના હુકમથી પસંદગી કરવામાં આવી હતી, જેને ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનર દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. તેમનો કેસ એવો હતો કે તેઓ પેન્શન યોજનાના આવરણ હેઠળ આવતા હોવાથી, તેમની હકદારી સી.પી.એફ. માંથી જી.પી.એફ. માં સ્થાનાંતરિત કરવા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી. તેમને એવો લાભ નકારવામાં આવ્યો હતો. તેમણે જી.પી.એફ. માટે પોતાનું વિકલ્પ પ્રપત્ર મોકલ્યું હતું, છતાં તે એ આધાર પર નામંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું કે એવો વિકલ્પ ઉપયોગમાં લેવા માટેની સમયમર્યાદા પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી. તે સમયની સામાવાળા સત્તાધિકારીનું કહેવું એવું હતું કે ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ અમલમાં આવ્યા બાદ, કલમ ૩(૧) મુજબ, ૦૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા વર્તમાન કર્મચારી સભ્યોને ઉક્ત સરકારી ઠરાવ અમલમાં આવ્યાની તારીખથી એક વર્ષની અંદર વિકલ્પ આપવો આવશ્યક હતો. ઉક્ત મર્યાદા વધુ એક વર્ષ માટે, એટલે કે ૩૧ માર્ચ, ૧૯૮૬ સુધી લંબાવવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ૧૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૮ના સરકારી ઠરાવથી, એવો વિકલ્પ આપવા માટેની ઉક્ત સમયમર્યાદા ઉક્ત સરકારી ઠરાવની તારીખથી વધુ ત્રણ મહિનાના સમયગાળા માટે લંબાવવામાં આવી હતી. ફરી એકવાર ૧૭ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૧ના સરકારી ઠરાવથી આવી સમયમર્યાદા વધુ બે મહિનાના વધારાના સમયગાળા માટે લંબાવવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, જેમણે જી.પી.એફ.

યોજનામાં જોડાવા માટે વિકલ્પ આપ્યો નહોતો, તેઓને તે માટે હકદાર ગણવામાં આવ્યા નહોતા.

૯.૮.૧ ઉક્ત હુકમના વિરુદ્ધ, આંતરિક અદાલતી અપીલરૂપ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૪૭ ઓફ ૨૦૧૪ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે અંતે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા કરવામાં આવેલ હુકમની પુષ્ટિ કરીને નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત નિર્ણયનો સંબંધિત પરિચ્છેદ પુનઃરજૂ કરવો લાભદાયક રહેશે, જે નીચે મુજબ છે :

"૪. અમે કેસના તથ્યોનો અભ્યાસ કર્યો છે, અને તેથી, જવાબ તથા ખાસ કરીને પેપર બુકના પાના-૫૦નો અભ્યાસ કર્યા પછી, આ બાબત પૂરતી સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાવાળાએ પોતાનો વિકલ્પ પહેલેથી જ ઉપયોગમાં લીધો હતો. તેથી, શ્રી શર્માએ કરેલી આ રજૂઆત કે સામાવાળાએ વિકલ્પનો ઉપયોગ કર્યો ન હોવાથી તેને જી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ આપવામાં આવી શકે નહીં, તે અમે સ્વીકારી શકતા નથી. શ્રી શર્માની ઉપરોક્ત રજૂઆત આ આધાર પર પણ નામંજૂર થવા પાત્ર છે કે સામાવાળા અંબાજી આર્ટ્સ કોલેજ, અંબાજી ખાતે ૦૨.૦૭.૧૯૯૧ના રોજ, અર્થાત્ ૧૯૮૪ના જી.આર. બહાર પાડ્યા પછી, સેવામાં જોડાયો હતો. ઉપરોક્ત પાસું વધુમાં વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના પેરા-૧૧ અને ૧૨માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કરેલા અવલોકનો પરથી પણ સ્પષ્ટ થાય છે, જે નીચે પુનઃઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે :

“૧૧. પેન્શન યોજનાને લગતા સરકારના ઠરાવ મુજબ, માત્ર તે શિક્ષકોને જ પેન્શન યોજનાના આધિન રહેવા માટે વિકલ્પ આપવાનો આવશ્યક હતો, જેઓની ભરતી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં કરવામાં આવી હતી. અરજદારની અંબાજી સ્થિત અંબાજી આર્ટ્સ કોલેજમાં ૦૨.૦૭.૧૯૯૧થી થયેલી નિમણૂક તેની અગાઉની કોલેજમાંથી રાજીનામું આપ્યા પછીની હોવાથી, અરજદારને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી થયેલા તરીકે ગણવામાં આવી શકતો ન હતો. પેન્શન યોજનાના હેતુસર, અરજદારને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલા તરીકે ગણવાનું રહેશે અને તેથી તે પેન્શન યોજનાના આધિન રહેશે. ૧૨. અરજદારને જી.પી.એફ. યોજનામાં સમાવેશ કરવાની વિનંતી નકારી કાઢવા માટે સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવની જોગવાઈ નં. ૮ પર મૂકવામાં આવેલો આધાર, તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવના ખોટા વાંચન પર આધારિત છે. સામાવાળા નં. ૨એ તા. ૧૬.૦૩.૨૦૦૫ના પડકારાયેલ હુકમમાં જણાવ્યું છે કે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવની જોગવાઈ ૮ મુજબ, ૧૯૮૪ પહેલાં નિમણૂક પામેલા અને પ્રિન્સિપલ તરીકે નિમણૂક મળતા કોલેજ અથવા યુનિવર્સિટી બદલે તેવા શિક્ષકોને હાલની સંસ્થાના કર્મચારી તરીકે ગણવાના રહેશે અને તેમની નિવૃત્તિની વય ૬૦ વર્ષ રહેશે. આપું અર્થઘટન તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના ઠરાવની જોગવાઈ ૮નું ખોટું વાંચન છે. ઉક્ત ઠરાવની જોગવાઈ ૮ નીચે મુજબ છે:—યોજનામાં આવરી લેવાયેલા હાલના સ્ટાફ માટે સુપરએન્ડ્યુએશન નિવૃત્તિની વય ૬૦ વર્ષ રહેશે. ૧૯૮૪માં અથવા ત્યારથી ભરતી થનારા સ્ટાફ માટે સુપરએન્ડ્યુએશન નિવૃત્તિની વય ૫૮ વર્ષ રહેશે, જેના

માટે સંબંધિત અધિનિયમમાં સુધારો કરવા જરૂરી કાર્યવાહી કરવા યુનિવર્સિટીઓને વિનંતી કરવામાં આવવી જોઈએ.

૫. અભિલેખ પરથી એ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે કર્મચારીઓની બે જુદી શ્રેણીઓ માટે નિવૃત્તિની બે જુદી ઉંમરો છે. કારણ કે સામાવાળાએ વર્ષ ૧૯૯૧ માં ખાનગી કોલેજની પોતાની અગાઉની સેવામાંથી રાજીનામું આપ્યું હતું, તેથી તે નવા પ્રવેશકર્તા બન્યા હતા, અને તેથી વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે યોગ્ય રીતે એવો નિષ્કર્ષ કર્યો કે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ નો જીઆર તેના પર લાગુ પડશે નહીં. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે તેમના સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી સમગ્ર સામગ્રીનો વિચાર કર્યો છે અને અપીલકર્તા નં. ૨ ના હુકમને રદ કરીને પડકારવામાં આવેલ ચુકાદો અને હુકમ આપ્યો છે, અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે લીધેલા દૃષ્ટિકોણથી ભિન્ન આ બાબતે કોઈ અન્ય દૃષ્ટિકોણ અપનાવી શકાય એવું માનવા માટે અમે અમારી જાતને પ્રેરિત કરી શકતા નથી.

૬. જ્યાં સુધી શ્રી શર્માએ કેન્દ્રિય વિદ્યાલય સંગઠન વિ. જસપાલ કૌર, ૨૦૦૭ (૦) જીએલએચઈએલ-એસસી ૩૯૪૨૭ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર મૂકેલા આધારનો પ્રશ્ન છે, તે હાલ હાથેના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતો નથી, કારણ કે જણાવેલ કેસમાં કર્મચારિણીએ સ્પષ્ટપણે પોતાનો વિકલ્પ વાપરી, સીપીએફ યોજના ચાલુ રાખવાની પોતાની સંમતિ દર્શાવી હતી, અને તેથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું હતું કે એકવાર સીપીએફ યોજનાના લાભો મેળવવા માટે વિકલ્પ વાપરી લીધા પછી, કર્મચારીને પછીના

તબક્કે પોતાનો વિકલ્પ બદલીને જીપીએફ યોજનાના લાભોનો દાવો કરવાની પરવાનગી આપી શકાતી નથી.

૭. શ્રી શર્માએ જે RAJASTHAN STATE ROAD TRANSPORT CORPORATION વિ. PRESIDENT, RAJASTHAN ROADWAYS UNION, ૨૦૧૨(૦)GLHEL-SC ૫૨૧૧૦ ના કેસના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો છે, તેની બાબતમાં કહેવાનું કે તે કેસમાં સેવા દરમિયાન મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીએ GPF યોજનાના લાભ મેળવવા માટેનો વિકલ્પ ઉપયોગમાં લીધો નહોતો, છતાં તે અંગેની જાહેરનામું તમામ વિભાગોને આપવામાં આવેલ, અને તેથી સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો નિર્ધાર કર્યો હતો કે CPF યોજનામાંથી લાભ પ્રાપ્ત કરનાર અવસાન પામેલા કર્મચારીના પરિવારજનોને GPF યોજનાના લાભો આપી શકાય નહીં, જ્યારે હાલના સામાવાળાના મામલે તેવી સ્થિતિ નથી. તેથી, આ નિર્ણય પણ કોઈપણ રીતે અપીલકર્તાના કેસને મદદરૂપ થવાનો નથી.

૮. છતાં, સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી શેઠ દ્વારા અવલંબિત સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૯૬૪૧ ઓફ ૨૦૦૭ માં આપવામાં આવેલ એસએસ પટેલ વિ. ડિરેક્ટર ઓફ પેન્શન એન્ડ પ્રોવિડન્ટ ફંડ એન્ડ ઓર્સ. ના કેસમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો નિર્ણય વર્તમાન સામાવાળાના કેસને સીધો લાગુ પડે છે. તે કેસમાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું હતું કે, અરજદાર ૧૯૮૪ ના જી.આર. ની જારી થયા બાદ, પેન્શન યોજના દ્વારા શાસિત સંસ્થામાં સેવામાં જોડાયો હોવાથી, તે પેન્શન યોજનાના લાભો મેળવવા હકદાર હતો.

૯. પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને સંક્ષિપ્ત રીતે નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૦. કારણ કે મુખ્ય બાબત ફગાવી દેવામાં આવી છે, તેથી સિવિલ એપિલિકેશન જીવંત રહેતી નથી અને તે પણ અનુરૂપ રીતે નિકાલ કરવામાં આવી ગયાશે.”

૯.૯ ઉમા વી. ચૂડાસમા વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં, જે વિશેષ દિવાણી અરજી નં.૧૧૪૭૩ ઓફ ૨૦૧૩ના રૂપે વિચારણા માટે આવ્યો હતો, આ અદાલતની ખંડપીઠે વિશેષ દિવાણી અરજીમાં પસાર કરાયેલા હુકમને પડકારતી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૦૧૯ ઓફ ૨૦૧૫નો નિર્ણય કરતાં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

“[પ.૦] સંબંધિત પક્ષકારોની તરફેથી હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલની વિસ્તૃતપણે દલીલો સાંભળી.

પ્રારંભે આ નોંધવું આવશ્યક છે કે હાલની અપીલકર્તા, જે મૂળ અરજદાર છે, તેમણે એમ.એસ. યુનિવર્સિટી, વડોદરા ખાતે વ્યાખ્યાતા તરીકે ૨૪.૧૦.૧૯૮૦થી તેમને ૦૫.૦૨.૧૯૮૬ના હુકમ દ્વારા રીડર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા ત્યાં સુધી સેવા બજાવી હતી. આ બાબત પણ વિવાદાસ્પદ નથી કે ત્યારબાદ તેઓ પ્રોફેસરની પદ માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા અને ૨૫.૦૯.૧૯૮૬ના હુકમથી પ્રોફેસર પદ પર નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે ૧૪.૦૬.૨૦૧૨ના રોજ નિવૃત્ત થયા ત્યાં સુધી પ્રોફેસર તરીકે ઉક્ત પદ

પર સેવા બજાવી હતી. આ રીતે, તેમની રીડર અને પ્રોફેસર તરીકેની નિયુક્તિ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ પછીની હતી.

[૫.૧] આ અદાલતની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા ભૂપેન્દ્ર વલ્લભદાસ ચૂડાસમા અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૯૮૧/૨૦૧૫ માં, સમાન પ્રશ્ન વિચારણા માટે આવ્યો હતો અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. નો વિચાર કર્યા પછી તથા ઉક્ત ઠરાવનું અર્થઘટન કરતાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે રાજ્યમાં શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની યુનિવર્સિટીના કોઈપણ સ્ટાફ અને/અથવા કર્મચારી તેમજ સંલગ્ન અને અનુદાનિત બિન-સરકારી આર્ટ્સ, સાયન્સ અને કોમર્સ કોલેજોમાં તા. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી નિયુક્ત/ભરતી થયેલ વ્યક્તિઓ પર તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ નો જી.આર. આપમેળે લાગુ પડશે અને તેઓ આપમેળે પેન્શન યોજનાના હકદાર રહેશે તથા તેમને કોઈ વિકલ્પ આપવાની આવશ્યકતા રહેશે નહીં. પરિરચેદ ૭ માં વિભાગીય પીઠે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ઠરાવ્યું છે:

[૭.૦] ઉપરોક્તને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું કહી શકાય નહીં કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અપીલકર્તાઓને મૂળ અરજદારની અગાઉની સેવા, એટલે કે ૨૭.૦૬.૧૯૬૮ થી ૧૭.૧૧.૧૯૬૯ અને ૧૫.૦૬.૧૯૭૦ થી ૩૦.૦૬.૧૯૭૫ દરમિયાનની સેવા, પેન્શન માટેની લાયકાતપ્રાપ્ત સેવાની અવધિની ગણતરી કરવા માટે ધ્યાનમાં લેવા અંગે દિશા આપતાં કોઈ ભૂલ કરી છે. તેમ છતાં, ઉપર મુજબ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત અગાઉની સેવા ગણતરીમાં

લેવાની/વિચારમાં લેવાની અને/અથવા ધ્યાનમાં લેવાની જરૂરિયાત માત્ર લાયકાતપ્રાપ્ત સેવાની અવધિની ગણતરી કરવા પૂરતી જ છે અને પેન્શનની ગણતરી અને/અથવા પેન્શનની રકમના નિર્ધારણ માટે નથી, કારણ કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં જી.પી.એફ. યોજના / પેન્શન યોજના બિલકુલ લાગુ પડતી નહોતી અને તે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ થી અમલમાં મૂકવામાં આવી હતી અને તેથી ભૂતકાળની સેવા / અગાઉની સેવા માત્ર ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની કલમ ૬ મુજબ પેન્શન માટેની લાયકાતપ્રાપ્ત સેવાની અવધિની ગણતરી માટે જ ધ્યાનમાં લેવાની જરૂરી છે. નોંધવું જરૂરી છે કે હાલના કેસમાં, એવી સ્થિતિમાં પણ કે તેની અગાઉની સેવા પેન્શનના નિર્ધારણ અને/અથવા પેન્શનની રકમના પરિમાણીકરણ માટે ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવે, પેન્શનની રકમમાં ફેરફાર થવાની સંભાવના નથી. ઉપર મુજબ નિરીક્ષણ કરાયું છે તેમ, મૂળ અરજદારને મુખ્યત્વે ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર. મુજબ પેન્શનરી લાભો / જી.પી.એફ. યોજના નકારવામાં આવી હતી, તે મુખ્યત્વે એ આધાર પર કે જ્યારે મૂળ અરજદાર મૂળ સામાવાળા નં. ૪ કોલેજ/સંસ્થામાં જોડાયા ત્યારે તેમણે પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ પસંદ કર્યો ન હતો, જ્યારે ઉપર મુજબ નિરીક્ષણ અને ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે કે મૂળ અરજદારને એવો વિકલ્પ પસંદ કરવાની આવશ્યકતા જ નહોતી.

[પ.૨] આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા ભૂપેન્દ્ર વલ્લભદાસ ચૂડાસમા અને અન્ય વિ. (સુપ્રા) ના કેસમાં આપવામાં આવેલ નિર્ણય હાલના કેસમાં યથાવત્

લાગુ પડે છે. આ પરિસ્થિતિઓમાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આદેશિત હુકમ ટકી શકતો નથી અને તે રદ કરવામાં આવે તે યોગ્ય છે, અને એવું ઠરાવવામાં આવે કે અરજદારને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. મુજબ જી.પી.એફ. યોજના હેઠળ પેન્શન મેળવવાનો હક રહેશે અને તા. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પૂર્વેની તેની અગાઉની સેવા, જો કોઈ હોય, તો માત્ર પેન્શનપાત્ર સેવા ગણતરીના હેતુસર ગણવામાં આવશે; તેમ છતાં, અરજદારને જી.પી.એફ. યોજના હેઠળ કોઈપણ લાભ આપવામાં આવે તે પહેલાં, અરજદારે તેની સેવાના દરમિયાન પ્રાપ્ત થયેલ સી.પી.એફ. ની સંપૂર્ણ રકમ, જો કોઈ પ્રાપ્ત થઈ હોય, જમા કરાવવાની રહેશે અને તે બાદ જ તેને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર. મુજબ જી.પી.એફ. યોજનાનો લાભ મેળવવાનો હક રહેશે.”

૯.૧૦ રાજ્યએ ઉક્ત હુકમ સામે વર્ષ ૨૦૧૬ની એસએલપી(સી) નં. ૩૮૩૧-૩૮૩૨ પસંદ કરી હતી, જે તારીખ ૦૯.૦૩.૨૦૧૬ ના હુકમ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. નિર્ણયો ની આ પૂર્વવર્તી શ્રેણીમાંથી, બનુબેન ધક્કણ (ઉપરોક્ત) ના મામલાને બાદ કરતાં, જેમાં વર્ષ ૨૦૧૬ની એસએલપી(સી) નં. ૯૦૧૮ દાખલ કરવામાં આવી હતી, તારીખ ૦૨.૦૯.૨૦૧૬ ના હુકમ દ્વારા, સર્વોચ્ચ અદાલત સ્થિતિ આપી શકે તે પહેલાં જ, વિભાગીય ખંડપીઠનો હુકમ અમલમાં મુકવામાં આવ્યો હતો.

૧૦. તેથી, રાજ્ય એવું દલીલ કરશે કે જ્યારે બાનુબેન ઢક્કણ (ઉપરોક્ત) અને ભૂપેન્દ્ર વલ્લભદાસ ચૂડાસમા (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં એસ.એલ.પી.ઓમાં

મુદ્દો સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ વ્યાપકપણે વિચારાધીન છે, ત્યારે તે મુદ્દો સામાવાળા – મૂળ અરજદારોના પક્ષે નિશ્ચિતપણે નિરાકૃત થયો હોવાનું માનવું શક્ય નથી. અમને અગાઉ ઉલ્લેખિત બે કેસોને બાદ કરતાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશો દ્વારા આપેલા નિર્ણયો તેમજ તેમને વિભાગીય ખંડપીઠ અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા મંજૂર કરાયેલા નિર્ણયોની શ્રેણીથી ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ અપનાવવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી.

૧૧. ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત કેસકાયદાઓની તુલનામાં તથ્યોમાંથી જે સ્પષ્ટ થાય છે તે નીચે મુજબ છે:

(એ) જ્યાં સુધી આ અદાલતનો સંબંધ છે ત્યાં સુધીનો મુદ્દો ઉપરોક્ત સંદર્ભિત અનેક ચુકાદાઓ દ્વારા નિષ્કર્ષિત થઈ ચૂક્યો છે. પ્રારંભમાં, આ અદાલત તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલતના અનેક ચુકાદાઓ દ્વારા પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે કે પેન્શન કોઈ અનુગ્રહરશિ નથી. દેવકીનંદન પ્રસાદ વિ. બિહાર રાજ્ય કેસમાં આપવામાં આવેલ અને નીચે અહેવાલિત ચુકાદામાં

(૧૯૭૧) ૨ એસીસી ૩૩૦, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૨૯. સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલની દલીલ સ્વીકારવા માટે અમે ઝુકાવ ધરાવતા નથી. પેન્શન નિયમોમાં રહેલી સંબંધિત જોગવાઈઓના સંદર્ભથી અમે અગાઉ જ દર્શાવ્યું છે કે પેન્શનની મંજૂરી તે માટે સત્તાવાળાઓ દ્વારા તે બાબતનો કોઈ હુકમ કરવામાં આવે છે કે નહીં તેના પર નિર્ભર નથી. એવું

હોઈ શકે કે સેવા અવધિ અને અન્ય અનુસંગિક બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને રકમનું પરિમાણીકરણ કરવા માટે તે બાબતનો હુકમ સત્તાવાળાઓએ કરવો જરૂરી બને, પરંતુ પેન્શન મેળવવાનો અધિકાર કોઈ અધિકારીને ઉક્ત હુકમને કારણે પ્રાપ્ત થતો નથી, પરંતુ નિયમોના બળે પ્રાપ્ત થાય છે. અમે અગાઉ જ નિર્દેશ કર્યો છે કે આ નિયમો તેમાં દર્શાવેલ પરિસ્થિતિઓમાં અરજદાર જેવા વ્યક્તિઓના પેન્શન મેળવવાના અધિકારને સ્પષ્ટપણે માન્યતા આપે છે.

૩૦. જાહેર સેવકને મંજૂર કરવામાં આવેલ પેન્શન, અધિકારપત્ર ૩૧(૧)ને આકર્ષે તેવી સંપત્તિ છે કે કેમ, તે પ્રશ્ન પંજાબ વડી અદાલત સમક્ષ ભગવંત સિંહ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા મામલામાં વિચારણા માટે આવ્યો હતો. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે એવો અધિકાર "સંપત્તિ" બને છે અને તેમાં કોઈપણ હસ્તક્ષેપ થાય તો તે સંવિધાનના અધિકારપત્ર ૩૧(૧)નો ભંગ ગણાશે. આગળ એમ પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે રાજ્ય, કાર્યપાલક હુકમ દ્વારા, જાહેર સેવકના પેન્શન મેળવવાના અધિકારને મર્યાદિત કરી શકતું નથી કે તેને સર્વથા રદ પણ કરી શકતું નથી. આ નિર્ણય વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપ્યો હતો. આ નિર્ણય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયાએ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરી હતી. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ભગવંત સિંહ મામલામાં લેટર્સ પેટન્ટ ખંડપીઠે આપેલા પોતાના નિર્ણયમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના નિર્ણયને મંજૂરી આપી હતી. લેટર્સ પેટન્ટ ખંડપીઠે ઠરાવ્યું હતું કે જાહેર સેવકને નિવૃત્તિ સમયે અપાતું પેન્શન સંવિધાનના અધિકારપત્ર ૩૧(૧)ના અર્થમાં "સંપત્તિ" છે અને કાયદાની સત્તા

સિવાય તેને તેમાંથી વંચિત કરી શકાતો નથી, અને માત્ર તેના ઇનકાર કે રદ થવાને કારણે પેન્શનનું સંપત્તિ તરીકેનું સ્વરૂપ સમાપ્ત થતું નથી. આગળ એમ પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે "સંપત્તિ" તરીકે પેન્શનનું સ્વરૂપ કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિ અથવા સત્તાધિકારીની મનમાની ઇચ્છા મુજબ એવી રીતે બદલાઈ જવું સંભવ નથી.

૩૧. આ મામલો ફરીથી કે. આર. એરી વિ. ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ માં પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતની પૂર્ણ પીઠ સમક્ષ આવ્યો. વડી અદાલતને એક અધિકારીને પેન્શન મેળવવાના અધિકારનું સ્વરૂપ વિચારવું પડ્યું હતું. બહુમતીએ ઉપર ઉલ્લેખિત તેવી જ વડી અદાલતના અગાઉના બે નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને અનુમોદનપૂર્વક ઉદ્ઘૂત કર્યા અને ઠરાવ્યું કે પેન્શનને સરકારની મનગમતી ઇચ્છા અને પ્રસન્નતા પર ચૂકવવાની કોઈ અનુદાનરૂપ રકમ તરીકે ગણવી નહીં અને તેમાંની રકમ સહિતનો અતિનિવૃત્તિ પેન્શનનો અધિકાર સરકારી કર્મચારીમાં નિવિષ્ટ થતો મૂલ્યવાન અધિકાર છે. બહુમતીએ વધુમાં એવો ઠરાવ કર્યો કે ભલે અગાઉના પ્રસંગે અધિકારીને તેની બેદરકારી અથવા દુરાચરણ બદલ દંડ લાદવા વિરુદ્ધ કારણ દર્શાવવાની તક પહેલેથી જ આપવામાં આવી હોય અને તેને દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો હોય, તેમ છતાં, જ્યારે તેની સામે પહેલેથી સાબિત થયેલા દુરાચરણના આધારે અધિકારીને ચૂકવાપાત્ર પેન્શનની રકમમાં કપાત લાદવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે, ત્યારે તે સંબંધે વધુ એક કારણ દર્શાવવાની તક અધિકારીને આપવી જ જોઈએ. વધુ તક આપવાની

બાબતે આ અભિપ્રાય વિદ્વાન ન્યાયાધીશોએ સંબંધિત પંજાબ સિવિલ સર્વિસ નિયમોના આધારે વ્યક્ત કર્યો હતો. પરંતુ વિમતિસભર ચુકાદામાં વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ બહુમતિના આ મત સાથે સહમત થવા તૈયાર નહોતા કે આવી પરિસ્થિતિઓમાં રાજ્ય દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર પેન્શનની રકમમાં ઘટાડો કરવામાં આવે ત્યારે અધિકારીને વધુ એક તક આપવી જોઈએ. હાલના અમારી સમક્ષના કેસમાં, (૧) એ. ટી. આર. ૧૯૬૨ પંજાબ ૫૦૩. (૨) આઈ. એલ. આર. ૧૯૬૫ પંજાબ ૧. (૩) આઈ. એલ. આર. ૧૯૬૭ પંજાબ એન્ડ હરિયાણા ૨૭૮ ૬૫૨ મુજબ, અગાઉથી લેવાયેલી શિસ્તાત્મક કાર્યવાહી ના આધારે પેન્શનમાં ઘટાડો કરવા અથવા પેન્શન નકારવા રૂપે કાર્યવાહી કરતા પહેલાં અધિકારીને વધુ એક કારણ દર્શાવો નોટિસ આપવી જોઈએ કે નહીં, તે પ્રશ્નનો વિચાર કરવો અમારા માટે આવશ્યક નથી. તે પ્રશ્ન અમારા સમક્ષ વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો નથી. તેમજ અધિકારીની નિવૃત્તિ પછી પ્રથમ વખત પેન્શન ઘટાડવા અથવા રોકી રાખવા પહેલાં સત્તાધિકારીઓએ, જો કોઈ હોય તો, કઈ પ્રક્રિયા અપનાવવી, તે વધુ પ્રશ્ન સાથે પણ અમને કોઈ લેવાદેવા નથી. તેથી ઉપરોક્ત પંજાબ વડી અદાલતના નિર્ણયમાં આ પાસા અંગે બહુમતી અને અલ્પમતી ન્યાયાધીશોએ વ્યક્ત કરેલા મતો વિશે અમે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરતા નથી. પરંતુ, જ્યારે બહુમતીએ તેના અગાઉના નિર્ણયને અનુમોદિત કરતાં કહ્યું છે કે પેન્શન સરકારની મનગમતી ઈચ્છા અને પ્રસન્નતા પર ચૂકવવાનો કોઈ અનુદાન નથી અને બીજી બાજુ પેન્શનનો અધિકાર સરકારી કર્મચારીમાં નિવિષ્ટ થતો એક મૂલ્યવાન અધિકાર છે, ત્યારે અમે બહુમતિના આ મત સાથે સહમત છીએ.

૩૨. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિ. રાણોજીરાવ શિંદે અને અન્ય એક મામલે, આ અદાલતે આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાનો હતો કે શું "નગદ અનુદાન" બંધારણના અનુચ્છેદો ૧૯(૧) (એફ) અને ૩૧(૧) માં આવેલા તે અભિવ્યક્તિના અર્થમાં "મિલકત" છે કે નહીં. આ અદાલતે ઠરાવ્યું કે તે મિલકત છે, અને નોંધ્યું હતું કે "નાણાંની રકમ મેળવવાનો હક મિલકત છે તે સ્પષ્ટ છે".

૩૩. ઉપરોક્ત નિર્ણયોને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેતાં, અમારો એવો મત છે કે પેન્શન પ્રાપ્ત કરવાનો અરજદારનો અધિકાર કલમ ૩૧ (૧) હેઠળ મિલકત છે અને માત્ર કાર્યપાલક હુકમ દ્વારા રાજ્યને તે અટકાવવાની કોઈ સત્તા નહોતી. તેવી જ રીતે, ઉક્ત દાવો પણ કલમ ૧૯(૧)(એફ) હેઠળ મિલકત છે અને તે કલમ ૧૯ની ઉપકલમ (૫) દ્વારા સુરક્ષિત થતો નથી. તેથી, તે પરથી અનુસરતું થાય છે કે અરજદારને પેન્શન મેળવવાનો અધિકાર નકારતો તા. ૧૨ જૂન, ૧૯૬૮નો હુકમ, બંધારણની કલમો ૧૯(૧)(એફ) અને ૩૧(૧) હેઠળના અરજદારના મૂળભૂત અધિકારને અસર કરે છે, અને તેથી કલમ ૩૨ હેઠળની રિટ અરજી ચલાવી શકાય તેવી છે. શક્ય છે કે પેન્શન અધિનિયમ (અધિનિયમ ૨૩ સન ૧૯૭૧) હેઠળ તેમાં ઉલ્લેખિત બાબતો સંબંધિત કોઈ પણ દાવો સ્વીકારવામાં નાગરિક અદાલત માટે પ્રતિબંધ હોય. પરંતુ તે કાયદા મુજબ પેન્શનની ચુકવણી માટેના અરજદારના દાવાનો યોગ્ય વિચાર કરવા રાજ્ય સામે પરમાદેશની રિટ જારી કરવામાં અડચણરૂપ બનતું નથી."

(બી) રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો આ આક્ષેપ કે હવે સામાવાળાઓનો કેસ વિલંબને કારણે અવરોધિત થાય છે, તે નામંજૂર કરવાનું પાત્ર છે. શ્રી એસ.એન. શેલત, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ, દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ ડી.આર.આર. શાસ્ત્રી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવામાં વિલંબ થયો હતો. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે યોગ્ય રીતે ઠરાવેલ કાનૂની સિદ્ધાંત એવો છે કે જો તેઓને પેન્શન યોજના માટે વિકલ્પ આપવા કહેવામાં આવ્યા હોત અને તેની જાણ કરવામાં આવી હોત, તો તેઓએ તે કર્યું હોત. કેસની હકીકતોમાં થયેલો વિલંબ ઘાતક ગણાશે નહીં અને સામાવાળાઓને પોતાનો વિકલ્પ અમલમાં મૂકવાનો લાભ પ્રાપ્ત કરવાનો હક રહેશે. ખાસ કરીને ત્યારે, જ્યારે ઉપર પુનઃઉતારેલ સમિતિની કાર્યવાહીમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સમિતિએ પ્રોફેસરોને પોતાના વિકલ્પોનો ઉપયોગ કરવા માટે વધુ એક તક આપવામાં આવે તેવી ભલામણ કરી હતી. આ પણ સ્પષ્ટ થાય છે કે સમાન પરિસ્થિતિ ધરાવતા અરજદારોમાં હાલના કેટલાક સામાવાળાઓ સહિતે, વર્ષ ૨૦૦૭ માં જ વિશેષ દિવાળી અરજી નં. ૮૩૮૩ ઓફ ૨૦૦૭ તથા સમૂહ બાબતો દાખલ કરીને આ અદાલતનો આશરો લીધો હતો. આ અદાલતે અરજીઓમાં સંક્ષિપ્ત હકીકતો નોંધ્યા બાદ અને સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ પર વિચાર કરીને તથા તે બાબતની દલીલો નોંધ્યા બાદ કે ત્યાંના અરજદારોને આપવામાં આવનાર વિકલ્પોની જાણ નહોતી, વ્યવહારિક રીતે હકારાત્મક દિશાનિર્દેશો આપ્યા હતા, જે નીચે મુજબ છે, અને તેથી સ્પષ્ટ છે કે વિલંબના આધાર પર રાજ્યના આક્ષેપો ટકી શકતા નથી.

“૧૫. મેં શ્રી દેસાઈ, વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે. મેં અરજદારો દ્વારા પેન્શન સંબંધિત લાભોના દાવા અંગેના હકીકતી પાસાનું પણ વિચારણ કર્યું છે.

૧૬. સામાવાળાઓ ? રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રી સુનીત શાહ, સાથે વિદ્વાન એ.જી.પી.ઓએ રજૂ કર્યું કે ઉપર ઉલ્લેખિત સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલ અવલોકનોના પ્રકાશમાં રાજ્ય સરકાર અરજદારોના કેસ પર પુનર્વિચાર કરશે અને યોગ્ય વાજબી સમયમર્યાદામાં અનુરૂપ આદેશો પણ પસાર કરશે.

૧૭. અરજીઓના આ સમૂહમાં, પેન્શનના દાવા અંગે પક્ષકારો વચ્ચેના મુદ્દાના ગુણદોષનું નિર્ધારણ કર્યા વિના આ અદાલત આદેશો પસાર કરે છે. તેનું કારણ એ છે કે કાયદા મુજબ શક્ય તેટલી વહેલી તકે આવા પ્રશ્નની તપાસ કરવાનું ભારણ રાજ્ય સરકાર ઉપર છે. પ્રશ્ન એ છે કે રાજ્ય સરકાર અરજદારોના હિતમાં પેન્શનનો લાભ આપતી નથી અને તેઓ સી.પી.એફ. યોજનાના સભ્ય તરીકે યથાવત્ રહ્યા છે, તેમ છતાં અંતે તેમની અરજીઓ માત્ર આ જ આધારે નકારી કાઢવામાં આવી છે કે ભારે આર્થિક બાધ્યતાઓનું ભારણ કોણ ઉપાડશે. તેથી, એ.પી.એસ.આર્.ટી.સી. અને અન્ય વિ. જી. શ્રીનિવાસ રેક્રી અને અન્ય, જે ૨૦૦૬ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૧૧૦૮ માં અહેવાલિત છે, તેમજ એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઈન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિ. ઓલ ઈન્ડિયા આઈ.ટી.ડી.સી. એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન અને અન્ય, જે ૨૦૦૬(૨) જી.સી.ડી. ૧૪૩૦

(એસ.સી.) માં અહેવાલિત છે, એવા સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણયના પ્રકાશમાં, આ અદાલતને સામાવાળા રાજ્ય સરકારને ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિના આધારે અરજદારોના કેસનો પુનર્વિચાર કરવા અને યોગ્ય સમયમર્યાદામાં આ મુદ્દાની તપાસ કરવા દિશાનિર્દેશ આપવાની સત્તા છે. અરજદારોને પેન્શનરી લાભ ન આપવાના આવા કેસોમાં વિચારણા કરવી રાજ્ય સરકારની કાનૂની ફરજ છે.

૧૮. ઉપરોક્ત તથ્યો, જેમ આ અદાલતે અવલોકન કર્યા છે, તેના પ્રકાશમાં અરજદારોને, જો તેઓ તેવી ઈચ્છા ધરાવતા હોય, તો ભારત સંઘ અને અન્ય વિ. એસ.એલ. વર્મા અને અન્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો ૨૦૦૭ (૧૧૨) એફ.એલ.આર. ૬૯૭ માં અહેવાલિત ઉપરોક્ત નિર્ણયની નકલ સાથે, શક્ય તેટલી વહેલી તકે સામાવાળાઓ સમક્ષ વિગતવાર રજૂઆત કરવાની છૂટ રહેશે.

૧૯. જ્યારે અને જેમ, સામાવાળા ? રાજ્ય સરકારને અરજદારો તરફથી ઉપરોક્ત સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય સાથે કોઈ રજૂઆત પ્રાપ્ત થાય, ત્યારે સામાવાળા ? રાજ્ય સરકારને આ મુજબ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે, એસોસિએશન દ્વારા અગાઉ કરવામાં આવેલી રજૂઆત તથા તાજેતરની રજૂઆતનું પરીક્ષણ કરતાં, યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા એન્ડ અધર્સ વિ. એસ.એલ. વર્મા એન્ડ અધર્સ, અહેવાલિત ૨૦૦૭ (૧૧૨) એફ.એલ.આર. ૬૯૭ ના મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલી નોંધોના પ્રકાશમાં, મામલાનો પુનર્વિચાર કરી, ઉક્ત હુકમની નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ચાર મહિનાની અવધિમાં કાયદા

અનુસાર યોગ્ય કારણદર્શક હુકમ પસાર કરે અને તેની જાણ દરેક અરજદારને તાત્કાલિક કરે.

૨૦. રાજ્ય સરકારને પણ એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તે આ બાબતનો સહાનુભૂતિપૂર્ણ અભિગમથી પુનર્વિચાર કરે અને તે સંબંધિત કર્મચારીઓ, જેઓ સેવામાંથી નિવૃત્ત થઈ રહ્યા છે અને અન્ય સમાન પરિસ્થિતિમાં આવેલા કર્મચારીઓને પેન્શનરી લાભો મળતા હોવા છતાં તેઓ તે મેળવવામાં સક્ષમ નથી, તેમના લાગણીસભર પ્રશ્નનો વિચાર કરે.

૨૧. ઉપરોક્ત અવલોકન અને નિર્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને, ખર્ચા બાબતે કોઈ હુકમ વિના, પ્રત્યેક અરજીમાં ઉપરોક્ત હદ સુધી નિયમને પૂર્ણ કરવામાં આવે છે.”

(સી) તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવની કલમો ૩, ૪ અને ૬નું વાચન દર્શાવે છે કે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પૂર્વે ભરતી કરાયેલા વર્તમાન કર્મચારીવર્ગના સભ્યો અને ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ પરંતુ ઠરાવ બહાર પાડવાની તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓએ જ પોતાનો વિકલ્પ આપવાનો રહેશે. ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી કરાયેલા કર્મચારીઓ ઉપર ૧૯૮૪ની પેન્શન યોજના આપોઆપ લાગુ પડશે.

ડી.એસ. નકારા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા ના પ્રકરણમાં, જે (૧૯૮૩) ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૫ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે

પેન્શનધારક નિવૃત્ત કર્મચારીઓને એક સમરૂપ વર્ગ તરીકે ગણવા જોઈએ અને તેમના વચ્ચે કરવામાં આવતું કોઈપણ વધુ વર્ગીકરણ ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ નો ભંગ કરનાર હશે. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, જ્યારે કોઈ નિશ્ચિત તારીખ અથવા પાત્રતાના માપદંડનો પસંદગીપૂર્વક વિધાનાત્મક અથવા કાર્યપાલક પગલાંના સંદર્ભમાં સ્વીકાર કરવામાં આવે અને જેના કારણે અન્યથા સમરૂપ વર્ગને વિભાજિત કરવાની હાનિકારક વૃત્તિ ઊભી થાય અને વિધાનાત્મક/કાર્યપાલક સ્તરના લાભાર્થીઓની પસંદગી પસંદગીયુક્ત બની જાય, ત્યારે તારીખની પસંદગી અથવા પાત્રતાના માપદંડ દ્વારા કરવામાં આવેલું એવું વિભાજન અથવા વર્ગીકરણ હાંસલ કરવા માંગવામાં આવેલા હેતુઓ સાથે કોઈક સંબંધ ધરાવતું હોવું જોઈએ. અને પ્રથમ કસોટી તરીકે કે એવું વિભાજન કોઈ તર્કસંગત સિદ્ધાંતને અનુસંધાનમાં હોવું જોઈએ, તે સિવાય પણ જો તારીખની પસંદગી અથવા વર્ગીકરણ હાંસલ કરવા માંગવામાં આવેલા હેતુઓથી સંપૂર્ણપણે અસંબંધિત હોય, તો તેને આ દેખાવટી દલીલ પર ચથાવત્ રાખી શકાય નહીં કે તે તો વિધાનમંડળની પસંદગી હતી. વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, ડી.એસ. નકારા (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણ અનુસાર, સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓ બધા સંસ્થામાં કાર્યરત રહેલા હોવાથી એક સમરૂપ વર્ગ રચે છે અને તેથી માત્ર કટ-ઓફ તારીખના આધારે ‘રાજ્ય’ દ્વારા ભેદભાવ કરવો ન્યાયસંગત નથી.

(ડી) સામાવાળાઓની સેવા-વિગતો પરથી જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે તેમની સેવાના બે અવધિઓ હતા. પ્રથમ અવધિ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાંની હતી અને બીજી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછીની હતી. પ્રથમ અવધિ અંગે માત્ર એક જ યોજના, એટલે કે સીપીએફ, અમલમાં હતી; તેથી વિકલ્પ વાપરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઉદ્ભવતો નહોતો. બીજી અવધિમાં, જ્યારે તેઓ જોડાયા ત્યારે પણ વિકલ્પ વાપરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો, કારણ કે પેન્શન યોજના ફરજિયાત હતી. ઠરાવની કલમ ૪ ના શબ્દોમાં કહીએ તો તેઓ પેન્શન યોજનાથી “આપોઆપ” શાસિત થતા હતા અને તેથી પેન્શનનો દાવો કરવાની તેમની હકદારીથી તેમને વંચિત કરે એવી તેમની કોઈ ભૂલ, નિષ્ક્રિયતા અથવા ઉપેક્ષા નહોતી. વિકલ્પ-ફોર્મ ભરી ન શકવાની અસમર્થતા અથવા મોડેથી ફેરબદલ કરવા વિનંતી ન કરવી તે તેમની વિરુદ્ધ ગણાવી શકાતી નથી.

(ઈ) એસ.એસ. પટેલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં જેમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે અને જેને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પણ સમર્થન પ્રાપ્ત થયું છે કે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના સરકારી ઠરાવની બે કલમો એટલે કે અનુક્રમે કલમ ૪ અને ૬ ને એકબીજાથી અલગ પાડી વાંચી શકાય નહીં, તે બાબત સ્પષ્ટ કરવા માટે આ અદાલતના અવલોકનોનું પુનરાવર્તન કરવું અનુચિત ગણાશે નહીં.

“૧૬. સાથે સાથે, તારીખ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવના જારીકરણ પહેલાં, જેને ૧.૪.૧૯૮૨થી પૂર્વલક્ષી અસર સાથે અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો, કર્મચારીને પેન્શન પસંદ કરવી કે અન્ય કોઈ યોજના પસંદ કરવી તે અંગે

કોઈપણ પ્રકારની તક જ નહોતી અને એવો કર્મચારી પ્રવર્તમાન સી.પી.એફ. પદ્ધતિ દ્વારા શાસિત થતો હતો. જ્યારે તારીખ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪નો સરકારી ઠરાવ જારી થયો, ત્યારે અરજદાર સુરત સ્થિત એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં વ્યાખ્યાતા તરીકે સેવા બજાવતો હતો, જે પ્રાદેશિક એન્જિનિયરિંગ કોલેજ હતી અને બાદમાં તેનું નામકરણ નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી તરીકે કરવામાં આવ્યું; ઉક્ત સરકારી ઠરાવ ભારત સરકારના અધિનસ્ત એન્જિનિયરિંગ કોલેજને લાગુ પડતો ન હતો. નોંધ પરથી જે જણાય છે તે મુજબ, અરજદારે ૧૯૭૮માં ઉપયોગમાં લેવાયેલા વિકલ્પ અનુસાર હાલની યોજના એટલે કે “એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજી (સુરત) સોસાયટીના કર્મચારીઓ માટેની ભવિષ્ય નિધિ” દ્વારા શાસિત રહેવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું. અરજદારના ખાતામાં જે રકમ જમા કરવામાં આવી હતી તે ઉપાડી લેવામાં આવી હતી અને અંતે વર્ષ ૨૦૦૦માં અરજદારે તે રકમ વ્યાજ સહિત જમા કરી હતી, તે બાબતે કોઈ વિવાદ નથી. એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગમાંથી રાજીનામું આપ્યા પછી, જ્યારે અરજદારે ૩૧.૩.૧૯૮૬થી સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં ‘રીડર’ તરીકે જોડાઈ અને ૫.૧૦.૧૯૮૮ સુધી સેવા બજાવી, ત્યારે અરજદાર ૧.૪.૧૯૮૨ પછીની ભરતીનો કર્મચારી હતો અને તારીખ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ દ્વારા અમલમાં આવેલી પેન્શન યોજનાના આધિન સ્વયંસ્ફૂર્ત રીતે આવતો હતો; તેથી કોઈ અંશદાયી રકમ કાપવામાં આવતી ન હતી અને માત્ર જી.પી.એફ. ખાતામાં જમા થતું હતું. આમ, સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં રીડર તરીકે અરજદારને

પેન્શન યોજનાનો લાભ મળતો હતો. સામાવાળાઓના કહેવા મુજબ પણ, ૩૧.૩.૧૯૮૬થી લઈને ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ના સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિના દિવસે સુધીનો અરજદારનો સેવાકાળ પેન્શનપાત્ર નોકરી માટે ગણનાપાત્ર ગણાવી શકાય. ઉપરોક્ત હકીકત ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરના હિસાબ અધિકારી દ્વારા દાખલ કરાયેલ તારીખ ૧૯મી ડિસેમ્બર, ૨૦૦૭ના જવાબી સોગંદનામાના પરિચ્છેદ ૧૦માં સ્વીકારવામાં આવી છે અને તેથી તારીખ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવની વ્યાખ્યા મુખ્યત્વે ઉપરોક્ત સરકારી ઠરાવની કલમો ૩, ૪, ૬ અને ૭ની આસપાસ ફરે છે અને તે મુજબ તેની તપાસ થવી જરૂરી બને છે.

૧૬.૧. જો તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪નો સરકારનો ઠરાવ અવલોકવામાં આવે, તો ઠરાવની પ્રસ્તાવના બિન-સરકારી સંલગ્ન કોલેજોમાં તથા યુનિવર્સિટીઓમાં શિક્ષણ સ્ટાફને, સમયાંતરે થયેલ સુધારાઓ સાથેના સુધારેલ પેન્શન નિયમો, ૧૯૫૦ હેઠળ ગુજરાત સરકારના કર્મચારીઓની સમકક્ષ પેન્શન યોજનાનો લાભ આપવાના વિષયક છે. તેથી, જો ખંડ ૩ અવલોકવામાં આવે, તો બે પ્રકારના કર્મચારીઓને વિકલ્પ આપવાનો હતો, એટલે કે, (૧) ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી થયેલા વર્તમાન સ્ટાફના સભ્યો અને (૨) ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ નિવૃત્ત થયેલા અને આ ઠરાવ જારી થયેલી તારીખ પહેલાં નિવૃત્ત થયેલા એવા સ્ટાફ, જેમને ઉપરોક્ત તારીખથી એક વર્ષની અંદર સી.પી.એફ.માં ચાલુ રહેવું કે પેન્શન યોજના હેઠળ જવું તે અંગે વિકલ્પ આપવાનો હતો અને એવો વિકલ્પ અંતિમ ગણાવાનો હતો. ખંડ ૪ માં સ્પષ્ટપણે જણાવાયું છે કે ૧લી

એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી થયેલા સ્ટાફના સભ્યો પર આ યોજના આપમેળે લાગુ પડશે અને આવા સ્ટાફને સી.પી.એફ. માટે વિકલ્પ આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. તેથી, જો સાદા વાચનનો સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવે અને તમામ ખંડોની સામગ્રીને એકત્રિત રીતે વાંચવામાં આવે, તો જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે ૧લી એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી થયેલા સ્ટાફના સભ્યને કોઈ વિકલ્પ આપવાનો રહેતો નહોતો, કારણ કે તે વ્યક્તિ પર યોજના આપમેળે લાગુ થવાની હતી. અરજદારના મામલે, સંબંધિત યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરાતને અનુસરીને, દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં ૩૧.૩.૧૯૮૬થી ૫.૧૦.૧૯૮૮ સુધી 'રીડર'ના પદ પર તેની સીધી ભરતી કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ માન્ય પસંદગી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કર્યા પછી તા. ૬.૧૦.૧૯૮૮થી એમ.એસ. યુનિવર્સિટીમાં 'રીડર' તરીકે તેની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. આથી, એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં કે અરજદાર ન તો ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી થયેલા વર્તમાન સ્ટાફનો સભ્ય છે અને ન જ તે ૧.૪.૧૯૮૨થી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ દરમિયાન નિવૃત્ત થયો છે, અરજદારનો મામલો સરકારના ઠરાવના ખંડ ૩ દ્વારા સંચાલિત થતો નથી. તેથી, વિદ્વાન એ.જી.પી.ની આ દલીલ કે અરજદારે પેન્શન માટે વિકલ્પ આપવો ફરજિયાત હતો, સ્વીકારી શકાય તેવી નથી અને તે દ્વારા અત્રે નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૬.૨. સરકારી ઠરાવની કલમ ૬ ની વ્યાપકતા અને પરિસર જેટલું સંબંધિત છે, તે મુજબ આ યોજનાના અધિન પેન્શન માટે લાયકાતસભર સેવાનો ગાળો ગણવા માટે સરકાર તરફથી અનુદાન મેળવનારી એક અથવા એકથી વધુ બિન-સરકારી અનુદાનિત કોલેજો, યુનિવર્સિટી, ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળામાં કર્મચારી દ્વારા અગાઉ અપાયેલી તમામ સેવા, ભલે તે કામચલાઉ, કાર્યભારરૂપ કે કાયમી હોય, તેનું લાભ કર્મચારીને આપવામાં આવે છે અને તે સેવાને ગણતરીમાં લેવાની રહેશે. જો ઉપરોક્ત કલમ અરજદારને લાગુ કરવામાં આવે, તો વલ્લભ વિધાનગરની બી.વી.એમ. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગમાં 'અસિસ્ટન્ટ લેક્ટર' તરીકે આપેલી સેવા અને ત્યારબાદ એસ.વી.આર. કોલેજ ઓફ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં 'લેક્ટર' તરીકે આપેલી સેવા પણ ગણવામાં આવવી જોઈએ, કારણ કે ઉપરોક્ત બંને કોલેજો માન્યતાપ્રાપ્ત કોલેજો છે અને ગુજરાત રાજ્ય તેમજ ભારત સંઘની બિન-સરકારી અનુદાનિત કોલેજોમાં અપાયેલી સેવાને પેન્શન માટેની લાયકાતસભર સેવા તરીકે ગણવામાં લઈ શકાય છે; અને અરજદારની સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિની અરજી સ્વીકારતી વખતે સામાવાળા નં. ૧ અને ૫ ની બે કચેરીઓ દ્વારા પેન્શનલાયક લાયકાતસભર સેવાની ગણતરી કરવી ન્યાયસંગત અને યોગ્ય હતી, તથા અરજદારે પેન્શનલાયક સ્થાપનામાં કોઈ સેવા બજાવી નહોતી એવા આધાર પર અરજદારને પેન્શન નકારવા માટે તેને પેન્શન નિયમોના નિયમ ૪૧ (૧) (એ) ના કાર્યક્ષેત્રમાં લાવી શકાય તેમ નથી. હકીકત એ છે કે અરજદાર ઉપરોક્ત બંને કોલેજોમાં સી.પી.એફ.નો સભ્ય હતો અને તેણે સેવાથી રાજીનામું આપ્યું હતું તથા સર્વ હેતુઓ માટે સી.પી.એફ.નો

સભ્ય રહેલો ન રહ્યો. કલમ ૬ ના સાદા વાંચનથી અતિ સ્પષ્ટ થાય છે કે કલમ ૬ પેન્શનલાયક કે અપેન્શનલાયક સ્થાપનામાં સેવા આપતા કર્મચારીઓ વચ્ચે કોઈ ભેદ કરતી નથી અને વિપરીત રીતે તે બિન-સરકારી અનુદાનિત કોલેજોમાં અપાયેલી કામચલાઉ અથવા કાર્યભારરૂપ સહિતની સર્વ પ્રકારની સેવાઓને આવરી લે છે. અન્યથા પણ, ઉપરોક્ત બંને કોલેજો અપેન્શનલાયક સ્થાપના હતી તે દર્શાવે તેવું કોઈ વિરોધાભાસી દસ્તાવેજ ઉપલબ્ધ નથી.

૧૬.૩. જો વિદ્વાન એ.જી.પી.ની આ રજૂઆતો સ્વીકારી લેવામાં આવે કે ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ ના જી.આર.ની કલમ ૬ ના લાભ મેળવવા માટે કલમ ૩ મુજબ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવો આવશ્યક છે, તો ૧.૪.૧૯૮૨ ના રોજ અથવા ત્યારબાદ ભરતી થયેલ કર્મચારી માટે કલમ ૬ ની જોગવાઈઓ નિર્રથક અને બિનકાર્યકારી બની જશે. કલમ ૪ કે કલમ ૬ પૈકી કોઈપણ ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલ કર્મચારીને કલમ ૩ મુજબ કોઈ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની કલ્પના કરતી નથી કે એવો અનિવાર્ય નિર્દેશ આપતી નથી. ઉપરોક્તથી નિર્ભયતાપૂર્વક એવું નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય છે કે કલમ ૬ નો મૂળભૂત હેતુ ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાંના તમામ અસ્તિત્વમાં રહેલા તથા ભરતી થયેલા કર્મચારીઓ માટે અને ૧.૪.૧૯૮૨ થી ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ દરમિયાન નિવૃત્ત થયેલ તથા અરજદારની જેમ ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલ કર્મચારીઓ માટે લાયક પેન્શન સેવા ના લઘુત્તમ વર્ષો પૂર્ણ કરવાનો છે; કલમ ૬ નો ઉપયોગ યોજના માટે વિકલ્પના ઉપયોગ બાબતે ૧.૪.૧૯૮૨ પહેલાં તથા ૧.૪.૧૯૮૨ પછીના બંને

પ્રકારના ભરતી થયેલ કર્મચારીઓ માટે થઈ શકે તેમ નથી, અન્યથા કલમ ૪ પણ નિષ્ફળ બની જશે. તે જ સમયે, ૧.૪.૧૯૮૨ પછી ભરતી થયેલ કર્મચારીએ વિકલ્પનો ઉપયોગ ન કર્યો હોય તે કારણસર તેને કલમ ૬ મુજબ પૂર્વ સેવાના લાભોથી વંચિત રાખવો, યોજનાની ભાવના અને હેતુ વિરુદ્ધ રહેશે અને કલમ ૬ માં ન જોવા મળતી એવી કૃત્રિમ, મનસ્વી અને ભેદભાવપૂર્ણ વિભાગીય રેખા યુનિવર્સિટીના શિક્ષકવર્ગ વચ્ચે ઊભી કરશે.

૧૬.૪. તે જ રીતે, અરજદાર પર તારીખ ૧૭.૧૨.૧૯૮૭ અને ૧૭.૯.૧૯૯૧ના અનુગામી જી.આર. મુજબ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવો કોઈ રીતે ફરજિયાત નહોતો, કારણ કે તારીખ ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર. દ્વારા અરજદાર આપમેળે પેન્શન યોજનાના આધિન આવતો હતો. સાથે સાથે, અરજદારની તારીખ ૨૨.૭.૧૯૬૮થી ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ સુધીની સેવામાં કોઈ વિરુદ્ધ નથી અને તેથી કલમ ૬ની બાકીની વિગતોમાં જવાની જરૂર નથી.

૧૬.૫. આ રીતે, જ્યારે કલમ ૬ સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ છે અને અગાઉની તમામ સેવાઓના લાભોને માત્ર વિકલ્પધારક સુધી મર્યાદિત કરવામાં આવ્યા નથી, ત્યારે અન્ય કોઈ અર્થઘટન માન્ય નથી અને તા. ૧.૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ નવી નિમણૂકના અનુસંધાને અરજીકર્તા જેવા નવીન ભરતી થયેલ કર્મચારી સુધી આવા લાભોને મર્યાદિત કરીને, અને જે સ્વયં જી.આર.ની કલમ ૪ દ્વારા શાસિત થાય છે, કલમ ૬ના કોઈ શબ્દ અથવા શબ્દસમૂહના અર્થમાં કંઈ ઉમેરવાનો અથવા ફેરફાર કરવાનો કોઈપણ પ્રયાસ કલમ ૬ને સંકુચિત અર્થ

આપવાનો સમાન થશે, જે ઠરાવના પ્રારૂપકાર દ્વારા ક્યારેય અભિપ્રેત નહોતું. તેથી, અરજીકર્તા સેવાની સતતતા મેળવવા હકદાર છે અને બી.વી.એમ. કોલેજ ઑફ એજિનિયરિંગ તથા એસ.વી.આર. કોલેજ ઑફ એજિનિયરિંગ એન્ડ ટેકનોલોજીમાં આપેલ અગાઉની તમામ સેવાઓનો લાભ મેળવવા પાત્ર છે, અને અરજીકર્તાને સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ મંજૂર કરતી વખતે સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ દ્વારા સંબંધિત સમયે તેની યોગ્ય રીતે ગણના પણ કરવામાં આવી હતી અને તેથી હવે તેઓને ભિન્ન દષ્ટિકોણ અપનાવવા માટે મંજૂરી આપી શકાતી નથી અને તેઓ આવું કરવા પ્રતિબંધિત છે. અરજીકર્તાએ સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ દ્વારા કરવામાં આવેલા આદેશો પર આધાર રાખ્યો હતો અને તેના આધારે કાર્ય કર્યું હતું તથા અધીવચપ્રાપ્તિની તારીખ પૂર્વે લાવી હતી; તેથી હવે તેને સામાવાળા નં. ૧ અને ૪ના અધિકારીઓના માત્ર સ્વવચનના આધારે હાનિકારક સ્થિતિમાં મૂકી શકાય નહીં.

૧૬.૬. ઉપરોક્ત હકીકત સ્પષ્ટ થશે જો આપણે કલમ ૭ ને કલમ ૪ અને ૬ની સરખામણીએ વાંચીએ, જે નિવૃત્તિ લાભો મંજૂર કરવા બાબતે બી.સી.એસ.આર. ભાગ ૧ના પ્રકરણ ૧૧ની સામાન્ય જોગવાઈની લાગુ પડતાને સંબંધે એક અપવાદ નિર્ધારિત કરે છે; વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી હોય તેવા કિસ્સામાં, ઉપરોક્ત લાગુ પડતાને પરે રાખી શકાય છે અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના જી.આર.ની આ પેન્શન યોજના, જે પેન્શન અને નિવૃત્તિ બાકીદારોના લાભો પ્રદાન કરતી વિશેષ યોજના છે, તે અરજદારના કેસને

નિયંત્રિત કરશે અને નિયમ ૪૧(૧) (એ) ની લાગુ પડતા અંગે વિદ્વાન એ.જી.પી.ની દલીલ સ્વીકારી શકાય તેવી નથી અને તેથી તે નામંજૂર કરવામાં આવે છે.”

(એફ) એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ એસ.સી. ૫૫ માં અહેવાલિત કે. નારાયણ વિ. કર્ણાટક રાજ્યના કેસમાં નિર્ધારિત મુજબ “ભરતી” શબ્દના આશયને ધ્યાનમાં લેતાં, જેનો શબ્દકોશીય અર્થ “નોંધણી કરવી” એવો થાય છે, તેમાં કોઈ વ્યક્તિને જાહેર સેવામાં સમાવેશ કરવાની કોઈપણ પદ્ધતિનો સમાવેશ થાય છે. નિમણૂક, પસંદગી, બઢતી, પ્રતિનિયુક્તિ — આ બધી ભરતીની સુપ્રસિદ્ધ પદ્ધતિઓ છે.

૧૨. પરિભાષાના સંદર્ભમાં તથ્યોનું અવલોકન કરતાં જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે તા. ૨૩.૧૧.૧૯૭૬ અને ૧૪.૦૯.૧૯૮૮ના સરકારી ઠરાવો મુજબ, પસંદગી જાહેર જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કરીને કરવામાં આવે છે. એકવાર કોઈ વ્યક્તિ અરજી કરે પછી, વિધિવત રચાયેલ પસંદગી સમિતિની રચના કરવામાં આવે છે. કારકિર્દી ઉન્નતિ યોજનામાં પણ પદ્ધતિ ભરતીની જ છે. આ બધા પાસાઓનો ડૉ. એસ.જી. ત્રિવેદી (ઉપરોક્ત) ના કેસના નિર્ણયમાં યોગ્ય રીતે વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ખાસ કરીને એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો હતો કે જો એવું જણાય કે સામાવાળા નં. ૧ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીની સેવામાં માત્ર ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ જોડાયા હતા અને તા. ૧૫-૧૦-૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવ અનુસાર પેન્શન યોજનાની લાગુપડતાના પ્રશ્ન પર સામાવાળા નં. ૧ ની

અગાઉની સેવાઓનું કોઈ પ્રાસંગિક મહત્વ ગણાવી શકાય નહીં, તો પેન્શન મેળવવા બાબતે તેમનો કેસ વધુ મજબૂત બનશે. બીજી તરફ, જો એવું જણાય કે સામાવાળા નં. ૧, જેઓ ૧૯૬૪થી ખાનગી સંલગ્ન સહાયપ્રાપ્ત કોલેજમાં સેવા બજાવતા હતા અને ટેકનિકલ રાજીનામું આપી ૦૧-૧૦-૧૯૮૪ના રોજ યુનિવર્સિટી સેવામાં પરિવર્તિત થયા હતા, તેમણે ત્યારબાદના ૪ દિવસે યુનિવર્સિટી સેવામાં પોતાની ફરજો સંભાળી લીધી હતી અને તેથી સામાવાળા નં. ૧ ને ૦૧-૦૪-૧૯૮૨ પૂર્વે સેવામાં હોવાનું માનવું જોઈએ, તો રાજ્ય સરકારને એવો દાવો કરવામાં વાજબી ઠેરવાશે કે ટ્રિબ્યુનલે સામાવાળા નં. ૧ ને પેન્શનરી લાભો મંજૂર કરવામાં ભૂલ કરી હતી.

૧૨.૧ એલ.પી. જોષી (ઉપરોક્ત), બાનુબેન ધક્કરા (ઉપરોક્ત), ભૂપેન્દ્ર ચૂડાસમા (ઉપરોક્ત) અને ઉમા ચૂડાસમા (ઉપરોક્ત) ના કેસોમાં, આ અદાલતે તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવની સમગ્ર યોજનાને પુનરોચ્ચાર સાથે ફરીથી વિચારેલી છે અને કોઈ પણ પ્રકારની અનિશ્ચિતતા વિના એવું ઠરાવ્યું છે કે, જો ઠરાવની કલમ નં. ૩નું અવલોકન કરવામાં આવે, તો એવા બે પ્રકારના કર્મચારીઓ છે જેઓએ વિકલ્પ આપવાનો રહે છે, એટલે કે (એ) ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં ભરતી કરાયેલા હાલના સ્ટાફના સભ્યો, (બી) એવા સ્ટાફ જેઓ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ના રોજ અથવા ત્યારબાદ અને તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવના પ્રકાશન પહેલાં નિવૃત્ત થયા હોય. તેથી,

આ રાહત વિકલ્પ સંબંધિત છે. એકવાર કર્મચારીની ભરતી ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી થયેલી હોય, તો તે આપોઆપ પેન્શન યોજનામાં આવી જાય છે.

૧૩. તેથી રાજ્યનો આ આક્ષેપ કે અહીંના સામાવાળાઓએ પેન્શનની રકમમાં વધારો થવાને કારણે બદલાવ માગવા અંગે લીધેલો અનુવર્તી નિર્ણય વેતનના પુનરીક્ષણ સમાન ગણાય છે, તે પણ ટકાઉ નથી. તેમનો પેન્શનમાં આવવો આપોઆપ થતો હોવાથી, રાજ્ય ઉપર તે લાભો આપવામાં કરવાની ફરજ છે. પડકારાધીન ચુકાદાના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રાજ્યને તે મુજબ વિચારણા કરવા જણાવ્યું પછી, રાજ્ય ઉપર તે જારી કરાયેલા નિર્દેશોના પ્રકાશમાં હકારાત્મક રીતે વિચારણા કરવાની બાંહેધરી હતી અને નાણાકીય પરિણામોના આધાર પર તેને નકારી કાઢવાની નહોતી. હકીકતમાં, પેન્શનના નિયમોમાંથી ઉપજતા લાભો નકારવા માટે નાણાકીય ભાર કોઈ આધાર બની શકતો નથી.

૧૪. નોંધવું આવશ્યક છે કે જ્યાં સુધી શિક્ષણ સ્ટાફનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી નિશ્ચિત સંખ્યાના વર્ષોની પૂર્ણતા થતા ઉચ્ચ પદ પર આપોઆપ બઢતી મળવાની કોઈ કલ્પના નથી. કર્મચારીને ઉચ્ચ પદ પર ભરતી માટેની પાત્રતાના માપદંડો પ્રાપ્ત કરવા માટે શૈક્ષણિક લાયકાત હાંસલ કરવી તથા નિર્ધારિત અવધિની સેવા પૂર્ણ કરવી પડે છે. ઉચ્ચ પદ મેળવવા માટે અથવા સમાન પદ પર, સીધી ભરતી દ્વારા હોય કે બદલી દ્વારા હોય કે તે જ સંસ્થામાં અથવા ભિન્ન સંસ્થામાં પદપરિવર્તન દ્વારા કરવામાં આવેલી, અને ૧૯૮૨ પછી થયેલી કોઈપણ નિમણૂક પેન્શન યોજના – જી.પી.એફ. હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે,

જેના માટે કોઈ વિકલ્પ આપવાનો રહેતો નથી, કારણ કે સી.પી.એફ. યોજના ૦૧.૦૪.૧૯૮૨થી બંધ કરવામાં આવી છે. આ સ્થિર કાનૂની સ્થિતિ છે કે કર્મચારીઓ ભલે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પહેલાં કોઈ ચોક્કસ પદ પર ભરતી થયેલા હોય, પરંતુ ત્યારબાદ, અર્થાત્ ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી, જો તેઓ તેમાં નિર્દેશિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરીને ફરીથી ભરતી થાય, તો આવા કર્મચારીઓને ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારી ઠરાવની કલમ ૪ની આવશ્યકતાને કારણે સી.પી.એફ.માંથી જી.પી.એફ.માં પરિવર્તિત થવા માટે કોઈ વિકલ્પ આપવાની જરૂર રહેતી નથી. ઉક્ત કલમ ૪ પુનરાવર્તન થવાના ભોગે નીચે પુનઃપ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે:

૪. ૧લી એપ્રિલ, ૧૯૮૨ના રોજ અથવા તે પછી ભરતી કરવામાં આવેલ સ્ટાફના સભ્ય પર આ યોજના આપોઆપ લાગુ પડશે. આવા સ્ટાફને ફાળાવાળી ભવિષ્ય નિધિ યોજનાને પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.

૧૪.૧ વધુમાં, શિક્ષક સ્ટાફ માટે ૦૧.૦૪.૧૯૮૨ પછી કરવામાં આવેલી કોઈપણ ભરતી/નિમણૂક જાહેરાત અને પસંદગી દ્વારા કરવામાં આવેલી હોવાથી તે નવી નિમણૂક ગણાય છે અને તેથી પેન્શન યોજના એટલે કે જી.પી.એફ. આપમેળે લાગુ પડે છે. વધુમાં, બિન-શિક્ષક સ્ટાફ માટે પણ, નિશ્ચિત સમયે મળતી તેમની બઢતીને ભરતી તરીકે ગણવી જોઈએ અને તેથી બઢતીના સમયે તેમને વિકલ્પ આપવાની જરૂર રહેતી નથી. કેસના સમગ્ર તથ્યોને ધ્યાનમાં

લેતા, અમે આ અપીલો સ્વીકારવા ઈચ્છુક નથી અને તેથી આ અપીલો નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

૧૫. ઉપરોક્ત કારણોને આધારે, સંબંધિત લેટર્સ પેટન્ટ અપીલોમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશો દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓની પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. રાજ્ય સત્તાધિકારીઓને હુકમ આપવામાં આવે છે કે તેઓ તા. ૧૫.૧૦.૧૯૮૪ના સરકારના ઠરાવને ધ્યાનમાં રાખીને તમામ સામાવાળાઓને તેમની સંબંધિત નિવૃત્તિની તારીખથી પેન્શન યોજનાનો લાભ આપે. જેમણે કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમ પરત કરી નથી/ચૂકવી નથી એવા સામાવાળાઓના મામલામાં, સામાવાળાઓ દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમને સમાયોજિત/બાદ કરીને પેન્શનની રકમ ચૂકવી સત્તાધિકારીઓએ તેમનો કેસ વિચારવો. જેમણે કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમ પરત કરી છે/ચૂકવી છે એવા સામાવાળાઓના મામલામાં, તેઓ કોન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડની રકમ પરત કરવાની/ચૂકવવાની તારીખથી પેન્શનની રકમ પર વાર્ષિક ૯%ના દરે વ્યાજ મેળવવા હકદાર રહેશે. સંબંધિત પક્ષકારો આ નિર્દેશો મુજબ કાર્યવાહી કરશે અને આ અદાલતના હુકમની રિટ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ૮ અઠવાડિયાની અંદર તેનો અમલ કરશે. તે મુજબ અપીલો નામંજૂર કરવામાં આવે છે. સિવિલ અરજીઓનો પણ તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(અનંત એસ. દવે, કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

દિવ્ય।

*The translation of this judgment has been provided by M/s
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.